

התפילה והלימוד לע"נ הרב מרדכי אביטן זצוק"ל בן יצחק ורחל עלה למרום שבת קודש בלק יד' תמוז תשס"ז הובא לקבורה מוצש"ק ליל ט"ו תמוז – יום פטירת אור החיים הקדוש

הרב מרדכי אביטן זצוק"ל
בן יצחק ורחל
עלה למרום שבת קודש בלק
יד' תמוז תשס"ז
הובא לקבורה מוצש"ק
ליל ט"ו תמוז – יום פטירת אור החיים הקדוש

יום פטירת ר' זוהר בן עמר הקדוש
בן 90 לערך היה בפטירתו
ת.נ.צ.ב.ה. על מצבתו נכתב
רכב ישראל ופרשיו, ראש לתלמודו ומפרשיו
בקיא בזהר ומדרשיו, עם קונו דרכו זושב
זוהר בדרו, וגדול דרשיו, בין ספרים שם לו מדור ומושב
בשנת רבינו בן עטר, אותה דרש בכל אתר
"אור הזוהר" קדושו ונשתר, לאהבת מרדכי זעטר
רצה כי ביום הילולתו, יבוא הצדיק לקבורתו
באור וראו גדולתו! אשרו ואשרו יולדתו
ד' עך גר מערבי וכבה, בכו מלאכי מרכבה
ו'עם כלפי אור להבה, עם להזום לא אבה
כדרכם של בני אורין, במעטה זניעות בשורין
טרוז כלרש כל עניין, אהור ועניו בכל בניין
יום נטו צללו ורד ערבו, צהל הרב שישנה בקרבן
נפש אהובו אשר תבוא, זוכר צדיק אילי רבו
א'כרו אתם העומדים מול הקברים
צ'דיקים אזור פטירתם שוב בתזכורים,
ל'הבשיך מושנתם וכוזבר "אשת נעורים"

קמע
לברכה והצלחה
מכתב ידו
של אבינו זצ"ל

תעודת הסמכה
לשחיטה
בשנת תרצ"ה

פתח דבר

כמעט שנה חלפה מאז מות אבינו, רביס הרגישו את החלל אשר נוצר מהסתלקותו, חלל אשר לא ניתן היה לרפא, בני הקהילה חבריו ומוקיריו חסרים את דמותו, בניו ובנותיו ואשתו נכדיו וניניו מרגישים באובדן, אבינו היה הציר אשר עליו סובבה המשפחה וכעת אנו מנסים למצוא נחמה ואין.

במסע הלוויה של רבי מרדכי אשר החל סמוך לחצות הלילה במוצאי שבת, השתתפו מאות רבות של יהודים תושבי באר שבע והסביבה אשר ליוו את מיטתו בהקפות סביב מיטתו בתקיעות שופרות. רבני ערים ופשוטי עם הלכו זה לצד זה אחר מיטתו כשהתרגשות ועצב מתערבבים להם יחד. למרות השעה המאוחרת, נמשכה ההלוויה עד השעות הקטנות של הלילה והתרגשות גדולה של קדושה אחזה בכל המלווים.

ממעמד זה אשר חותם בלבנו, נִשְׁאַנוּ ואנו השתדלנו לקיים אורחותיו ולהמשיך דרכיו. עומדים אנו נפעמים מול גודל הדרו וצניעותו ובכל זמן וזמן עולים ובאים מעשיו.

רצה הקב"ה לזכות את אבינו וחיבר לו את יום אזכרתו יחד עם הילולת ר' מאיר בעל הנס .
הילולה זו אשר היא חלק מנשמת אבינו ובכל שנה ושנה עמד על המשמר לקיימה בהדר ובזמרה .
אנו בני המשפחה מתפללים שזכות אבינו תעמוד ליד כל מוקיריו , חבריו ושכניו אשר נשאו עמנו שנה זו .

בחיבור זה המוקדש לע"נ אבינו מרדכי בר רחל חברו יחד נשמת רבי מאיר בעל הנס ומו"ר אבינו זצ"ל .
בחיבור נתחברו יחד תורתו של ר' מאיר בעל הנס ומדרכיו והנהגותיו של אבינו .

יהי רצון שזכות לימוד זה יעלה לרצון אבינו מרדכי בר רחל זצוק"ל ותשים מחיצתו במחיצת הצדיקים ונשמתו תתעדן בטוב הצפון לצדיקים ויהיה מליץ יושר לאשתו ולבניו ובנותיו, חתניו וכלותיו, נכדיו וניניו ובכלל כל אנשי הקהילה ומוקיריו .

אמן כן יהי רצון

המשפחה

נערך ע"י בנו מאיר בן מרדכי הי"ו

תוכן עניינים:

חלק א:

משנת אבינו הרב מרדכי אביטן זצוק"ל

- 5..... על מצבתו נכתב
- 8..... תורת רבי מאיר בעל הנס לאור אורחותיו של אבינו
- 19..... צפונות העתיד בזמן עבר עפ"י התאריכים בפטירת אבינו
- 26..... קינות שנתחברו ליום השבעה והשלושים
- 29..... קווים לדמותו של אבינו מתוך כתבה שפורסמה במקומון הדתי

חלק ב:

משנת התנא הגדול רבי מאיר בעל הנס

- 38..... לימוד משניות להילולת רבי מאיר בעל הנס
- 69..... פרקי תפילה , סגולות ובקשות מהתנא רבי מאיר בעל הנס
- 80..... על רבי מאיר בעל הנס , סיפורים ודרכיו
- 113..... תשבחות ושירות
- 122..... ברכת המזון

רבי מרדכי אביטן זצוק"ל

זֶה יְגַר שְׁהִדוּתָא
לְבַר מִסְכְּתָא וְחִבְרוּתָא
בְּעַל שֵׁם בְּכוֹל הַלְכָתָא
לְעֵילָא מְכוֹל חֲשִׁבְתָּא
הֵן פֶּה נִגְנַז אַרוֹן סִתְרֵי תוֹרָה
בֵּה נֶאֱחַז וְתֵהִי לוֹ עֵטְרָה
יָדַע כּוֹל רֵז הַצִּפּוֹן בְּמִסְתוֹרָה
עַל כְּבוֹדָה חֶסֶד עָלְיוֹ הוֹנֵחַ פְּתִירָה
אֵיעָרַב שְׁמֵשׂא וְטֵהֵר יוֹמָא
פְּנֵה הַדְרָה שֶׁל אוֹמָה
נִגְרַע עַמּוּד מִתּוֹךְ חוֹמָה
נִקְבַר צְדִיק בְּהִינוּמָא

6

הילולא דצדיקיא רבי מאיר בעל הנס לע"נ רבי מרדכי אביטן זצ"ל

x

על מצבתו נכתב

אקרוסטיכון הנושא את שמו רבי מרדכי אביטן זצוק"ל
חובר ע"י בנו של הצדיק רבי חיים שושנה זצוק"ל
אליהו שושנה שיבדל לחיים ארוכים הי"ו אמן

רכב ישראל ופרשיו, ראש לתלמוד ומפרשיו
בקיא בזוהר ומדרשיו, עם קונו דרכו חשב
יחיד בדור, וגדול דורשיו, בין ספרים שם לו מדור ומושב

משנת רבינו בן עטר, אותה דרש בכל אתר
"אור החיים" קדוש ונסתר, לאהבת מרדכי נעתר

רצה כי ביום הילולתו, יבוא הצדיק לקבורתו
בואו וראו גדולתו! אשריו ואשרי יולדתו

דעך נר מערבי וכבה, בכו מלאכי מרכבה
יועם לפיד ואור להבה, עם להנחם לא אבה

כדרכם של ברי אוריין, במעטה צניעות משוריין
טרח לפרש כל עניין, אהוד ועניו בכל מניין

יום נטו צלליו ורד ערבו, צהל הרב שושנה בקרבו
נפש אהובו אשר תבוא, חבר צדיק אילי רבו

זוג צדיקים וקדושים לאומרה

הרח"ש וגם הרמ"א

נטמן בסמוך למורו וחברו רבי חיים שושנה זצוק"ל

תורת רבי מאיר בעל הנס באור אורחותיו של אבינו הרב מרדכי אביטן זצוק"ל

יום פקידת אחד עשר חודש של אבינו מורנו תחול בי"ד באייר, (מאחר ששנה קודמת הייתה שנה מעוברת נוצר מצב שחודש האחד עשר כביכול הוקדם ובכך נופל יום האחד חודש) ביום הילולת רבי מאיר בעל הנס.

תאריך זה הוא מיוחד לאבינו, מכל הילולות הצדיקים הקפיד אבינו במשך כל חייו לקיים בהודייה, בשיר ובמאכל את הילולת רבי מאיר בעל הנס בביתו, מעולם לא פסקה הילולתו של רבי מאיר בעל הנס בביתנו.

מו"ר אבינו הקפיד בקיום הילולתו של רבי מאיר, הקפדה זו נובעת מאורח חיים אשר אימץ אבינו מתורת רבי מאיר בעל הנס.

גדולתו בתורה

לימוד משנה

רבי מאיר סיים את משנתו של ר' עקיבא ור' יהודה הנשיא סידר אותה סידור אחרון ולכן נקבע כלל: סתם משנה שלא נזכר שמו של אומר ההלכה – רבי מאיר היא (סנהדרין פ"ו). תרומתו העצומה למשנה באה לידי ביטוי ומופיע כ-350 פעם במשניות.

מו"ר אבי זצ"ל למד משניות ללא הפסק החל משיעור קבוע במשנה כל שבת אחר תפילת שחרית, שיעור זה היה קיים לערך כ-40-45 שנה עד ליומו האחרון, והספיק לסיים את הש"ס מס' פעמים.

אבי היה נמנע מלצאת שבת מביתו בכדי שלא יתבטל השיעור.

שיטתו בלימוד המשנה הייתה מעניינת וכך היה סדר לימודו, בראשונה היו קוראים את המשנה ללא פירושים ומנסים להסבירה עפ"י גודל הבנתם, רק לאחר מכן למדו את הברטנורא, לימוד הברט"ה היה תמיד מנקודה מה חידש רבינו וכך צעד אחר צעד בשביליו של הברטנורא בסיימו את המשנה, לאחר מכן פנה ללימוד התוספות יום טוב, אשר הבנתו דרשה עיון מעמיק, תמיד היה מצר בלבו איך

לא ראה את הקושי שהעלה התוספות יום טוב, פיצוח הבנת התוספות העלה חיוך בפניו.

לאורך שנים כאשר היה יושב בראש החבורה ובימים אשר כהו עיניו היה מסביר את המשנה, הברטנ' ותוספות יום טוב ללא עיון בספר, זיכרון מדהים ויכולת העמקה וניתוח מזהיר בלימוד המשנה, לא תמיד עלה בידנו להבין ונשארנו חתומי שפתים.

המשך שיעור זה ב"ה זכינו לייסדו בקהילת קודש ברכי נפשי בגני תקווה לפני כחמש שנים כל שבת אחר התפילה לימוד משנה וב"ה אנו מסיימים בראשונה ליום פקידתו סדר זרעים.

חריפות בלימוד התורה

רבי מאיר נחשב לגדול מחבריו, בכל זאת לא נקבעה הלכה כמותו מפני דרכי רוחו בהיפוך טעמי ההלכות לא נתקבלו דעותיו וסברותיו. ומפני מה לא קבעו הלכה כמותו? שלא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו, שהוא אומר על טמא טהור ומראה לו פנים (אומר על דבר טמא שהוא טהור ובחריפותו מביא ראיות לדבריו עד שהוא משכנע את החכמים שאכן הטמא טהור) ועל טהור טמא ומראה לו פנים (מוכיח שהטהור טמא, כלומר אף החכמים לא יכלו

להבין את דבריו עד סופם ולהבחין בהבחנות הדקות שהבחין ומאחר שאיש לא הגיע לדרגתו לא יכול היה איש לפסוק ע"פ פסקיו (עירובין י"ג).

גם רבי יהודה הנשיא אמר עליו אני חריף יותר מחברי מפני שראיתי את רבי מאיר מאחוריו ואילו ראיתיו מלפניו הייתי עוד יותר חריף (עירובין).

אכן לא רבים עמדו ביכולתו הלימודית וחרירותו של מו"ר אבינו זצ"ל, לא מעט הסיפורים שהגיעו לידנו כאשר אבינו התיישב באקראי עם חבורת לומדים ומתוך הערותיו הובא ראשונה לספסל בכדי להסביר לציבור היושבים.

רבו וחברו לתורה היה רבי חיים שושנה זצ"ל אשר לאורך שנים למדו יחד בתלמוד, מסיפורים שהגיעו על עומק השיעור והחידודים עין לא ראתה, לא היה ניתן לעמוד במחיצתם בלימוד התורה ולימודם היה בבחינת אין סכין מתחדדת אלא על ירך חברתה.

זכורני כנער רך בשנים עובר ליד חדר לימודם והם מתנצחים בלימודם ואין שום דבר שבעולם שיפריע את לימודם.

היו קרובים בחייהם כאהבת דוד והונתן כל חייהם עמלו יחד בלימוד התורה, רבם מעידים על הלימוד החריף שהתנהל בן גדולי התורה, רבי לא עמדו ביכולת הניתוח והלימוד שלהם.

מי שראה את רבי חיים ורבי מרדכי לומדים מעיד שלימודם כשני מלאכים ואש יוקדת.

חברותם היה בדומה ללימודם של ריש לקיש ור' יוחנן שלא היה קיום אחד ללא השני.

רבי מרדכי היה ידוע בחריפותו ובשאלותיו ובלימודו. מיום שנפטר רב חיים שושנה זצ"ל ירדה עצבות על רבי מרדכי ובכל מעמד היה מתאר את חסרונו בלימוד שאין לו את הלימוד החריף שהיה. מקום קבורתו גם מעוררת השתאות רבה, רבו וחברו הצדיק רבי חיים שושנה (מחבר ספר "אעירה שחר")

אכן השגחת בורא עולם שבחיהם ובמותם לא נפרדו כוונה יד ההשגחה שרבי מרדכי ייקבר בסמוך ובמרחק של 5 ס"מ מאהובו ורבו הרב חיים שושנה זצ"ל.

במותם לא נפרדו צדיקים אחר פטירתם שוב מתחברים להמשיך משנתם ולחבר "אשת נעורים".

סדר יומו של אבינו היה עם שחר לתיקון חצות ולאה, שחרית לאחר מכן פת שחרית אשר הקפיד בכל מאודו ותמיד אמר בפנינו את סגולותיה של פת שחרית .

פתיחת המכולת ושילוב של תורה ומלאכה.

הפסקת צהרים לארוחה , לימוד משנה או מקרא ומנוחה אחה"צ היה הולך לבית הכנסת ושם היה מקדיש את לימודו לתורה עד הלילה .

ר' מאיר היה נוהג לשלב בדרשותיו משלים בהרבה מאוד כשהיה ר' מאיר דורש לפני תלמידיו, היה דורש שלישי הלכה שלישי אגדה ושלישי משלים.

כך היה אבי בדרשותיו משלב משלים וסיפורים בכדי לחבב את הדברים על קהל שומעיו .

רבי מאיר היה דורש "הלומד תורה ואינו מלמדה - זהו דבר ה' בזה (סנהדרין צ"ט) ואכן בכל מקום והזדמנות אשר זמן פנוי הקדיש ללמד תורה בציבור לאנשים יחידים ואף לנערים צעירים שראה בזה שליחות ללמד כל אדם .

**יפה תורה עם דרך ארץ,
שיגיעת שניהם משכחת עוון.
וכל תורה שאין עמה מלאכה,
סופה בטלה וגוררת עוון" (אבות, ב).**

רבי מאיר התפרנס ממלאכתו – אומנות, מלאכת לבלרות, היה כותב ספרי תורה, תפילין ומזוזות, כמו כן מסופר שרבי מאיר היה כותב טוב והיה מרוויח ג' סלעים בשבוע, באחד אכל ושתה, באחד התלבש, ואחד נתן צדקה לרבנים ועניים, אמרו לו תלמידיו, רבי ממה יחיו בניך? אמר להם: אם יהיו צדיקים הרי כתוב ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם, ואם לא יהיו צדיקים, מה לי לדאוג לאויבי המקום? (מדרש רבא קוהלת)

כמו כן רבי מאיר היה מצדד בזכות המלאכה ואומר: בוא וראה כמה גדול כח של מלאכה: שור שביטל ממלאכתו משלם הגנב פי חמישה, שה שלל ממלאכתו משלם הגנב פי ארבעה (בבא קמא עט:)

מו"ר אבי זצ"ל כך היה נוהג משלב תורה עם מלאכה בראשונה למד את הלכות שחיטה והיה שוחט ובודק עוד במרוקו רב כתביו עוסקים בסוגיית הלכות שחיטה.

עוד במרוקו שילב את לימודיו בתורה עם מלאכה ובעלותו ארצה הייתה לו חנות מכולת בה פרנס את בני ביתו וכל זמן פנוי הקדיש לתורה, לקוחותיו הכירו את רבי מרדכי כשמבקשים משהו לא תמיד מקבלים מייד, משום עם יציאת הלקוח הקודם החזיק בידו את הספר והמשיך ללמוד חוק לישראל פירוש אלשיך, שער בת רבים, מזרחי, אור החיים, לימוד בזהר, לימוד במשנה ועוד.

כאשר היה נכנס לקוח נוסף ואבי היה באמצע לימוד עניין היה ממשיך קמעא ואז מסיים ומתפנה ללקוח ושוב חלילה.

רבים ניסו לשלב מלאכה ותורה ולא עלתה בידם אבל אבי ב"ה שילב תורה ומלאכה ועלתה בידו.

פרנסתו מן המכולת חולקה כפי שיטת רבי מאיר והיה מרוויח ג' סלעים בשבוע, באחד אכל ושתה, באחד התלבש, ואחד נתן צדקה לרבנים ועניים.

אבי לא רכש רכוש הסתפק במועט, כמעט בכל זמן שהיה בידו רכש ספרי קודש ובכסף שנשאר מהוצאות מחייה ולבוש העביר למוסדות תורה ונצרכים, רבים הם אשר שילמו בהקפה ללא תשלום לאורך שבועות וחודשים, מידת החסד הייתה מרובה אצלו וכל פעם אשר שמע על מצוקה אבי היה בראשונה לתת צדקה.

כן הנהיג בבית הכנסת שאת כספי התרומות מעבירים לישיבות מנפים מעט לצרכי ביה"כ והשאר עבור לומדי תורה. כמו כן הקים גמ"ח יחד עם חבריו עבור חתנים וסייע ישירות לחתן מסיפורים שהגיעו לידנו היה הולך עם החתן לחייט דואג לתפירת החליפה מפקיד כסף לרכישת ריהוט ועוד.

אכן על שלושה דברים העולם עומד על התורה, על העבודה ועל גמילות חסדים.

וכך היה אומר רבי מאיר: איזהו עשיר? כל שיש לו נחת רוח מעשרו. כן אמרו כשאדם בא לעולם, ידיו קפוצות כלומר: כל העולם כולו שלי, וכשנתפטר מן העולם ידיו פשוטות כלומר לא נחלתי מן העולם הזה כלום "כך היו ימיו האחרונים של אבי לא נחל מן העולם הזה כלום ורק תורה לקח עמו.

אלהא דמאיר ענני

על קופות צדקה רבות, כתוב "לזכות רבי מאיר בעל הנס". עוד בילדותי זכורה לי הקופה של רבי מאיר בעל הנס אולם לא מעט הפעמים אשר אבי השתמש במעות ופדיון נפש לתועלת חולים בסכנה והיו זקוקים לרחמי שמים,

זכורים לי המשפטים "אלהא דרבי מאיר ענני" בהם היה משתמש לסיוע לאנשים שבקשו את סיוע ואכן ידועות הסגולות בעניין קופתו של ר' מאיר בעל הנס.

אהבת ארץ ישראל

גדולה היתה אהבתו של ר' מאיר לארץ ישראל וישובה. והיה אומר " כל היושב בארץ ישראל, הארץ מכפרת עליו, כשהוא אומר "וכפר אדמתו עמו" הרי פורקים עוונות מעליה ואין נושאים עוונות עליה (רבא האזינו)

אימרתו המפורסמת הייתה כל הדר בארץ ישראל וקורא קריאת שמעת שחרית וערבית ומדבר כלשון הקודש הרי הוא בן העולם הבא.

או כל היושב בארץ ישראל א"י מכפרת עליו " אהבת אבי לארץ ישראל הייתה בבחינת "כל מקום שאני הולך אני הולך לארץ ישראל", תמיד היה אומר אנו נמצאים בעיר שבה אברהם אבינו התהלך, חיבתו לארץ ישראל ותמיד דיבר בשבחה של הארץ ועל החשיבות להיות בארץ ישראל.

עולי מרוקו ידועים היו עוד במקום מושבם בגעגועיהם לארץ ובחיבתם הייחודית למדינת ישראל והיו מקיימים את מצוות החג בהלל וזמרה.

אחת מן דרשות אבי שנכתבו עבור נער בר מצווה ונאמרו בשנה זו ע"י בני בהיכנסו לעול המצוות וכך מסתיימת הדרשה "יהי רצון שיהיו דברים אלו נחת רוח ליוצרנו ויעלנו לארצנו במהרה בימנו אמן כן יהי רצון".

אכן מנהג אבינו ביום העצמאות להודות לבורא עולם על הבאת הבנים לארץ ישראל ותחיית האומה, היה אומר נכון עדיין לא שומרים את התורה כולם אבל ברוך ה' אנו בארץ ישראל ומונה את שבחה.

וביום העצמאות לאחר תפילת שחרית חוזר לביתו לומד תורה ולקראת הצהרים היה מתפלפל עמנו בשאלות מן חידון התנ"ך כשלסיום אימי תבדל לחיים ארוכים עורכת שולחן החג בסעודת הודיה כיד המלך ולחמים אפויים לחג.

הקפיד בכל שנה לעלות לקברי צדיקים ולהתפלל מהחביבים אצלו היו קבר רבי שמעון בר יוחאי שהיה בכל ל"ג בעומר ועד ימיו האחרונים עולה באדיקות ובמסירות. קבר רבי מאיר וקבר אור החיים.

צפונות העתיד בזמן עבר עפ"י התאריכים בפטירת אבינו

מטרתה של הרשימה הבאה היא לפתוח בפני הקורא תאריכים החבויים בתאריך הפטירה של מורנו אבינו אשר ברבות הימים שופכים אור על פעולותיו ומעשיו של אבינו, עיון מגלה עובדות מפתיעות, כל האירועים הקשורים בזיכרון הפטירה היו חבויים בעבר והתעוררו מייד אחרי הפטירה.

לפני 11 חודשים נצחו אראלים את המצוקים ודעך הנר המערבי, במבט לאחור על התאריכים הקשורים במיתתו עולה השתאות רבה, כיצד יום פטירתו משלבת את אורח חייו.

יום פטירתו הייתה בליל שבת בלק יד' בתמוז ויום קבורתו הייתה בט"ו בתמוז.

תאריכים אלו הם משמעותיים ויוצרים השתאות והתפעלות

סימן ראשון :

שבת פטירתו פרשת בלק

בליל שבת זו כמנהג אבי ללמוד אור החיים, קראתי לפניו מתוך אור החיים פרשת בלק את הקטע הבא: "ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו" מפרש אור החיים הקדוש את הפסוק "ה' אלהיו עמו גם אם ייסרהו, על משמרת אהבתו יעמוד הצדיק רואה את היסורים ומקבליו באהבה וממשיך האור חיים ומסיים על רבי עקיבא שהיו סורקים בשרו במסרקות של ברזל והיה מאריך באחד גם שסורקין בשרו מדבק נפשו בה' באלהיו.."

כשעתיים לערך לאחר ליל שבת קודש פרשת בלק במעמד כל בניו ובנותיו לבושים בלבן לכבוד השבת נפרדנו מאבא ב"שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד"

הסימן השני :

יום הילולת אור החיים הקדוש

הוא יום קבורתו של אבינו במוצאי שבת קודש ליל ט"ו תמוז יום פטירת אור החיים הקדוש, מי שהכיר את אבינו ידע עד כמה נפשו הייתה קשורה בנפשו עם אור החיים, כמעט כל שבת היה לומד ודורש בענייני אור חיים הקדוש. שליטתו ברזי תורתו הייתה לעין ערוך, זכורני בימים בהם

אבי לקה במאור עיניו ונדרשתי לקרוא את אור החיים מתוך הספר תוך כדי הלימוד שמתני לב שאבי נרדם קמעה ואיכשהו הפסקתי להמשיך לקרוא, הוא לאחר שניות התעורר והמשיך מהמקום בו הפסקתי, אכן זכרון צילום מדהים.

הסימן השלישי :

שמו - מורדכי

אבי היה חותם את שמו את כך: מורדכי עם ו' מדוע?! לעולם לא הבנו אבל לאחר הפטירה הקשורה לאור החיים מתברר שהדברים נסתרים מאיתנו ואכן בגימטריה פשוטה מורדכי = 280 ואילו "אור החיים" = 280 צירוף מדהים.

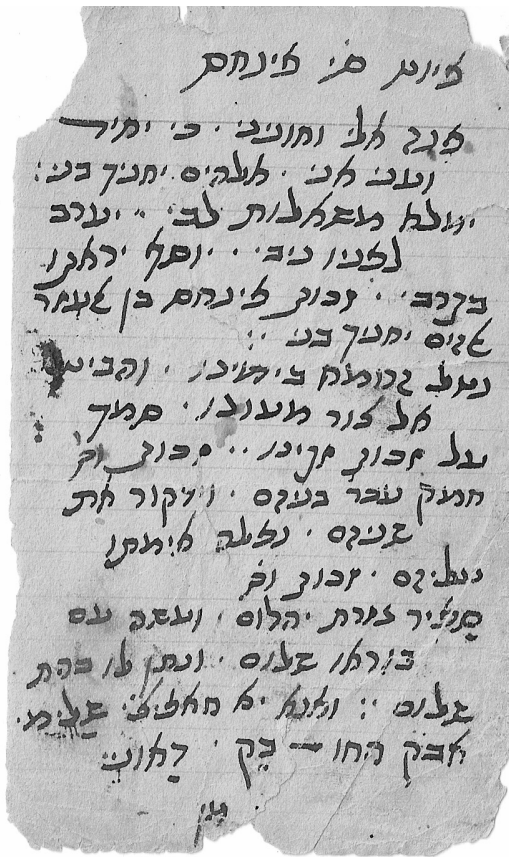
הסימן הרביעי :

פנחס הוא אליהו

שבת פקידתו (בשבוע הפטירה) פרשת פנחס, בין דפיו שכתב נשתיירה פיסת נייר קטנה בו מצויין פיוט לפרשת פנחס, הדבר היחידי בין כתביו המתייחסים לפרשת פנחס (רב כתביו עוסקים בהלכות שחיטה) בפיוט זה העוסק בפנחס הוא אליהו, מי שהכיר את אביו הכיר את מידתו 'בקנא את קנאתו לה', מידת אבא כמידת אליהו מקנא לתורת ה'

ואינו מוותר , היה דורש ותובע בכל עניני התורה ואינו חושש כפנחס ורומח בידו להגן את משמרת התורה. אבי מציין פיוט ואיני יודע אם הפיוט מוכר אבל כך כתוב :

פנה אלי ויחונך כי יחיד ועני אני ,
אלקים יחנך בני
ימלא משאלות לבי יערב לפניו
ניבי, יוסף יראנו
בקרבי זכות פנחס בן אלעזר
.....יחנך בני.
נטל ברומח בימינו והביט אל צור
מעוזו סמך
על זכות בקונו.....
חמק עבר בינהם וידקור את שניהם,
נפלה אימתו עליהם
ספיר צורת יהלום ועשה עם בוראו
שלום ונתן לו כהונת שלום ....

הסימן החמישי:

יום השלושים חל ביום ט"ו אב

על יום זה אמרו חז"ל "אמר רשב"ג לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב ויום הכיפורים שבהם בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי שאין לו.

את אותו מעמד בו היינו בערב שבת קודש בלק בצאת נשמת אבינו כל הבנים והבנות לבושין בלבן כך יום פקידת חודשו ליל טוב באב לבושין בלבן, שהיו יוצאין בלבן כמו יום הכיפורים יום מחילת העוונות.

יום זה הוא יום שמחה בבחינת יום הילולה כמו יום פטירת רשב"י בו אנו שמחים ביום זה .

הסימן השישי

הילולת רבי מאיר בעל הנס

הוא יום פקידת 11 חודש תחול בי"ד באייר, מאחר ששנה קודמת הייתה מעוברת נוצר מצב שחודש האחד עשר כביכול הוקדם ובכך נופל יום האחד חודש ביום הילולת רבי מאיר בעל הנס .

תאריך זה הוא מיוחד לאבי, מכל הילולות הצדיקים הקפיד אבי במשך כל חייו לקיים בהודיה, בשיר ובמאכל את

הילולת רבי מאיר בעל הנס בביתו , מעולם לא פסקה הילולתו של רבי מאיר בעל הנס בביתנו .
והנה כך מסייע התנא רבי מאיר בעל הנס שיום פקידת 11 חודש יחול ביום הילולתו וכך שניהם עטרת לראשם ואנו כאן בישיבה של מטה מתחברים ביום זה עם ישיבה של מעלה ובכך גרם שאף לאחר מותו ממשיכים את קיום ההילולה ברב עם והדרת מלך .

להילולה של רבי מאיר נתחבר ספר בשם "מאיר בת עין" שעוסק בתורת רבי מאיר בעל הנס , ספרים אלו היו קשים להשגה ואבי היה שומר על ספרים הללו כאוצר .
אכן ב"ה חיברנו בשנה זו חלקים מלימוד תורת רבי מאיר בעל הנס יחד עם זיכרון אבינו בו גם עמדנו על קווים משותפים בהם למד והפנים מתורת רבי מאיר בעל הנס .

הסימן השביעי

חודש סיון מגילת רות ומאמר לנפטר
יום פקידת שנתו 12 חודשים יחול בט"ו בסיון ביום זה נפטר תלמידו של אור החיים הקדוש רבי דוד חיים עמר .
אולם תאריך זה חל מס' ימים לאחר חג השבועות וקריאת מגילת רות, בין כתביו ישנו דרוש אחד בלבד העוסק בשם

"מאמר לנפטר" הפותח כך : ויאמר בועז אל רות וכו' ידוע הדבר שעיקר ירידת הנשמה לעוה"ז ... הוא שבעבור יוצאה מהעולם הזה במצוות ומעשים טובים כדי שתזכה לשוב למקומה ולשרשה הראשון ממנו חולצה ... זהו למעשה מאמר אשר כתב אבי לנפטר המשלב את מגילת רות בפטירתו של אדם .
האם כתב את ההספד ליום השנה ?! הינו כחולמים !?

הסימן האחרון שהוא הראשון

אור החיים

מנהג בית ישראל לציין את חודש ה'13 (בגלל שנה מעוברת) וכפי המנהג לציין בשנה ראשונה לפי הקבורה ובשנה שנייה לפי הפטירה, יוצא שביום הפקידה מתאחדים שוב יום פטירת אבינו ואור החיים הקדוש .

ואכן מכאן ולהבא יום השנה תמיד תחול בי"ד בתמוז יום לפני הילולת אור החיים הקדוש כך נוכל לקיימם שניהם.

קינה ליום השבעה לפטירתו של הצדיק ר' מרדכי אביטן זצקו"ל חברה ע"י רבי רפאל סקירה הי"ו

איך בכי אעלה, על איש חסד מלא,
חונן על דלי, צנוע ומעלי.

נפשו חשקה תמיד, תורת אל תמימה.
נקשר בפתיל צמיד, ביראה ותומה.
עבד אל שוכן רומה, עבודה תמה.
באהבה שלמה, בפז לא תסולה.

יודעיו חיש האספו, רעיו וחבריו.
קוננו כי חלפו, שבעה מיימיו.
נקטפו זמוריו, ענבי נזיריו.
אוי על זיו פניו, רקב יבלה.

מנופת צוף ומן, אמריו נעמו.
ישר תמים ונאמן, מתהלך בתומו.
על יומו נשמו, כל טועמי טעמו.
לקולו נהמו, ואוזניו תצלי.

ראה צדק ועשה , לתורה וחוקה.
פשפש ולא מצא , לגוף טוב שתיקה.
וצניעות הזן חשקה, נפשו תמיד דבקה.
ליחו לא נסה , הפלא ופלא.

דבריו היום שמעו , צועקים היום בא קרין .
להם עניים דמעו, יגרדו בחרס.
וקינות ממני שמעו, נאה לאמר במרין.
ומעי התהפכו, על מות רע לי .

כאור יקרנו פניו , כפני מלך חיים.
בעדן מי היאור , ישתה פי שניים .
עם ברים ורצויים , לפני שוכן שמים.
שם יראה צדיקים אהובים וידועים

ינחם הפליטה , ההולכים בדרכים.
חסדי אבות ממלאים, הם ובני בנים.
לשפע הם ראויים , ובריאות כל השנים .
בזכות מור אביהם יגן עלינו ועליהם

קינה ליום השלושים

לפטירתו של הצדיק ר' מרדכי אביטן זצקו"ל

חברה ע"י רבי רפאל סקירה הי"ו

אהה חלף עבר, חכם בו לבב.

ר' מרדכי אביטן ירח לפקודתו

נר זיו מאורו מופת הוא בדורו

עליו שמים שערו עת עלה הדרו

יראת חטא פרושה על כל מעשיו

צדקות לרוב עשה נדרש לדורשיו

מדותיו היקרים מפז הם ייקרו

דת קונו שמר, עד עת בא דברו

ראש מור דרור, קינמון בושם

ביס דרש בתלמוד היה לו יד ושם

דורש טוב לעמו, ולבני משפחתו

או לנו כי לא ישוב עוד לביתו

כל אמרותיו צרופה במתינות יפה

בתירוציו וקושיותיו הבנתו החריפה

יה צור עולמים, לאבלי ניחומים.

לקרובים ולרחוקים ברכות ממרומים.

קטעים לדמותו של אבינו

מתוך כתבה אשר פורסמה במקומון הדתי בדרום ביום פטירתו

צדיק באמונתו "כבה הנר המערבי"

לפני כשבועיים, מוקף בבני משפחתו ובשיבה טובה, הלך לעולמו רבי מרדכי אביטן זצ"ל, יהודי חסיד וקדוש שחלק מגדולתו וגאונותו מתגלות לראשונה כיום, רק לאחר פטירתו.

בכל עיר בישראל נותרו עדיין יהודים מעטים שהם בבחינת 'הדרת זקנים שיבה' אנשי תורה וחסד, שעיסוק בלימוד תורה הוא לחם חוקם והם עושים זאת באהבה גדולה, בתמימות ובביטול גמור. מרביתם צנועים ונחבאים אל הכלים. אין הם זקוקים לטובתו של איש, אין מסביבם עדת חסידים, מקורבים ומקרבים, והם עובדים את קונם ביראת שמיים ובשמחה אמיתית.

בליל שבת קודש פרשת בלק לפני כשבועיים, באשמורת הבוקר, הלך כדרך כל הארץ ובשיבה טובה, אחד מצדיקיה הנסתרים של העיר באר שבע, רבי מרדכי אביטן זצ"ל, יהודי למדן וחסיד שזכה לשבת בשולחנם של תלמידי חכמים ולשתות בצמא את תורתם.

רבי מרדכי התגורר בבאר שבע וגידל בה את משפחתו הענפה וזכה להעמיד אחריו 12 ילדים שיח' אשר זכו לקבל

מעט מהנהגותיו הקדושות ויראת השמיים הגדולה שהיה בו במשך כל שנות חייו. בשל צניעותו ופרישותו מכל סממן של יוהרה, לא פורסמו מעולם מופתים שעשה, וניסים שנעשו לאחרים בזכותו.

הוא זכה ללמוד במחיצתו של הבבא רבי מאיר אבוחצירא זצ"ל, ואף עם הבבא סאלי זיע"א היו לו קשרי ידידות עמוקים. כמו כן היה תלמידו וחברו של הרה"ג חיים שושנה זצ"ל בנם של קדושים הטמון אף הוא בעיר באר שבע.

כל ימיו היה רבי מרדכי איש תורה וחסד, עניו הנחבא אל הכלים ורבים ממכריו לא ידעו על גאונותו המופלגת, בקיאותו וכושרו הלימודי החריף בנגלה ובנסתר. בכל ימיו בין רבנים שאב רבי מרדכי כוחות להוסיף וללמוד שוב ושוב גמרא, משנה, זוהר והלכות והיה נהנה מכל לימוד ודבר שבקדושה.

יום יום היו על שפתיו פסוקי תהילים ופרקים שלמים מן התלמוד שהוסיף ושנן בהם שוב ושוב. בזכות שעות רבות של לימוד תורה וחיים בקדושה וטהרה זכה ר' מרדכי לברך ולעזור ליהודים רבים שנושעו וראו נפלאות בזכות ברכותיו ולא מעט נשים עקרות נושעו בזכות ברכתו.

עוד בהיותו במרוקו ארץ לידתו יצא שמעו של רבי מרדכי למרחוק, כמייעץ לאנשים בנושאים רבים ומסייע לחולים

ונזקקים בכל צרה. בחוכמתו הרבה וידיעותיו המקיפות בנגלה ובנסתר עשה שימוש יומיומי בסיוע לבני הקהילה. בין שאר הספרים שכתב היה גם ספר סגולות אותו העניק ר' מרדכי למלך מרוקו לאחר שזה ביקש להיפגש עם ר' מרדכי.

אך מיום עלותו ארצה קיבל עליו שלא לעסוק עוד בנסתר ממש, אלא להקדיש עצמו ללימוד תורה, להשפיע ולסייע לילדיו ומשפחתו. בני המשפחה ידעו על פעולות בודדות בהם פעל הרב לרפואת ילד במצב קשה, פקידת בן זכר ואירועים חריגים במשפחה, אולם רבי מרדכי דחה בכל תוקף מבקשת הרבים לפעול בתחום והשיב בשלילה לכל מבקש והקדיש את עצמו ללמוד תורה להשפיע ולסייע לילדיו ומשפחתו.

בתחילת דרכה של המשפחה בבירת הנגב, הייתה המשפחה מתגוררת בשכונת 'משק עזר' כמו משפחות עולים רבות ממדינות צפון אפריקה. ר' מרדכי פרנס את משפחתו באמצעות חנות מכולת שהייתה לו בשכונה ו' בעיר. שימש כרב שוחט ובודק של הקהילה בעיר. תושבי השכונה זוכרים כיצד היו נכנסים לחנותו של ר' מרדכי ותמיד תמיד ראשו טמון עמוק בתוך ספר הזוהר או בקריאת 'חוק לישראל'. גם בשעת העבודה היה שקוע בלימוד תורה, גופו היה בחנות

אך ראשו מונח בסוגיות בגמרא או בשינון פרקי תהילים בבחינת "תורתו קבע ומלאכתו ארעי".

יכולת הלימוד המופלאה שבה זכה סייעה לו במשך השנים לדעת את התורה כולה על טעמי המקרא בעל פה. בשעת קריאה בתורה היה ר' מרדכי מתקן את הבעל קורא מבלי להביט כלל בחומש. זיכרון צילומי נדיר של כל אות, טעם ותג שכבר קשה לראות במחוזותינו.

שליטתו בנגלה ובנסתר ובידיעת הש"ס המשנה ומפרשיה בעל פה, בזמן לימודיו כאשר כהו עיניו היה רבי מרדכי מלמד את בני החבורה בע"פ ללא ספר בלימוד המשנה על מפרשיה וכן בלימוד הגמרא.

בשנים האחרונות לעת זקנה, עזב את החנות וישב ללמוד בכולל בעלי בתים במשך כל שעות היום כמו כן היה מעביר שיעורים בכמה בתי כנסת בשכונה ו' הישנה. ר' מרדכי זכה לקיים את מצוות "כתבו לכם" ואף הכניס בחייו ספר תורה הנושא את שמו.

מעבר לכל סיפורי כוחות הקדושה אשר מספרים עליו ועל היותו איש תורה אמיתי שעסק בכל מקצועות התורה, בולטת אישיותו החמה והלבבית, מאירת הפנים ונעימת ההליכות.

הרב מרדכי היה מחובר בכל נימיו וגידיו לפרשנותו של אור החיים הקדוש ולמד את תורתו בשעות הקטנות של ליל שבת ולאורך כל השבוע ונפשו קשורה בנפשו.

בני המשפחה זוכרים שתמיד הזכיר ר' מרדכי את הצדיק ר' חיים בן עטר – האור החיים הקדוש, רק בפטירתו הבינה המשפחה את עומק הקשר המיוחד שהיה ביניהם....

ביום רביעי האחרון בחייו, לקה רבי מרדכי באירוע מוחי ומצבו התדרדר, הוא הובהל לבית החולים ומצבו התדרדר אט אט. כל בני המשפחה ישבו סביבו וקיוו לשיפור במצבו.

ביום חמישי בשעות הערב מצבו של ר' מרדכי התדרדר מאד, לחץ הדם והדופק כבר העידו על סימנים של מוות קרב וכל בני המשפחה התאספו סביבו מן הגדול לקטן. במיטתו שכב רבי מרדכי כמלאך מבלי נוע, גופו נוכח אך נשמתו כאילו מסרבת לסיים את שליחותה. בני המשפחה ידעו כי אביהם אהב מאד את רבי חיים בן עטר וקיוו כי יחזיק מעמד עד ליום ההילולא שחל במוצאי השבת. באותו הרגע שאמרו לר' מרדכי את שמו של אור החיים הקדוש והזכירו בפניו הרדומות את יום ההילולא, החל המוניטור להשתולל ולהתעורר לחיים, בני המשפחה הרגישו כי נשמתו עולה ויורדת ואינה מוכנה להיפרד עדיין מהעולם אלא מחכה ליום השבת.

בליל שבת בשעת לילה מאוחרת שוב נרשמה התדרדרות חדה בדופק ובלחץ הדם, בניו שהיו סביבו כל העת, התאספו כשבגדי שבת עליהם, סביב מיטת האב והחלו יחד בקבלת שבת, שיר השירים, כאשר בנו של הצדיק ר' חיים שושנה זצ"ל מקדש על היין ולאחר מכן המשיכו את מנהג אביהם כמידי שבת בשבתו "בר יוחאי" פתח ר' יצחק ואמר .. אזמר בשבחין וסיימו בלימוד אור החיים הקדוש על פרשת בלק "ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו" שם מפרש אור החיים הקדוש "ה' אלהיו עמו גם אם ייסרהו, על משמרת אהבתו יעמוד וממשיך האור חיים ומסיים על רבי עקיבא שהיו סורקים בשרו במסרקות של ברזל והיה מאריך באחד גם שסורקין בשרו מדבק נפשו בה' באלהיו וכך במעמד כל בניו ובנותיו לבושים בלבן לכבוד השבת נפרדו מאביהם בשמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד. במוצאי השבת ניטמן רבי מרדכי בדיוק באותו היום ובאותו התאריך שבה ניטמן רבי חיים בן עטר זצ"ל שאותו כה אהב רבי מרדכי כל חייו. במסע הלוויה של רבי מרדכי אשר החל סמוך לחצות הלילה במוצאי שבת, השתתפו מאות רבות של יהודים תושבי באר שבע והסביבה אשר ליוו את מיטתו בהקפות סביב מיטתו ובתקיעות חצוצרות ושופרות. רבני ערים ופשוטי עם הלכו זה לצד זה אחר מיטתו כשהתרגשות ועצב

מתערבבים להם יחד. למרות השעה המאוחרת, נמשכה ההלוויה עד השעות הקטנות של הלילה והתרגשות גדולה של קדושה אחזה בכל המלווים.

מקום קבורתו גם מעוררת השתאות רבה, רבו וחברו הצדיק רבי חיים שושנה (מחבר ספר "אעירה שחר") היו קרובים בחייהם כאהבת דוד והונתן כל חייהם עמלו יחד בלימוד התורה, רבם מעידים על הלימוד החריף שהתנהל בן גדולי התורה, רבי לא עמדו ביכולת הניתוח והלימוד שלהם. מי שראה את רבי חיים ורבי מרדכי לומדים מעיד שלימודם כשני מלאכים ואש יוקדת.

חברותם היה בדומה ללימודם של ריש לקיש ור' יוחנן שלא היה קיום אחד ללא השני.

רבי מרדכי היה ידוע בחריפותו ובשאלותיו ובלימודו. מיום שנפטר רב חיים שושנה זצ"ל ירדה עצבות על רבי מרדכי ובכל מעמד היה מתאר את חסרונו בלימוד שאין לו את הלימוד החריף שהיה.

אכן השגחת בורא עולם שבחיהם ובמותם לא נפרדו וכך עם צאת השבת כוונה יד ההשגחה שרבי מרדכי ייקבר בסמוך ובמרחק של 5 ס"מ מאהובו ורבו הרב חיים שושנה זצ"ל.

בסמיכות של חצי מטר קבור גם חברו הרב מנחם גבאי זצ"ל שהיה חברו ללימוד בנסתר.

לאחר פטירתו מצאו בני המשפחה כתבים שכתב ר' מרדכי במהלך השנים ובהם פירושים וחידושים רבים, ובהם פירושים וכן ספר העוסק בהלכות שחיטה ומנהגים בו חתם רבי מרדכי זצ"ל את ספרו כך: "טעמי שחיטה ביום שישי בשבת קודש 26 יום לח' אדר וצרת בכסף בידך לפ"ק כתבתי אותם אני מרדכי אבטאן ולכותב ולקורא בהם תן מנוחה ויזכו ימיו כימי נוח והצונע אותם ימח והלומד בהם ישמח עד ביאת גואל לישראל ...

ספר אשר כתב בקולומוס בשנת וצרת=תרצ"ו לפני 71 שנה, בין דפיו נמצאה תעודה על קבלת הסמכה לשוחט בשנת תרצ"ה

מה רבה הייתה הפתעתם של בני המשפחה כאשר גילו כי בעמוד הראשון של אחד הספרים שכתב מופיעה הכותרת הכל כך מיוחדת "מאמר לנפטר" העוסק בצדיק הנפטר מן העולם. – "הספד לצדיק" ...

שבת פטירתו של רבי מרדכי חלה ביום שבת קודש פרשת פנחס ומה רבה ההשתוממות שבין כתביו נמצאה פתקה קטנה אשר נושאת את הכתובת "פיוט לפרשת "פנחס" העוסקת בקנאותו של פנחס בדומה לרבי מרדכי שהיה קנאי לגבר ה' "נבא ולא ידע מה נבא" !?

באזכרה שנערכה בתום ימי השבעה, השתתף קהל רב, מכרים מקרוב ומרחוק שבאו לכבד את הנפטר לקרוא משניות לעילוי נשמותו ולהאזין להספדים לזכרו. לר' מרדכי ספדו הצדיק רבי ברוך אבוחצירא שליט"א, בנו של הבבא סאלי זיע"א אשר דיבר על הקשר האישי המיוחד בין המנוח לבין אביו, כמו כן נשאו דברים רב העיר ב"ש הרה"ג יהודה דרעי שליט"א, הרה"ג בנימין בצרי שליט"א רב קריית האבות ושכונה ו' החדשה, הרה"ג שמעון בן חמו שליט"א רבו של מושב פעמי תש"ז, הרה"ג יורם כהן שליט"א רב שכונת רמות ב"ש, הרה"ג יוסף דהאן שליט"א מנהל מחלקת מקוואות ברבנות באר שבע, הרב שלום דנינו וד"ר עמרם מליץ.

שבת פקידת חודשו תחול ביום טו באב עליו נאמר: "אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב וכיום הכיפורים,

העיר באר שבע, איבדה את אחד היהודים הצדיקים שהיו לעיר, אחד מבין רבים שהיו סמל למופת של פשטות וצניעות, שילוב נדיר של למדנות וחרifות, נועם הליכות ואמונת חכמים טהורה וזכה, שכבר נדמה כי חלפה לה מהעולם.

לימוד מתורת רבי מאיר בעל הנס ליום הילולתו יד' אייר

וַיְהִי נַעַם אֲדָנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יַדֵּינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ.
וּמַעֲשֵׂה יַדֵּינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

דאמר רב יהודה אמר רב: מאי דכתיב "אגורה באהלך עולמים"? וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים? אלא אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז. דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: כָּל תַּלְמִיד חָכֵם שְׂאוֹמְרִים דְּבַר שְׂמוּעָה מִפִּיו בְּעוֹלָם הִזָּה – שְׂפִתוֹתָיו דּוֹבְבוֹת בַּקֶּבֶר. אמר ר' יצחק בן זעירא ואיתימא שמעון נזירא: מאי קראה? "וחכך כיון הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים". ככומר של ענבים. מה כומר של ענבים כיון שמניח אדם אצבעו עליו מיד דובב, אף תלמידי חכמים כיון שאומרים דבר שמועה מפיהם בעוה"ז שפתייהם דובבות בקבר. (תלמוד בבלי מסכת יבמות דף צז)

לימוד משניות מתוך הש"ס מכל מסכת

משנה אחת שנאמרו בשם רבי מאיר

מסכת ברכות פרק ב משנה א

הָיָה קוֹרֵא בַּתּוֹרָה, וְהִגִּיעַ זְמַן הַמְקָרָא, אִם כּוֹן לְבוֹ, יֵצֵא. וְאִם לָאוּ, לֹא יֵצֵא. בַּפְּרָקִים שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הַכְּבוֹד וּמִשִּׁיב, וּבְאִמְצַע שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הַיְרָאָה וּמִשִּׁיב, דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בְּאִמְצַע שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הַיְרָאָה, וּמִשִּׁיב מִפְּנֵי הַכְּבוֹד, בַּפְּרָקִים שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הַכְּבוֹד, וּמִשִּׁיב שְׁלוֹם לְכָל אָדָם:

מסכת פאה פרק ב משנה א

וְהַשְּׁלוּלִית, וְדַרְךְ הַיְחִיד, וְדַרְךְ הַרְבִּים, וְשִׁבִיל הַרְבִּים, וְשִׁבִיל הַיְחִיד הַקְּבוּעַ בִּימֹת הַחֲמָה וּבִימֹת הַגְּשָׁמִים, וְהַבּוֹר, וְהַנֵּיר, וְזֵרַע אַחַר. וְהַקּוֹצֵר לְשַׁחַת מִפְּסִיק, דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵינוֹ מִפְּסִיק, אֶלָּא אִם כֵּן חָרַשׁ:

מסכת דמאי פרק א משנה ב

וְנֹאכַל לְאוֹנָן, וְנִכְנָס לִירוּשָׁלַיִם וְיוֹצֵא, וּמֵאֲבָדִין אֶת
מְעוּטוֹ בַּדְּרָכִים, וְנוֹתְנוֹ לְעַם הָאָרֶץ, וַיֹּאכַל כְּנֶגְדּוֹ,
וּמִחֻלָּלִים אוֹתוֹ כֶּסֶף עַל כֶּסֶף, נְחֹשֶׁת עַל נְחֹשֶׁת,
כֶּסֶף עַל נְחֹשֶׁת, וְנְחֹשֶׁת עַל הַפְּרוֹת, וּבִלְבַד שִׁיחֹזֵר
וַיִּפְדֶּה אֶת הַפְּרוֹת, דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכָּמִים
אוֹמְרִים, יַעֲלֶה הַפְּרוֹת וַיֹּאכְלוּ בִירוּשָׁלַיִם:

מסכת כלאים פרק ב משנה ט

מִכָּל מִין, עוֹשֶׂה עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע קְרָחוֹת לְבֵית סֵאֵה,
מִקְרַחַת לְבֵית רַבַּע, וְזוֹרֵעַ בְּתוֹכָהּ כָּל מִין שִׁירְצָה.
הֵיטָהּ קְרַחַת אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם, זוֹרֵעַם חֲרָדֵל שְׁלֹשׁ,
לֹא יוֹרֵעַם חֲרָדֵל, מִפְּנֵי שֶׁהִיא

נִרְאִית כְּשִׂדָּה חֲרָדֵל, דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכָּמִים
אוֹמְרִים, תִּשַׁע קְרָחוֹת מִתְּרוֹת, עֲשָׂר אֲסוּרוֹת. רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, אֲפֹלוּ כָּל שִׂדָּהוּ בֵּית כּוֹר,
לֹא יַעֲשֶׂה בְּתוֹכָהּ חוּץ מִקְרַחַת אַחַת:

מסכת שביעית פרק ג משנה א

מאימתי מוציאין זבליים לאשפות. משניפסקו עובדי עבודה, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, משייבש המתוק. רבי יוסי אומר, משיקשר:

מסכת תרומות פרק יא משנה י

בבתי כנסיות, ובבתי מדרשות, ובמבואות האפלין, ועל גבי החולין ברשות כהן. בת ישראל שנשא את לכהן, והיא למודה אצל אביה, אביה מדליק ברשותה. מדליקין בבית המשתה, אבל לא בבית האבל, דברי רבי יהודה. ורבי יוסי אומר, בבית האבל, אבל לא בבית המשתה. רבי מאיר אוסר כאן וכאן. רבי שמעון מתיר כאן וכאן:

מסכת מעשרות פרק ב משנה ג

המעלה פרות מן הגליל ליהודה, או עולה לירושלים, אוכל מהם עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך וכן ביהודה. רבי מאיר אומר, עד שהוא מגיע למקום השביתה. והרוכלין המתזרין בעירות,

אוכלים עד שִׁמְגִיעִים לְמָקוֹם הַלִּינָה. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר, הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן הוּא בֵּיתוֹ:

מסכת מעשר שני פרק ב משנה ח

הַפּוֹרֵט סֵלַע מִמְּעוֹת מַעֲשֵׂר שְׁנִי, בֵּית שְׁמַאי
אוֹמְרִים, כָּל הַסֵּלַע מְעוֹת. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, שֶׁקֶל
כֶּסֶף וְשֶׁקֶל מְעוֹת. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, אֵין מַחֲלִיץ
כֶּסֶף וּפְרוֹת עַל הַכֶּסֶף, וְחֲכָמִים מִתִּירִים:

מסכת חלה פרק א משנה ב

הָאוֹכֵל מֵהֶם כֹּזֵית מִצָּה בַּפֶּסֶח, יֵצֵא יָדָיו חוֹבְתוֹ. כֹּזֵית
חֲמִץ, חֵיב בַּהֲכָרֶת. נִתְעָרַב אֶחָד מֵהֶם בְּכֹל הַמִּינִים,
הֵרִי זֶה עוֹבֵר בַּפֶּסֶח. הַנּוֹדֵר מִן הַפֶּת וּמִן הַתְּבוּאָה,
אָסוּר בָּהֶם, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים,
הַנּוֹדֵר מִן הַדָּגָן אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא מֵהֶן. וְחֵיבִין בַּחֲלָה
וּבַמַּעֲשָׂרוֹת:

מסכת ערלה פרק ג משנה ב

הַצּוֹבֵעַ מְלֵא הַסֵּיט בְּקִלְפֵי עֵרְלָה, וְאַרְגוֹ בַּבֶּגֶד, וְאֵין
יָדוּעַ אֵיזָה הוּא, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, יִדְּלַק הַבֶּגֶד.
וְחֲכָמִים אוֹמְרִים, יַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאֲתָיִם:

מסכת בכורים פרק א משנה יא

הַקּוֹנָה שְׁלֵשָׁה אֵילָנוֹת בְּתוֹךְ שָׁל חֵבְרוֹ, מֵבִיא וְקוֹרֵא. רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, אֶפְלוּ שְׁנַיִם. קָנָה אֵילָן וְקִרְקָעוֹ, מֵבִיא וְקוֹרֵא. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, אֵף בְּעֵלֵי אֲרִיסוֹת וְחִכּוּרוֹת מְבִיאִין וְקוֹרִין:

מסכת שבת פרק ו משנה ג

לֹא תֵצֵא אִשָּׁה בְּמַחַט הַנְּקוּבָה, וְלֹא בְּטַבַּעַת שְׁשִׁישׁ עָלֶיהָ חוֹתָם, וְלֹא בְּכִלְיָאֵר, וְלֹא בְּכּוּבָלֶת, וְלֹא בְּעֲלוּחִית שֶׁל פְּלִיטוֹן. וְאִם יֵצְתָהּ, חֵיבַת חַטָּאת, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים פּוֹטְרִין בְּכּוּבָלֶת וּבְעֲלוּחִית שֶׁל פְּלִיטוֹן:

מסכת עירובין פרק י משנה ט

לֹא יַעֲמֹד אָדָם בְּרֵשׁוֹת הַיְחִיד וַיִּפְתַּח בְּרֵשׁוֹת הָרַבִּים, בְּרֵשׁוֹת הָרַבִּים וַיִּפְתַּח בְּרֵשׁוֹת הַיְחִיד, אֵלֹא אִם כֵּן עָשָׂה מְחִיצָה גְבוּהָה עֲשָׂרָה טַפְחִים, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. אָמְרוּ לוֹ, מַעֲשֶׂה בְּשׁוֹק שֶׁל פִּטְמִין שְׁהִיָּה בִירוּשָׁלַיִם, שְׁהִיּוּ נוֹעְלִין וּמְנִיחִין אֶת הַמַּפְתָּח בְּחֵלוֹן

שְׁעַל גְּבִי הַפֶּתַח. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, שׁוֹק שָׁל צְמָרִים
הִיא:

מסכת פסחים פרק ד משנה ו

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, כָּל מְלֹאכָה שֶׁהִתְחִיל בָּהּ קֶדֶם
לְאַרְבָּעָה עָשָׂר, גּוֹמְרָהּ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. אֲבָל לֹא
יִתְחִיל בָּהּ בִּפְתִיחָהּ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר, אֲפִי עַל פִּי שִׁיכּוֹל
לְגַמְרָהּ. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, שֶׁלֹּשׁ אֲמָנוּיֹת עוֹשִׂין
מְלֹאכָה בְּעֶרְבֵי פְסָחִים עַד חֲצוֹת, וְאֵלוֹ הֵן, הַחֲיִטִּים
וְהַסְּפָרִים וְהַכּוֹבָסִין. רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה אוֹמֵר, אֲפִי
הֲרַצְעָנִים:

מסכת שקלים פרק ח משנה א

כָּל הַרְקִין הַנִּמְצָאִים בִּירוּשָׁלַיִם טְהוֹרִין, חוּץ מִשָּׁל
שׁוֹק הָעֶלְיוֹן, דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר,
בְּשָׂאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, שֶׁבְּאַמְצַע טְמֵאִין וְשֶׁבְּצַדֵּינ
טְהוֹרִין. וּבְשַׁעַת הָרֶגֶל, שֶׁבְּאַמְצַע טְהוֹרִין וְשֶׁבְּצַדֵּינ
טְמֵאִין, שֶׁמִּפְּנֵי שֶׁהֵן מֵעֲטִין מִסְתַּלְקִין לְצַדֵּינ:

מסכת יומא פרק ג משנה ו

הָבִיאוּהוּ לְבֵית הַפְּרוּהָ וּבִקְדֹשׁ הֵיחָתָהּ. פָּרְסוּ לוֹ סְדִין
שֶׁל בּוּץ בֵּינוֹ לְבֵין הָעָם, קִדְּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו וּפָשֵׁט. רַבִּי
מֵאִיר אֹמֵר, פָּשֵׁט, קִדְּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו. יָרַד וְטָבַל עָלֶיהָ
וְנִסְתַּפְּגָה. הָבִיאוּ לוֹ בְּגָדֵי לָבָן, לְבָשׁ וְקִדְּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו:

מסכת סוכה פרק ג משנה ח

אֵין אוֹגְדִין אֶת הַלוּלָב אֶלָּא בְּמִינוֹ, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה.
רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, אֶפְלוּ בְּמִשְׁיחָהּ. אָמַר רַבִּי מֵאִיר,
מַעֲשֵׂה בְּאֲנָשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהָיוּ אוֹגְדִין אֶת לוּלְבֵיהֶן
בְּגִימוֹנִיּוֹת שֶׁל זָהָב. אָמְרוּ לוֹ, בְּמִינוֹ הָיוּ אוֹגְדִין אוֹתוֹ
מִלְּמָטָה:

מסכת ביצה פרק ד משנה ג

אֵין מְבַקְעִין עֵצִים, לֹא מִן הַקּוֹרוֹת, וְלֹא מִן הַקּוֹרָה
שֶׁנִּשְׁבְּרָה בְּיוֹם טוֹב. וְאֵין מְבַקְעִין לֹא בַקֶּרֶדֶם וְלֹא
בַמַּגֶּרֶה וְלֹא בַמַּגָּל, אֶלָּא בַקּוֹפֵיץ. בֵּית שָׁהוּא מִלֵּא
פְרוֹת, סָתוּם וְנִפְחָת, נוּטֵל מִמְּקוֹם הַפְּחָת. רַבִּי מֵאִיר
אֹמֵר, אֵף פּוּחַת לְכַתְחֵלָה וְנוּטֵל:

מסכת תענית פרק ב משנה י

אין גוזרין תענית על הצבור בראש חדש, בחנוכה ובפורים, ואם התחילו, אין מפסיקין, דברי רבן גמליאל, אמר רבי מאיר, אף על פי שאמר רבן גמליאל אין מפסיקין, מודה היה שאין משלימין. וכן תשעה באב שחל להיות בערב שבת:

מסכת מגילה פרק ג משנה ב

אין מוכרין בית הכנסת, אלא על תנאי שאם ירצו יחזירוהו, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, מוכרים אותו ממכר עולם, חוץ מארבעה דברים, למרחץ ולברסקי ולטבילה ולבית המים. רבי יהודה אומר, מוכרין אותו לשם חצר, והלוקח מה שירצה יעשה:

מסכת מועד קטן פרק א משנה ה

רבי מאיר אומר, רואין את הנגעים בתחלה להקל, אבל לא להחמיר. וחכמים אומרים, לא להקל ולא להחמיר. ועוד אמר רבי מאיר, מלקט אדם עצמות אביו ואמו, מפני ששמחה היא לו. רבי

יוסי אומר, אבל היא לו. לא יעורר אדם על מתו
ולא יספידנו קדם לרגל שלשים יום:
מסכת יבמות פרק טו משנה ה

אחת אומרת מת ואחת אומרת לא מת, זו
שאומרת מת תנשא ותטל כתבתה. וזו שאומרת
לא מת לא תנשא ולא תטל כתבתה. אחת אומרת
מת ואחת אומרת נהרג, רבי מאיר אומר, הואיל
ומכחישות זו את זו, הרי אלו לא ינשאו. רבי יהודה
ורבי שמעון אומרים, הואיל זו וזו מודות שאינו
קיים, ינשאו. עד אומר מת ועד אומר לא מת, אשה
אומרת מת ואשה אומרת לא מת, הרי זו לא
תנשא:

מסכת כתובות פרק יב משנה ד

כל זמן שהיא בבית אביה, גובה כתבתה לעולם.
כל זמן שהיא בבית בעלה, גובה כתבתה עד
עשרים וחמש שנים, שיש בעשרים וחמש שנים
שתעשה טובה כנגד כתבתה, דברי רבי מאיר
שאמר משום רבן שמעון בן גמליאל. וחכמים

אוֹמְרִים, כָּל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית בַּעֲלָהּ, גּוֹבֶה כְּתַבְתָּהּ
לְעוֹלָם. כָּל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית אָבִיהָ, גּוֹבֶה כְּתַבְתָּהּ
עַד עֶשְׂרִים וְחֲמִשׁ שָׁנִים. מֵתָהּ, יוֹרְשִׁיהָ מִזְכִּירִין
כְּתַבְתָּהּ עַד עֶשְׂרִים וְחֲמִשׁ שָׁנִים:

מסכת נדרים פרק ד משנה ד

הַמְדַר הֵנָּא מַחֲבָרוֹ וְנִכְנַס לְבִקְרוֹ, עוֹמֵד, אֲבָל לֹא
יוֹשֵׁב. וּמַרְפֵּאֵהוּ רְפוּאֵת נַפְשׁוֹ, אֲבָל לֹא רְפוּאֵת מָמוֹן.
וְרוּחֵן עִמּוֹ בְּאַמְבָּטֵי גְדוּלָּהּ, אֲבָל לֹא בְּקִטְנָהּ. וַיִּשָּׂן
עִמּוֹ בַּמָּטָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בְּיָמוֹת הַחֲמָה, אֲבָל
לֹא בְּיָמוֹת הַגְּשָׁמִים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַהֲנִהוּ. וּמִסֵּב עִמּוֹ
עַל הַמָּטָה, וְאוֹכֵל עִמּוֹ עַל הַשְּׁלֶחֶן, אֲבָל לֹא מִן
הַתְּמָחוּי, אֲבָל אוֹכֵל הוּא עִמּוֹ מִן הַתְּמָחוּי הַחוּזָר.
לֹא יֵאכֹל עִמּוֹ מִן הָאֵבוֹס שֶׁלְּפָנָיו הַפּוֹעֲלִים, וְלֹא
יַעֲשֶׂה עִמּוֹ בְּאֶמֶן,

מסכת נזיר פרק ב משנה ו

הָרִי עָלַי לְגִלְחַת חֲצִי נְזִיר, וְשָׁמַע חֲבֵרוֹ וְאָמַר וְאֲנִי עָלַי
לְגִלְחַת חֲצִי נְזִיר, זֶה מְגִלְחַת נְזִיר שְׁלָם וְזֶה מְגִלְחַת נְזִיר

שְׁלֵם, דְּבַרֵי רַבֵּי מַאִיר. וְחֲכָמִים אֹמְרִים, זֶה מְגִלַּח
חֲצִי נְזִיר וְזֶה מְגִלַּח חֲצִי נְזִיר:

מסכת סוטה פרק ט משנה טו

מְשַׁמֵּת רַבֵּי מַאִיר, בְּטָלוּ מוֹשְׁלֵי מְשָׁלִים. מְשַׁמֵּת בֶּן
עֲזַאִי, בְּטָלוּ הַשְּׂקָדָנִים. מְשַׁמֵּת בֶּן זֹמָא, בְּטָלוּ
הַדְּרָשָׁנִים. מְשַׁמֵּת רַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ, פְּסָקָה טוֹבָה מִן
הָעוֹלָם. מְשַׁמֵּת רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, בָּא גוֹבֵי
וְרַבּוֹ צָרוֹת. מְשַׁמֵּת רַבֵּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, פָּסַק
הָעֶשֶׂר מִן הַחֲכָמִים. מְשַׁמֵּת רַבֵּי עֲקִיבָא, בְּטַל כְּבוֹד
הַתּוֹרָה. מְשַׁמֵּת רַבֵּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא, בְּטָלוּ אַנְשֵׁי
מַעֲשָׂה. מְשַׁמֵּת רַבֵּי יוֹסִי קַטְנוֹתָא, פָּסְקוּ חֲסִידִים.
וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ קַטְנוֹתָא, שֶׁהָיָה קַטְנוֹתָן שֶׁל
חֲסִידִים. מְשַׁמֵּת רַבִּן יוֹחָנָן בֶּן זַבְּדִי, בְּטַל זִיו הַחֲכָמָה.
מְשַׁמֵּת רַבִּן גַּמְלִיאֵל הַזֵּקֵן, בְּטַל כְּבוֹד הַתּוֹרָה וּמִתָּה
טְהַרָה וּפְרִישוֹת.

מְשַׁמֵּת רַבֵּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן פֶּאֲבִי, בְּטַל זִיו הַכְּהֵנָה.
מְשַׁמֵּת רַבֵּי, בְּטָלָה עֲנֻוָה וְיִרְאֵת חֲטָא. רַבֵּי פְּנַחֵס בֶּן
יְאִיר אֹמֵר, מִשְׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בּוֹשׁוּ חֲבָרִים וּבְנֵי

חורין, וּחֲפּוֹ רֵאשׁם, וְנִדְלָדְלוּ אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂה, וְגָבְרוּ
בְּעַלֵי זְרוּעַ וּבְעַלֵי לָשׁוֹן, וְאִין דּוֹרֵשׁ וְאִין מְבַקֵּשׁ, וְאִין
שׂוֹאֵל, עַל מִי לָנוּ לְהַשְׁעֵן, עַל אָבִינוּ שְׁבַשְׁמִים. רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אָמַר, מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,
שָׂרוּ חֲכִימַיָּא לְמַהוּי כְּסַפְרֵיָּא, וְסַפְרֵיָּא כְּחֻזְנֵיָּא,
וְחֻזְנֵיָּא כְּעַמָּא דְאַרְעָא, וְעַמָּא דְאַרְעָא אֲזֵלָא
וְנִדְלָדְלָא, וְאִין מְבַקֵּשׁ. עַל מִי יֵשׁ לְהַשְׁעֵן, עַל אָבִינוּ
שְׁבַשְׁמִים. בְּעַקְבוֹת מְשִׁיחָא חֲצַפָּא יִסְגָּא, וְיִקְר
יֵאמִיר. הֶגְפֵן תִּתֵן פְּרִיָּה וְהֵיִין בְּיִקְר, וְהַמְּלָכוֹת תִּתְּהַפֵּךְ
לְמִינּוֹת, וְאִין תּוֹכַחַה. בֵּית וְעַד יִהְיֶה לְזִנוֹת, וְהַגְּלִיל
יִחָרַב, וְהַגְּבֹל יִשּׁוּם, וְאַנְשֵׁי הַגְּבֹל יִסּוּבּוּ מֵעִיר
לְעִיר וְלֹא יִחֻנְנוּ, וְחֲכַמַת סוֹפְרִים תִּסְרַח, וְיִרְאִי חֲטָא
יִמְאָסוּ, וְהָאֵמַת תִּהְיֶה נְעֻדְרַת. נְעָרִים פְּנֵי זְקֵנִים
יִלְבִּינוּ, זְקֵנִים יַעֲמְדוּ מִפְּנֵי קִטְנִים. (מִיכָה ז) בֶּן מְנַבֵּל
אָב, בֵּת קָמָה בְּאַמָּה, כֹּלָה בְּחַמְתָּה, אִיבֵי אִישׁ
אַנְשֵׁי בֵיתוֹ. פְּנֵי הַדּוֹר כְּפְנֵי הַכֹּלֵב, הַבֶּן אִינוּ מִתְבַּיֵּשׁ
מֵאָבִיו. וְעַל מִי יֵשׁ לָנוּ לְהַשְׁעֵן, עַל אָבִינוּ שְׁבַשְׁמִים.
רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֶאֱיִר אָמַר, זְרִיזוֹת מְבִיאָה לְיַדֵי נְקִיוֹת,

וּנְקִיּוֹת מְבִיָּאָה לְיַדֵּי טָהָרָה, וְטָהָרָה מְבִיָּאָה לְיַדֵּי פְּרִישׁוֹת, וּפְרִישׁוֹת מְבִיָּאָה לְיַדֵּי קְדוּשָׁה, וְקְדוּשָׁה מְבִיָּאָה לְיַדֵּי עֲנוּהַ, וְעֲנוּהַ מְבִיָּאָה לְיַדֵּי יְרֵאת חֹטֵא, וְיְרֵאת חֹטֵא מְבִיָּאָה לְיַדֵּי חֲסִידוֹת, וְחֲסִידוֹת מְבִיָּאָה לְיַדֵּי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מְבִיָּאָה לְיַדֵּי תַחֲתֵית הַמֵּתִים, וְתַחֲתֵית הַמֵּתִים בָּאָה עַל יַדֵּי אֱלֹהֵינוּ זְכוֹר לְטוֹב, אָמֵן:

מסכת גיטין פרק א משנה ב

רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, מֵרְקָם לְמִזְרַח וְרְקָם כְּמִזְרַח, מֵאַשְׁקָלוֹן לְדָרוֹם וְאַשְׁקָלוֹן כְּדָרוֹם, מֵעֵכוֹ לְצָפוֹן וְעֵכוֹ כְּצָפוֹן. רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, עֵכוֹ כְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל לַגִּטִּין:

מסכת קידושין משנה יד

רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, לֹא יִרְעָה רֶוֶק בְּהֶמָּה, וְלֹא יִישְׁנוּ שְׁנֵי רֶוֶקִים בְּטִלִּית אַחַת. וְחֲכָמִים מִתִּירִין. כֹּל שֶׁעָסְקוּ עִם הַנָּשִׁים, לֹא יִתְיַחַד עִם הַנָּשִׁים. וְלֹא יִלְמַד אָדָם אֶת בְּנוֹ אֶמְנוּת בֵּין הַנָּשִׁים. רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, לְעוֹלָם יִלְמַד אָדָם אֶת בְּנוֹ אֶמְנוּת נְקִיָּה (וְקָלָה), וְיִתְפַּלֵּל לְמִי שֶׁהָעֶשֶׂר וְהַנְּכָסִים שָׁלוּ, שְׂאִין

אַמְנוֹת שְׂאִין בְּהַ עֲנִיּוֹת וְעֲשִׂירוֹת, שְׁלֵא עֲנִיּוֹת מִן
הָאֲמֹנוֹת וְלֹא עֲשִׂירוֹת מִן הָאֲמֹנוֹת, אֱלֵא הַכֹּל לְפִי
זְכוּתוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אֹמֵר, רְאִיתָ מִימֶיךָ
חַיָּה וְעוֹף שְׂיִישׁ לָהֶם אֲמֹנוֹת, וְהֵן מִתְּפָרְנְסִין שְׁלֵא
בְּצַעַר, וְהֵלֵא לֹא נִבְרְאוּ אֱלֵא לְשִׁמְשָׁנִי, וְאֲנִי
נִבְרַאתִי לְשִׁמְשׁ אֶת קוֹנִי, אֵינּוּ דִין שְׁאֵתְּפָרְנִס שְׁלֵא
בְּצַעַר, אֱלֵא שְׁהִרְעוֹתִי מִעֲשִׂי וְקִפְחִתִּי אֶת פְּרָנְסָתִי.
אָבֵא גְרִין אֵשׁ צְדִין אֹמֵר מְשׁוּם אָבֵא גְרִיא, לֹא
יִלְמַד אָדָם אֶת בְּנוֹ, חֲמָר, גִּמְלָה, סִפָּר, סִפָּן, רוּעָה,
וְחֲנוּנִי, שְׁאֲמֹנוֹתֵן אֲמֹנוֹת לְסֻטִים. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר
מְשָׁמוּ, הַחֲמָרִים, רַבָּן רִשְׁעִים, וְהַגְּמָלִין, רַבָּן כְּשָׂרִים.
הַסִּפָּנִין, רַבָּן חֲסִידִים. טוֹב שְׁבָרוּפָאִים, לְגִיּהֲנָם.
וְהַכְּשָׂר שְׁבַטְבָּחִים, שְׁתָּפוּ שֶׁל עֲמָלָק. רַבִּי נְהוֹרָאִי
אֹמֵר, מִנִּיחַ אֲנִי כָּל אֲמֹנוֹת שְׁבַעְעוֹלָם וְאֵינִי מְלַמֵּד
אֶת בְּנֵי אֱלֵא תוֹרָה, שְׁאָדָם אוֹכֵל מִשְׁכָּרָה בְּעוֹלָם
הַזֶּה וְהַקָּרוֹן קִיַּמַּת לְעוֹלָם הַבָּא. וְשָׂאָר כָּל אֲמֹנוֹת
אֵינָן כֵּן. כְּשָׁאָדָם בָּא לְיַדִּי חֲלִי אוֹ לְיַדִּי זְקָנָה אוֹ לְיַדִּי
יְסוּרִין וְאֵינִי יְכוּל לְעַסוֹק בְּמִלְאֲכָתוֹ, הֵרִי הוּא מֵת

בְּרַעַב. אֲבָל הַתּוֹרָה אֵינָהּ כֵּן, אֵלָּא מְשַׁמְרָתוֹ מִכָּל
רַע בְּנִעְרוֹתוֹ וְנוֹתַנָּת לּוֹ אַחֲרִית וְתִקּוּהַ בְּזִקְנוֹתוֹ.
בְּנִעְרוֹתוֹ מֵהוּ אֹמֵר, (ישעיה מ) וְקוֹי ה' יַחֲלִיפוּ כַח.
בְּזִקְנוֹתוֹ מֵהוּ אֹמֵר, (תהלים צב) עוֹד יִנוּבוֹן בְּשִׁיבָה.
וְכֵן הוּא אֹמֵר בְּאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם,
(בראשית כד) וְאַבְרָהָם זָקֵן, וְה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם
בְּכָל. מְצִינּוֹ שֶׁעָשָׂה אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת כָּל הַתּוֹרָה
כִּלְהַ עַד שֶׁלֹּא נִתְּנָה, שֶׁנֶּאֱמַר, (שם כו) יַעֲקֹב אֲשֶׁר
שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקִלִּי וַיִּשְׁמַר מְשַׁמְרָתִי מִצּוֹתַי חֻקוֹתַי
וְתוֹרָתִי:

מסכת בבא קמא משנה ב

גִּזְלַ בְּהֵמָה וְהִזְקִינָהּ, עֲבָדִים וְהִזְקִינוּ, מִשְׁלָם כְּשַׁעַת
הַגִּזְלָה. רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, בְּעֲבָדִים אֹמֵר לּוֹ הֲרִי
שְׁלֵךְ לְפָנָיִךְ. גִּזְלַ מִטְּבַע וְנִסְדֵּק, פְּרוֹת וְהִרְקִיבוּ, יִין
וְהַחֲמִיץ, מִשְׁלָם כְּשַׁעַת הַגִּזְלָה. מִטְּבַע וְנִפְסַל,
תְּרוּמָה וְנִטְמְאָת, חֲמִץ וְעֵבֶר עָלָיו הַפְּסִסָּת, בְּהֵמָה
וְנִעְבְּדָה בָּהּ עֲבָרָה, אוֹ שֶׁנִּפְסְלָה מֵעַל גְּבִי הַמְּזִיבָת, אוֹ
שֶׁהִיָּתָה יוֹצֵאת לְסָקֵל, אֹמֵר לּוֹ הֲרִי שְׁלֵךְ לְפָנָיִךְ:

מסכת בבא מציעא פרק ב משנה ו

וְעַד מָתִי חַיֵּב לְהַכְרִיז. עַד כַּדִּי שְׂיִדְעוּ בּוֹ שְׂכַנְיֹו,
דְּבַרֵּי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, שְׁלֹשׁ רַגְלִים,
וְאַחַר הָרֶגֶל הָאַחֲרוֹן שְׁבַעַה יָמִים, כַּדִּי שְׂיִלְךָ לְבֵיתוֹ
שְׁלֹשָׁה וַיַּחֲזֹר שְׁלֹשָׁה וַיַּכְרִיז יוֹם אֶחָד:

מסכת בבא בתרא פרק ה משנה ד

הַקּוֹנֶה שְׁנַי אֵילָנוֹת בְּתוֹךְ שְׂדֵה חֵבְרוֹ, הֲרִי זֶה לֹא
קָנָה קַרְקַע. רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, קָנָה קַרְקַע. הַגְּדִילוּ,
לֹא יִשְׁפָּה. וְהָעוֹלָה מִן הַגִּזְעַ, שְׁלוֹ. וּמִן הַשָּׂרְשִׁים, שְׁל
בְּעַל הַקַּרְקַע. וְאִם מֵתוֹ, אֵין לוֹ קַרְקַע. קָנָה שְׁלֹשָׁה,
קָנָה קַרְקַע. הַגְּדִילוּ, יִשְׁפָּה. וְהָעוֹלָה מִן הַגִּזְעַ וּמִן
הַשָּׂרְשִׁין, שְׁלוֹ. וְאִם מֵתוֹ, יֵשׁ לוֹ קַרְקַע:

מסכת סנהדרין פרק ו משנה ה

אָמַר רַבִּי מֵאִיר, בְּזִמְן שְׂאָדָם מְצַטְעֵר, (שְׂכִינָה) מָה
הַלְּשׁוֹן אוֹמֶרֶת (כַּבִּיכּוֹל) קַלְנִי מֵרֵאשִׁי, קַלְנִי מִזְרוּעֵי.
אִם בֵּין הַמָּקוֹם מְצַטְעֵר עַל דָּמָם שְׁל רְשָׁעִים שְׁנֵי שְׂפָדַי,
קַל וְחֹמֶר עַל דָּמָם שְׁל צַדִּיקִים. וְלֹא זֹו בְּלִבָּד
(אָמַרוּ), אֵלֶּא כָּל הַמַּלִּין אֶת מֵתוֹ, עוֹבֵר בְּלֹא

תַּעֲשֶׂה. הָלִינוּ לְכַבּוֹדוֹ לְהַבִּיאַ לּוֹ אַרְזוֹן וְתַכְרִיכִים,
אֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו. וְלֹא הָיוּ קוֹבְרִין אוֹתוֹ בְּקַבְרוֹת
אֲבוֹתָיו, אֲלֵא שְׁנֵי בָתֵי קַבְרוֹת הָיוּ מִתְקַנְיִן לְבֵית
דִּין, אֶחָד לְנַהַרְגִין וְלַנְּחַנְקִין וְאֶחָד לְנִסְקָלִין
וְלַנְּשַׂרְפִּין:

מסכת מכות פרק ב משנה ח

רוֹצֵחַ שֶׁגָּלָה לְעִיר מִקְלָטוֹ וְרָצוּ אַנְשֵׁי הָעִיר לְכַבְּדוֹ,
יֹאמְרוּ לָהֶם רוֹצֵחַ אָנִי. אָמְרוּ לוֹ אַף עַל פִּי בֵן, יִקְבַּל
מִהֵן, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יט) וְזֶה דְבַר הָרֹצֵחַ. מִעֲלִים הָיוּ
שָׂכָר לְלוֹוִים, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, לֹא
הָיוּ מִעֲלִים לָהֶן שָׂכָר. וְחוֹזֵר לְשַׂרְרָה שְׁהִיָּה בָּהּ, דְּבָרֵי
רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, לֹא הִיָּה חוֹזֵר לְשַׂרְרָה
שְׁהִיָּה בָּהּ:

מסכת שבועות פרק ו משנה ו

רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵן בְּקַרְקַע וְאֵינָן
בְּקַרְקַע, וְאֵינָן חֲכָמִים מוֹדִים לוֹ. כִּי־צַד, עֲשֶׂר גְּפָנִים
טְעוֹנוֹת מִסֵּרְתֵי לֶף, וְהִלָּה אֹמֵר אֵינָן אֲלֵא חֲמִשָּׁה,
רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּב שְׁבוּעָה. וְחֲכָמִים אֹמְרִים, כָּל

הַמְּחַבֵּר לַקְּרָקַע הָרִי הוּא כַּקְּרָקַע. אֵין נִשְׁבְּעִין אֶלֶּא
עַל דְּבַר שְׁבַמְדָּה וְשְׁבַמְשָׁקֶל וְשְׁבַמְנִין. כִּיצַד, בֵּית
מָלֵא מְסֻרְתֵי לָךְ וְכִיס מָלֵא מְסֻרְתֵי לָךְ, וְהֵלֵא אֹמֵר
אֵינִי יוֹדֵעַ אֶלֶּא מַה שְׁהִנְחַת אֶתָּה נוֹטֵל, פְּטוֹר. זֶה
אֹמֵר עַד הַיּוֹז וְזֶה אֹמֵר עַד הַחֲלוֹן, חֵיב:

מסכת עדיות פרק א משנה ט

הַפּוֹרֵט סֵלַע מִמְּעוֹת מַעֲשֵׂה שְׁנַי, בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים
בְּכֹל הַסֵּלַע מְעוֹת, וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים בְּשָׁקֶל כֶּסֶף
וּבְשָׁקֶל מְעוֹת. (רַבִּי מְאִיר אֹמֵר) אֵין מְחַלְּלִין כֶּסֶף
וּפְרוֹת עַל הַכֶּסֶף. וְחֲכָמִים מִתִּירִין:

מסכת עבודה זרה פרק א משנה ה

אֵלוּ דְּבָרִים אֲסוּרִים לְמִכּוֹר לַגּוֹיִם, אֲצִטְרוּבְּלִין,
וּבְנוֹת שׁוֹחַ וּפְטוּטְרוֹתִיהֶן, וְלְבוֹנָה, וְתִרְנַגּוֹל הַלָּבָן.
רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, מִתֵּר לְמִכּוֹר לוֹ תִרְנַגּוֹל לָבָן בֵּין
הַתִּרְנַגּוֹלִין. וּבִזְמַן שֶׁהוּא בְּפָנַי עֲצָמוֹ, קוֹטֵעַ אֶת
אֲצִבְעוֹ וּמוֹכְרוֹ לוֹ, לְפִי שֶׁאֵין מִקְרִיבִין חָסֵר לְעִבּוּדָה
זָרָה. וְשָׂאֵר כָּל הַדְּבָרִים, סִתְּמָן מִתֵּר, וּפְרוּשָׁן אֲסוּר.

רבי מאיר אומר, אף דקל טב וּחצב וּנקליבם אסור
למכור לגוים:

מסכת אבות פרק ו משנה א

שְׁנוּ חֲכָמִים בְּלִשׁוֹן הַמִּשְׁנָה, בְּרוּךְ שֶׁבָחָר בָּהֶם
וּבְמִשְׁנָתָם: רבי מאיר אומר, כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה
לְשִׁמָּה, זֹכֶה לְדַבָּרִים הַרְבֵּה. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שֶׁכָּל
הָעוֹלָם כֵּלּוּ כְּדַאי הוּא לוֹ. נִקְרָא רַע, אֲהוּב, אוֹהֵב
אֶת הַמָּקוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת, מְשַׁמַּח אֶת הַמָּקוֹם,
מְשַׁמַּח אֶת הַבְּרִיּוֹת, וּמְלַבֵּשׁתוֹ עֲנוּה וַיִּרְאֶה,
וּמְכַשְׂרֵתוֹ לְהִיּוֹת צַדִּיק חָסִיד יֵשָׁר וְנֶאֱמָן, וּמְרַחֲקֵתוֹ
מִן הַחֲטָא, וּמְקַרְבֵּתוֹ לַיָּדֵי זְכוּת, וְנֶהְנִיחַ מִמֶּנּוּ עֵצָה
וְתוֹשִׁיָּה בִּינָה וְגִבּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח), לִי עֵצָה
וְתוֹשִׁיָּה אֲנִי בִּינָה לִי גִבּוֹרָה, וְנוֹתַנְתָּ לוֹ מַלְכוּת
וּמִמְשָׁלָה וְחֻקּוֹר דִּין, וּמִגְלִין לוֹ רְזִי תּוֹרָה, וְנַעֲשֶׂה
כְּמַעֲיַן הַמִּתְגַּבֵּר וּכְנֶהֱרַר שְׂאִינוֹ פּוֹסֵק, וְהוּי צָנוּעַ וְאָרְךְ
רוּחַ וּמוֹחֵל עַל עֲלָבוֹנוֹ, וּמְגַדֵּלֵתוֹ וּמְרוֹמְמֵתוֹ עַל כָּל
הַמַּעֲשִׂים:

מסכת הוריות פרק א משנה ה

הורו בית דין, ועשו כל הקהל או רבן על פיהם, מביאין פר. ובעבודה זרה מביאין פר ושעיר, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, שנים עשר שבטים מביאין שנים עשר פרים, ובעבודה זרה מביאין שנים עשר פרים ושנים עשר שעירים. רבי שמעון אומר, שלשה עשר פרים, ושלשה עשר פרים, פר ושעיר לכל שבט ושבט, פר ושעיר לבית דין. הורו בית דין, ועשו שבועה שבטים או רבן על פיהם, מביאים פר. ובעבודה זרה מביאין פר ושעיר, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, שבועה שבטים שחטאו, מביאים שבועה פרים. ושאר שבטים שלא חטאו, מביאין על ידיהן פר, שאף אלו שלא חטאו, מביאין על ידי החוטאים. רבי שמעון אומר, שמונה פרים. ובעבודה זרה, שמונה פרים ושמונה שעירים. פר ושעיר לכל שבט ושבט, ופר ושעיר לבית דין. הורו בית דין של אחד מן השבטים ועשה אותו השבט על פיהם, אותו

הַשְּׁבֵט הוּא חַיֵּב, וְשָׂאָר כָּל הַשְּׁבֵטִים פְּטוּרִים, דְּבַרֵי רַבֵּי יְהוּדָה. וְחֻכְמִים אֹמְרִים, אֵין חַיֵּבִים אֱלָא עַל הוֹרֵית בֵּית דִּין הַגָּדוֹל בְּלָבָד, שְׁנַאֲמַר (וּיקרא ד), וְאִם כָּל עֵדֶת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ, וְלֹא עֵדֶת אוֹתוֹ הַשְּׁבֵט:

מסכת זבחים פרק ד משנה ה

קֹדְשֵׁי נְבָרִים, אֵין חַיֵּבִין עֲלֵיהֶם מְשׁוּם פְּגוּל נוֹתֵר וְטָמֵא. וְהַשׁוֹחֲטֵן בַּחוּץ, פְּטוּר, דְּבַרֵי רַבֵּי מַאִיר. רַבֵּי יוֹסֵי מְחַיֵּב. דְּבָרִים שְׂאִין חַיֵּבִין עֲלֵיהֶם מְשׁוּם פְּגוּל, חַיֵּבִין עֲלֵיהֶם מְשׁוּם נוֹתֵר, מְשׁוּם

טָמֵא, חוּץ מִן הַדָּם. רַבֵּי שְׂמַעוֹן אֹמֵר, בְּדָבָר שֶׁדֶרְכָּן לְהֵאֱכָל. אֲבָל (כְּגוֹן) הָעֵצִים וְהַלְּבוֹנָה וְהַקְּטָרֶת, אֵין חַיֵּבִין עֲלֵיהֶם מְשׁוּם טָמֵא:

מסכת מנחות פרק י משנה ה

מִשְׁקָרֵב הָעֶמֶר, יוֹצֵאִין וּמוֹצֵאִין שׁוֹק יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא מְלֵא קֶמַח וְקָלִי שְׂלֵא בְרֵצוֹן חֻכְמִים, דְּבַרֵי רַבֵּי מַאִיר. רַבֵּי יְהוּדָה אֹמֵר, בְּרֵצוֹן חֻכְמִים הָיוּ עוֹשִׂים. מִשְׁקָרֵב הָעֶמֶר, הֵתֵר הַחֲדָשׁ מִיָּד, וְהִרְחוּקִים מִתָּרִים מִחֲצוֹת הַיּוֹם וְלֵהֲלֹן. מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הֵתֵקִין

רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שְׁיֵהָא יוֹם הַנֶּפֶף כְּלוּ אָסוּר. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, וְהֵלֵא מִן הַתּוֹרָה הוּא אָסוּר, שְׁנֵאמַר
(ויקרא כג), עַד עֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה. מִפְּנֵי מָה הֶרְחֹקִים
מִתָּרִים מִחֲצוֹת הַיּוֹם וּלְהֵלֵן, מִפְּנֵי שֶׁהֵן יוֹדְעִין שְׂאִין
בֵּית דִּין מִתְּעַצְלִין בּוֹ:

מסכת חולין פרק ז משנה א

גִּיד הַנֶּשֶׁה נוֹהֵג בְּאֶרֶץ וּבְחֻצָּה לְאֶרֶץ, בְּפָנֵי הַבַּיִת
וְשָׁלֵא בְּפָנֵי הַבַּיִת, בַּחֲלִין וּבִמְקוֹדָשִׁים. וְנוֹהֵג בְּבִהְמָה
וּבַחֲתִיָּה, בְּיָרֵךְ שֶׁל יָמִין וּבְיָרֵךְ שֶׁל שְׂמָאל. וְאִינוּ נוֹהֵג
בְּעוֹף, מִפְּנֵי שְׂאִין לוֹ כָּף. וְנוֹהֵג בְּשִׁלִּיל. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר, אִינוּ נוֹהֵג בְּשִׁלִּיל. וְחֵלְבוֹ מִתָּר. וְאִין הַטְּבַחִין
נֶאֱמָנִין עַל גִּיד הַנֶּשֶׁה, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים
אוֹמְרִים, נֶאֱמָנִין עָלָיו וְעַל הַחֵלֶב:

מסכת בכורות פרק ח משנה י

אֵלוֹ שְׂאִינָן חוֹזְרִין בַּיּוֹבֵל, הַבְּכוֹרָה, וְהַיּוֹרֵשׁ אֶת
אִשְׁתּוֹ, וְהַמֵּיבֵם אֶת אִשְׁתּוֹ אַחִיו, וְהַמִּתְּנָה, דְּבָרֵי רַבִּי
מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים, מִתְּנָה כְּמִכָּר. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר
אוֹמֵר, כֵּלָן חוֹזְרִין בַּיּוֹבֵל. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא אוֹמֵר,

הַיּוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, יַחְזִיר לְבָנֵי מִשְׁפַּחָה וַיִּנְכַּח לָהֶם
מִן הַדָּמִים:

מסכת ערכין פרק א משנה ב
הַנְּכָרִי, רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר נִעְרָךְ אֲבָל לֹא מִעְרִיךְ. רַבִּי
יְהוּדָה אֹמֵר, מִעְרִיךְ אֲבָל לֹא נִעְרָךְ. זֶה וְזֶה מוֹדִים,
שְׁנוּדְרִין וְנִדְרִין:

מסכת תמורה פרק ה משנה ג
הָאֹמֵר, וְלָדָה שֶׁל זֶה עוֹלָה וְהִיא שְׁלָמִים, דְּבָרָיו
קִיָּמִים. הִיא שְׁלָמִים וְוּלָדָה עוֹלָה, הֵרִי זֶה וְוּלָד
שְׁלָמִים, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם לִכְן
נִתְכַּוֵּן מִתְחִלָּה, הוֹאִיל וְאִי אֶפְשָׁר לְקָרוֹת שְׁנֵי שִׁמּוֹת
בְּאַחַת, דְּבָרָיו קִיָּמִים. וְאִם מִשְׁאַמֵּר הֵרִי זֶה שְׁלָמִים
נִמְלָךְ וְאָמַר וְלָדָה עוֹלָה, הֵרִי זֶה וְוּלָד שְׁלָמִים:

מסכת כריתות פרק ג משנה א
אָמְרוּ לוֹ אֲבִלְתָּ חֶלֶב, מִבִּיא חֲטָאֵת. עַד אֹמֵר אֲכֹל
וְעַד אֹמֵר לֹא אֲכֹל, אִשָּׁה אֹמֶרֶת אֲכֹל וְאִשָּׁה
אֹמֶרֶת לֹא אֲכֹל, מִבִּיא אִשָּׁם תְּלוּי. עַד אֹמֵר אֲכֹל
וְהוּא אֹמֵר לֹא אֲבִלְתִּי, פְּטוּר. שְׁנַיִם אֹמְרִים אֲכֹל

וְהוּא אֹמֵר לֹא אֶכְלֹתִי, רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּב. אָמַר רַבִּי מֵאִיר, אִם הֵבִיאוּהוּ שְׁנַיִם לְמִיתָה חֲמוּרָה, לֹא יְבִיאוּהוּ. לְקֶרְבַּן הַקָּל. אָמְרוּ לוֹ, מָה אִם יִרְצֶה לֹאמֹר מִזִּיד הָיִיתִי:

מסכת מעילה פרק ו משנה ה

הַמִּפְקִיד מְעוֹת אֶצֶל הַשְּׁלֻחָנִי, אִם צְרוּרִין, לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם. לְפִיכָךְ אִם הוֹצִיא, מָעַל. אִם מִתָּרִים, יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן. לְפִיכָךְ אִם הוֹצִיא, לֹא מָעַל. אֶצֶל בַּעַל הַבַּיִת, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם. לְפִיכָךְ אִם הוֹצִיא, מָעַל. הַחֲנוּנִי כַּבַּעַל הַבַּיִת, דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, כִּשְׁלֻחָנִי:

מסכת מדות פרק ו משנה ב

כָּל הַנִּכְנָסִין לְהַר הַבַּיִת נִכְנָסִין דֶּרֶךְ יָמִין וּמִקִּיפִין וְיוֹצְאִין דֶּרֶךְ שְׁמַאל, חוּץ מִמִּי שֶׁאַרְעוּ דָּבָר, שֶׁהוּא מִקִּיף לְשְׁמַאל. (מֵה לָּךְ מִקִּיף לְשְׁמַאל), שֶׁאֲנִי אֲבִל, הַשּׁוֹכֵן בַּבַּיִת הַזֶּה יִנְחָמָךְ. שֶׁאֲנִי מְנַדָּה, הַשּׁוֹכֵן בַּבַּיִת הַזֶּה יִתֵּן בְּלִבָּם וַיִּקְרְבוּךְ, דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, עֲשִׂיתָן כְּאֵלוֹ עֲבָרוּ עָלָיו אֶת הַדִּין. אֱלֹא

הַשׁוֹכֵן בַּבַּיִת הַזֶּה יִתֵּן בְּלִבּוֹ וְתִשְׁמַע לְדַבְרֵי חֲבֵרֵי
וַיִּקְרְבוּ:

מסכת כלים פרק יח משנה ד

מִלְּבַן שְׁנַתְּנוּ עַל לְשׁוֹנוֹת, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה
מִטְּמְאִין, רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מִטְּהָרִין. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, מַה שָּׁנָה זֶה מִמִּלְּבַנֵי בְּנֵי לֹוִי, שְׁמִלְּבַנֵי בְּנֵי לֹוִי
טְהוֹרִין:

מסכת אהלות יא משנה ז

כָּלֵב שָׂאֵכֵל בְּשֵׁר הַמֵּת וּמֵת הַכֶּלֶב וּמִטָּל עַל
הָאֶסְקָפָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, אִם יֵשׁ בְּצִוְאָרוֹ פּוֹתַח
טַפַּח, מִבִּיא אֶת הַטְּמֵאָה. וְאִם לֹא, אֵינוֹ מִבִּיא אֶת
הַטְּמֵאָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, רוֹאִין אֶת הַטְּמֵאָה, מִכְּנֶגֶד
הַמִּשְׁקוֹף וְלִפְנֵים, הַבַּיִת טָמֵא. מִכְּנֶגֶד הַמִּשְׁקוֹף
וְלַחוּץ, הַבַּיִת טָהוֹר. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר, פִּיּוֹ לִפְנֵים,
הַבַּיִת טָהוֹר. פִּיּוֹ לַחוּץ, הַבַּיִת טָמֵא, שֶׁהַטְּמֵאָה
יוֹצֵאת דֶּרֶךְ שׁוּלְיָו. רַבִּי יְהוּדָה בֵּן בֶּתִירָא אוֹמֵר, בֵּין
כָּךְ וּבֵין כָּךְ, הַבַּיִת טָמֵא. כַּמָּה תִּשְׁהֶה בְּמַעְיוֹ, שְׁלֹשָׁה
יָמִים מֵעַת לָעַת. בְּעוֹפּוֹת וּבַדָּגִים, כִּדֵּי שְׁתַּפּוּל לְאוֹר

וְתִשְׁרַף, דְּבַרֵּי רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָא
אוֹמֵר, בְּעוֹפוֹת וּבַדְּגִים, מֵעַת לְעַת:
מִסַּכְת נִגְעִים פֶּרֶק יג מִשְׁנָה יב

נִכְנַס לְבֵית הַכְּנֶסֶת, עוֹשִׂים לוֹ מְחִיצָה גְבוּהָה עֲשָׂרָה
טַפָּחִים עַל רֹחַב אַרְבַּע אַמּוֹת. נִכְנַס רֵאשׁוֹן, וְיוֹצֵא
אַחֲרוֹן. כָּל הַמְּצִיל צָמִיד פֶּתִיל בְּאֵהָל הַמֵּת, מְצִיל
צָמִיד פֶּתִיל בְּבֵית הַמְּנַגֵּעַ. וְכָל הַמְּצִיל מְכֶסֶה בְּאֵהָל
הַמֵּת, מְצִיל מְכֶסֶה בְּבֵית הַמְּנַגֵּעַ, דְּבַרֵּי רַבִּי מְאִיר.
רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, כָּל הַמְּצִיל צָמִיד פֶּתִיל בְּאֵהָל הַמֵּת,
מְצִיל מְכֶסֶה בְּבֵית הַמְּנַגֵּעַ. כָּל הַמְּצִיל מְכֶסֶה בְּאֵהָל
הַמֵּת, אֶפְלוּ מְגַלָּה בְּבֵית הַמְּנַגֵּעַ, טְהוֹר:

מִסַּכְת פֶּרָה פֶּרֶק יא מִשְׁנָה ו

מִדְּבַרֵּי סוֹפְרִים, מְטַמֵּא אֶת מִי חֲטָאת, וְאֶת אֶפְרַח
חֲטָאת, וְאֶת הַמִּזֵּה מִי חֲטָאת בְּמַגֵּעַ וּבְמִשָּׂא. הָאִזּוֹב
הַמְּכַשֵּׁר, וְהַמֵּים שְׂאִינָן מְקַדְּשִׁים, וְכֹלֵי רִיקָם הַטְּהוֹר
לְחֲטָאת, בְּמַגֵּעַ וּבְמִשָּׂא, דְּבַרֵּי רַבִּי מְאִיר. וְחֲכָמִים
אוֹמְרִים, בְּמַגֵּעַ אֲבָל לֹא בְּמִשָּׂא:

מסכת טהרות פרק ג משנה ב

רבי מאיר אומר, השמן תחלה לעולם. וחכמים אומרים, אף הדבש. רבי שמעון שזורי אומר, אף היין. וגוש של זיתים שנפל לתנור והסק, כביצה מכון, טהור. יותר מכביצה, טמא, שביון שיצאת טפה הראשונה, נטמאת בכביצה, אם היו פרודין, אפלו הן סאה, טהור:

מסכת מקוואות פרק ב משנה י

מקוה שיש בו ארבעים סאה מים וטיט, רבי אליעזר אומר, מטבילין במים ואין מטבילין בטיט. רבי יהושע אומר, במים ובטיט. באיזה טיט מטבילין, בטיט שהמים צפים על גביו. היו המים מצד אחד, מודה רבי יהושע שמטבילין במים ואין מטבילין בטיט. באיזה טיט אמרו, בטיט שהקנה יורד מאליו, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, מקום שאין קנה המדה עומד. אבא אלעזר בן דולעאי אומר. מקום שהמשקלת יורדת. רבי אליעזר אומר, היורד בפי

חבית. רבי שמעון אומר, הנכנס בשופרת הנוד.
רבי אלעזר בר צדוק אומר, הנמדד בלג:
מסכת נדה פרק ו משנה יג

הרואה כתם, הרי זו מקלקלת, וחוששת משום זוב,
דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים, אין בפתמים
משום זוב:

מסכת מכשירין פרק ג משנה ג

הרודה פת חמה ונתנה על פי חבית של יין, רבי
מאיר מטמא. רבי יהודה מטהר. רבי יוסי מטהר
בשל חטים ומטמא בשל שעורים, מפני שהשעורים
שואבות:

מסכת טבול יום פרק ג משנה א

כל ידות האכלים שהם חבור באב הטמאה, חבור
בטבול יום. אבל שנפרס ומערה מקצת,
רבי מאיר אומר, אם אויזו בגדול והקטן עולה עמו,
הרי הוא כמוהו. רבי יהודה אומר, אם אויזו בקטן
והגדול עולה עמו, הרי הוא כמוהו. רבי נחמיה
אומר, בטהור. וחקמים אומרים, בטמא. ושאר כל

הָאֲכָלִים, אֵת שְׁדַרְכוֹ לְאַחוֹ בְּעֵלָה, אוֹחוֹ אוֹתוֹ
בְּעֵלָה. וּבְקִלָּת,

מסכת ידים פרק ב משנה א

נָטַל לְיָדוֹ אֶחָת מִשְׁטִיפָה אֶחָת, יָדוֹ טְהוֹרָה. לְשֵׁתִי
יָדָיו מִשְׁטִיפָה אֶחָת, רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא, עַד שְׁיִטּוֹל
מִרְבִּיעֵית. נֶפֶל כֶּכֶר שֶׁל תְּרוּמָה, טְהוֹר. רַבִּי יוֹסִי
מְטַמֵּא:

מסכת עוקצים פרק א משנה ב

שְׂרָשֵׁי הַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים וְהַקְּפִלוּטוֹת בְּזִמַּן שֶׁהֵן לַחִין,
וְהַפְּטָמָא שְׁלֵהֵן בֵּין לַחָה בֵּין יְבֵשָׁה, וְהָעֲמוּד שֶׁהוּא
מִכּוֹן כְּנֶגֶד הָאֲכָל, שְׂרָשֵׁי הַחֲזָרִים וְהַצְּנוֹן וְהַנְּפוּס,
דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שְׂרָשׁ צְנוֹן גָּדוֹל,
מְצַטְרֵף. וְהַסִּיב שָׁלוּ, אֵינּוּ מְצַטְרֵף. שְׂרָשֵׁי הַמִּתְנָא
וְהַפִּיגָם וְיִרְקוֹת שְׁדָה וְיִרְקוֹת גְּנָה שְׁעֶקְרָן לְשֵׁתֵלָן,
וְהַשְּׁדָרָה שֶׁל שְׁבֵלֵת וְהַלְבוּשׁ שְׁלָה, רַבִּי אֶלְעָזָר
אוֹמֵר אֵף הַסִּיג שֶׁל רְצָפוֹת, הָרִי אֵלּוּ מְטַמְּאִים
וּמְטַמְּאִים וּמְצַטְרֵפִין:

תפילה ליד קבר רבי מאיר בעל הנס

מתוך הספר תורת התיקונים

ויהי נעם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עִלְיָנוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנֵנָה עִלְיָנוּ.
וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

מרגלא בפומיה דרבי מאיר : גמור בכל לבבך ובכל
נפשך לדעת את דרכי ולשקוד על דלתי תורתתי
נצור תורתתי בלבך ונגד עיניך תהיה יראתי. שמור
פיך מכל חטא וטהר וקדש עצמך מכל אשמה ועון
ואני אהיה עמך בכל מקום (ברכות יז)

תניא, היה רבי מאיר אומר גדולה תשובה שבשביל
יחיד שעשה תשובה מוחלין לו ולכל העולם כולו
שנאמר "ארפא משובתם אהבם נדבה כי שב אפי
ממנו". מהם לא נאמר אלא "ממנו"

מאיר בני אומר: בזמן שאדם מצטער שכינה מה
לשון אומרת – קלני מראשי, קלני מזרועי. אם כך
הקדוש ברוך הוא מצטער על דמן של רשעים – קל
וחומר על דמן של צדיקים שנשפך". (סנהדרין מו)

תניא בניא אתם לה' אלוהיכם בזמן שאתם נוהגים מנהג בניא אתם קרויים בניא , אין אם נוהגים מנהג בניא אין אתם קרויים בניא דברי רבי יהודה , רבי מאיר בין כך ובין כך אתם קרויים בניא שנאמר בניא סכלים המה" ואומר בניא לא אמן בם : ואומר: זרע מרעים בניא משחיתים , ואומר: והיה במקו אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי ואמר בגמרא מאי ואומר ? וכי תימא סכלי הוא דמקרי בני , כי לית בהו מהימנותא לא מקרו בני , תא שמע ואומר בניא לא אמן בהם , וכי תימא כי לית בהו מהימנותא הוא דמיקרו בניא כי פלחי לעבודה זרה לא מקרו בניא , תא שמע ואומר זרע מרעים בניא משחיתים וכי תימא בניא משחיתים הוא דמיקרו בני מעליא לא מקרו , תא שמע ואומר "והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי ."

שלום עליך מרנא ורבנא שלום לך ושלום לכבוד
גופך הטהור והקדוש הנקבר במקום הזה שלום לך
ושלום על משכבך אשריך בעולם הזה ובעולם הבא
שזכית לילך אחר יוצרך ולעבדך בלב שלם ובנפש
חפצה וזכית והצדקת את הרבים, הורית את
ישראל חוקים ומשפטים, על כן גדול שכרך והוא
יחיש תחייתך וימהר עמידתך, ונזכה ונחיה לראות
פניך המאירים והמזהירים כזוהר הרקיע, וזכותך
ותמימותך יעמוד לנו ותורתך תהא מגן בעדנו אנא
ה' אלהי ישראל, מלך חנון ורחום, למען זכות
הצדיק הזה הקבור פה, התנא רבי מאיר בעל
הנס עליו השלום אל יחר אפיך בנו ואל תשחיתנו
ויגולו רחמיך על מדותיך והושיענו למען שמך
הגדול ולמען זכות הצדיק הזה התנא רבי מאיר
בעל הנס עליו השלום, ולמען זכות כל הצדיקים
והחסידים אשר המה בארץ, אבותינו ועבדיך
הנביאים ולמען כל הצדיקים והישרים בלבותם
אשר נפרדו מחיי ההבל והלכו לעולם שכולו ארוך

אשר הערו למות בנפשם על יחוד קדושת שמך , זכרונם ותמימותם יעלה לפניך וראה בעניינינו ואמור די לצרותינו ויהיה המחנה הנשאר לפליטה ותכלה כל זעם ועברה ממנו , ומכל גזרות קשות ורעות תצילנו , ולמתים תעשה פלא עד אשר בדבריך יחיו מתינו , יקיצו וירננו שכני עפרותינו.

אנא ה' אב הרחמים והסליחות שמע הגיוננו וקבל ברחמים וברצון את תפילותינו כגודל חסדך אשר ענינו בדרך כחנו ובאנו להשתטח על קבר הצדיק הזה התנא רבי מאיר בעל הנס , עליו השלום אשר הלך לפניך בתמים וביושר לבב הואלת לקחת אותו אליך אל בית מנוחתו להשתעשע בו כגמול ידו פעלת לו , ובגן עדן בצרור החיים שמת נפשו , כי אתה תשלם לאיש כמעשהו אתה הכינות ליראך תענוג וגמול ונעימות , עין לא ראתה אלהים זולתך עשית למחכיך לעין כל בהקיץ אל

תמונתך כמו שכתוב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם".
ובכן באנו להשתטח על קבר הצדיק התנא רבי מאיר בעל הנס עליו השלום ולעמוד בתפילה לפניך רבון העולמים האזינה לקול תחנונינו אשר התחנונו לפניך ברב רחמין וברב חסדיך ותשמע ותשמע קולנו בזכות הצדיק הזה התנא רבי מאיר בעל הנס עליו השלום ותצילנו מכל גזרות קשות ורעות המתרגשות לבוא בעולם, ותצילנו מכל צרה וצוקה ומיגון ואנחה, מכל חולי ומחלה והעלה ארוכה ומרפא לכל תחלואינו ולכל מכאובינו ולכל מכותינו וברך לחמינו ומימינו ותסיר מחלה מקרבנו ותתן בנו כח ובריאות וחוזק ואומץ באיברנו וגידנו וגופינו לעבודתך ולא יארע לנו שום מחוש ושום כאב ונהיה שמחים וטובים ובריאים לעבודתך ותפתח לבנו בתורתך ונהיה עושים רצונך. ושים בלבנו אהבתך ויראתך לעבדך בלבב שלם ובנפש חפצה, ואל ישלוט עין הרע ויצר הרע בנו ובזרענו

וברב רחמיך תזכנו לזרע קודש , בניס חכמים
וחסידיס, עוסקים בתורה ובמצוות ותאריך ימיהם
בטוב ושנותיהם בנעימים , אורך ימים ושנות חיים ,
ותרחמנו ותחיינו חיים ארוכים חיים של שלום , חיים
של טובה חיים של ברכה חיים של פרנסה , חיים
של חילוץ עצמות, חיים שיש בהם יראת חטא , חיים
שאין בהם בושה וכלימה , חיים שיש בהם עושר
וכבוד , חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים
חיים שתמלא משאלות לבנו לטובה לעבודתך .
וברב רחמיך תחוס ותחס על כל איש ואשה קטן או
גדול , יחיד ורבים מעמך ישראל אשר הם שרויים
בצער , אנא ה' הצילם מצרתם ותברכם מברכותיך
ותגאלנו גאולה שלמה למען שמך וקבל ברחמים
וברצון את תפילתנו , כי אתה שומע תפילת כל פה
ואל יעכב שום חטא ועוון והרהור הרע את
תפילתנו, ותשלח לנו משיח צדקנו ותבנה בית
מקדשנו ותפארתנו במהרה בימנו , אמן .

נוסח אחר לתפילה

שְׁלוֹם עָלֶיךָ אֲדוֹנֵי הַצְּדִיק, שְׁלוֹם לְךָ וּשְׁלוֹם עַל
מְשַׁבְּבֶךָ, שְׁלוֹם עַל נַפְשְׁךָ הַקְּדוּשָׁה וְהַטְּהוֹרָה.
אֲשֶׁרֶיךָ שְׁזַבִּיתָ לְלֶכֶת בַּדְרָכֵי יוֹצֵרְךָ וּלְעַבְדּוֹ וּלְיִרְאָה
אוֹתוֹ, וְעָשִׂיתָ מְצוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, עַל כֵּן גָּדוֹל
שְׁכָרְךָ, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַחֲיֶשׁ תַּחֲתֶיךָ וַיִּמְהַר
עֲמִידָתְךָ, וְנִזְכָּה וְנַחֲיָה לְרְאוֹת פָּנֶיךָ הַמְּאִירִים
וּמְזַהֲרִים כְּזֹהַר הַרְקִיעַ, וְזִכּוֹתְךָ יַעֲמִד לָנוּ וְתוֹרָתְךָ
מִגֵּן בְּעֵדְנוּ, וְתִהְיֶה נִשְׁמָתְךָ צְרוּרָה בְּצִרוֹר הַחַיִּים
וְהַשְׁלוֹם אֶת ה' אֱלֹקִים: יַעֲלוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יִרְנְנוּ
עַל מְשַׁבְּבוֹתֶם: רַנְנוּ צְדִיקִים בַּה' לַיִּשְׂרָאֵל נְאוּה
תִּהְיֶה אֹר זְרוּעַ לַצְּדִיק וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שְׂמֵחָה:

אָנָּה ה', אָבִינוּ מִלְּכֵנוּ, אָבִינוּ אֵב הַרְחָמָן, עֲשֵׂה
לְמַעַן שְׂמֵךְ הַגָּדוֹל, וּלְמַעַן זְכוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב
וּמִשָּׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּסֵף וְדָוִד וּפְנַחַס וְשְׁלֹמֹה, וּלְמַעַן זְכוֹת
כָּל הַצְּדִיקִים וְהַחֲסִידִים, וּלְמַעַן זְכוֹת הַתְּנַא רַבִּי
מֵאִיר בַּעַל הַנֶּס וְתַחֲוִס וְתַחְמַל וְתַרְחַם עָלַי וְעַל כָּל
בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְתַחֲוִס חַיִּים אַרְבָּים טוֹבִים וּמִתְקַנִּים,

וּתְפָרֵשׁ עָלֵינוּ סִכַּת שְׁלוֹמָךְ, וּתְקַנְנוּ בַּעֲצָה טוֹבָה
מִלְּפָנֶיךָ, וּתְמַלֵּא יְדֵינוּ מִבְּרָכוֹתֶיךָ, וּמְעַשֵּׂר מִתְּנוּת
יְדֵיךָ, וּתְזַרְנוּ הַדֶּרֶךְ הַטּוֹב אֲשֶׁר נִלְךָ בּוֹ וְהַמַּעֲשֵׂה
אֲשֶׁר נַעֲשֵׂה:

(מלשון חכמים לרבי יוסף חיים זיע"א. ויוסיף תפילה
על הכלל ועל הפרט לפני בורא עולם בזכות
הצדיק).

בקשה מהתנא רבי מאיר בעל הנס

אֲנִי (פב"פ) מְנַדְרָךְ/ת אֶת הַמְּטַבְּעוֹת הַלָּלוּ לְקַפַּת
רַבִּי מֵאִיר בַּעַל הַנֶּס. לְכָבוֹד אֲבוֹתֵינוּ הַקְדוֹשִׁים
אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְאֲמוֹתֵינוּ שָׂרָה רַבֵּקָה רָחֵל
וְלֵאָה. וּלְנִשְׁמַת רַבִּי מֵאִיר בַּעַל הַנֶּס. זְכוֹתֶם תִּעֲמֹד
לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל שֶׁתִּתְקַבַּל תְּפִלָּתִי לְפָנֵי הַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ אֱלֹקָא דְּמֵאִיר עֲנֵנִי וּתְבָרֵךְ אוֹתִי. אֶת
בַּעְלֵי/את אֲשֶׁתִּי / וְאֶת בָּנֵי וּבָנוֹתִי. בְּבְרִיאוֹת וְחִזּוֹק
הַגּוֹף בַּתּוֹרָה וּבִירֵאת שָׁמַיִם. וְתִשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ שִׁפְע
בְּרָכָה חַיִּים טוֹבִים וְשָׁלוֹם וּפְרֻנְסָה טוֹבָה וְהַצְלָחָה

וְאַרְיֵכֶת יָמִים וְשָׁנִים וְתִשְׁמְרֵנוּ מִכָּל מִינֵי מַחֲלוֹת
וּמִקָּרִים רָעִים רַח"ל. וְשִׁלַּח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל חוֹלֵי
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל (וּבִפְרָט לַחוֹלָה פב"ב) וְנִזְכָּה לְיִשׁוּעוֹת
וְלִרְאוֹת בְּנַחֲמַת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם וּבְבִנְיַן בַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ
בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

יְהִיו לְרִצּוֹן אֱמֹרֵי פִי וְהִגִּיזוֹן לְבָבִי לְפָנֶיךָ. יי צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי.
וְאֲנִי תַפְלְתִי לָךְ יי עֵת רִצּוֹן אֱלֹהִים בְּרַב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי
בְּאַמֶּת יִשְׁעֶךָ:

בקשה בעת סכנה

מספר כתר שם טוב בשם הבעש"ט אם אדם בא לסכנה וצריך לנס אז
יתן חי גדולים (מטבעות) בשביל נרות לביה"כ ויאמר בפה מלא .

אני מנדר ח"י גדולים לנרות בשביל

נשמת רבנו מאיר בעל הנס

"אלהא דמאיר ענני" "אלהא דמאיר ענני"

ובכן יהי רצון מלפניך אלהינו ואלהי אבותינו כשם
ששמעת את תפילת עבדיך ועשית לו נסים

ונפלאות כן תעשה עמדי ועם כל ישראל עמך
הצריכים לנסים נסתרים אמן כן יהי רצון .

תפילה נגד עין הרע

זכות רבי מאיר בעל הנס יגן בעדנו שנעבוד את
בוראנו עבודה שלימה , עבודה תמה לאורך ימים
ושנות חיים ולא תאונה אלינו רעה ונגע לא יקרב
באהלינו ובזכות רבי מאיר יהי כל זרע קדש זרע
אנשים שלמים במדות ובדעות
"אלהא דמאיר ענני "

הכוונה בבקשה

כתב החדא בספרו "שיורי ברכה"
אף על גב דעתה נהגו רבים לנדור לרבי מאיר בעל
הנס או לשאר הצדיקים כדי שישגו דבר זה או רווח
זה , מכל מקום טוב ליתן הנדר במזומן מקודם

שישיגו הדבר וכתב בשם הרמ"ע ז"ל שיאמר הנודר
ג' פעמים

"אלהא דמאיר ענני "

ויכוון לכוונה שכיון רבי מאיר בעל הנס העת שאמר
לשר בית הסוהר שיאמר כן וינצל .

סגולה למציאת אבידה

קבלתי מישמאבד דבר אם ינדור שמן למאור או
מעוה ל צדקה לכבוד נשמת רבי מאיר מיד מוצא
את הבידה ובלבד שלא יעבור זמן תיכף ומיד

רבי מאיר בעל הנס

תולדותיו

אחד מעמודי התווך של ההנהגה היהודית ואחת הדמויות הבולטות לאחר מלחמת בר כוכבא.

ר' מאיר הוא בין תלמידיו החשובים של ר' עקיבא .

התנא הגדול רבי מאיר הוא אחד התנאים שאין אנו יודעים על ילדותו וצעירותו ומעולם לא הוזכר

שם אביו במקורות חז"ל .

אפילו שמו הוא לא הוברר לנו כל צרכו " תנא לא רבי מאיר שמו אלא רבי נהוראי שמו ולמה נקרא שמו רבי מאיר? שהוא מאיר עיני חכמים בהלכה (בבלי עירובין) אכן רבי מאיר האיר באור תורתו לדורו ולכל הדורות הבאים .

לפי גרסה אחרת היה שמו האמיתי רבי מיישה וישנה דעה שהכוונה "מאוושה" על שם מקום מושבו העיקרי אושא.

בתלמוד (גיטין) נרמז שרבי מאיר הוא בן גרים , נירון קיסר התגייר ויצא ממנו רבי כי גזרו את השם "נרון" מ"נר", והשם "נר" נופל על שם "מאיר".

ואולי הסיבה לכך ששם אביו אינו נזכר ואין בידינו פרטים על עברו .

בהתאם לדעתו שחובה על אדם לשמש שלושה תלמידי חכמים למד רבי מאיר אצל ר' ישמעאל בן אלישע גמרא, דהיינו הלכות פסוקות, אצל רבי עקיבא רבו העיקרי למד סברא היינו, פלפול וחרifות ומשניות, ויחד עם זה למד גם אצל אלישע בן אבויה למרות שרבו האחרון התפקד והפך ל"אחר" המשיך רבי מאיר להיות נאמן לאלישע בן אבויה עד מותו.

רבי מאיר היה אחד מחמשת תלמידיו האחרונים של ר' עקיבא תלמידים אלו היו תלמידיו אחרונים לאחר שמתו כל תלמידיו של ר' עקיבא במגיפה.

לפי דעה אחת זכה רבי מאיר להיסמך ע"י רבי עקיבא (רב שנסמך זכאי היה לפסוק הלכה להורות תורה ברבים לדון כדיין ואף צורף לסנהדרין).

אולם הגמרא בסנהדרין " כל האומר רבי מאיר לא סמכו רבי עקיבא אינו אלא טועה ". דברים אלו נאמרו נגד דברי ר' יוחנן שסבר שרבי מאיר נסמך ע"י רבי יהודה בן בבא.

שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזירה על ישראל שכל הסומך יהרג וכל הנסמך יהרג ועיר שסומכין בה תיחרב ותחומין שסומכין בהן יעקרו מה עשה יהודה בן בבא הלך

וישב לו בין שני הרים גדולים ובין שתי עיירות גדולות ובין שני תחומי שבת בין אושא לשפרעם וסמך שם חמשה זקנים ואלו הן ר"מ ור' יהודה ור' שמעון ור' יוסי ור' אלעזר בן שמוע רב אויא מוסיף אף ר' נחמיה כיון שהכירו אויביהם בהן אמר להן בניי רוצו אמרו לו רבי מה תהא עליך אמר להן הריני מוטל לפניהם כאבן שאין לה הופכים אמרו לא זוז משם עד שנעצו בו שלש מאות לונביאות (רמחים) של ברזל ועשאוהו ככברה רבי יהודה בן בבא אחריני הווי בהדיה והאי דלא חשיב להו משום כבודו דרבי יהודה בן בבא ור"מ ר' יהודה בן בבא סמכיה והא אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן כל האומר ר"מ לא סמכו ר' עקיבא אינו אלא טועה סמכיה ר' עקיבא ולא קיבלו סמכיה ר' יהודה בן בבא וקיבלו (סנהדרין יד ע"א)

אחרי כשלון מרד בר כוכבא היה העולם (עולם התורה) שמים.

עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם ובראש וראשונה לרבי מאיר.

חכמים נאלצו להסתתר מפני הרומאים אולם היה הכרח להקים ולחדש את ההנהגה רבי מאיר היה בין המקימים. הפעולה הראשונה הייתה עיבור השנה כלומר עיבור חודש

נוסף. פעולה זו נעשתה בחשאי וכך מובא "מעשה שנכנסו שבעה זקנים לעבר את השנה בבקעת רימון, פעולה זו נעשתה בהנהגתו של רבי מאיר.

בתקופה בה ניסו חכמי ישראל חדש את ההנהגה והנשיאות לא היה רבן שמעון בן גמליאל הוא נאלץ להמשיך להיות במחבואו עד אשר ירגעו הרחות.

כששקטו הרוחות ויצא ממחבואו הוביל את ההנהגה רבי שמעון בן גמליאל, אולם עדין המשיכו בתפקידם ר' מאיר ורבי נתן – רבי נתן היה אב בית דין ורבי מאיר היה החכם והכוונה למעמד מיוחד.

כשהתבסס רבי שמעון בן גמליאל במשרתו ביקש להדגיש כי קיים הבדל בין שני המנהיגים האחרים הוא בחר לעשות ע"י פעולה סמלית וכך התלמוד מספר:

אחרי מות אדריינוס קיסר, כאשר ששקטה ארץ ישראל מצרות השמד, חברו תלמידי רבי עקיבא ובתוכם רבי מאיר ונתקבצו בבקעת רמון לעבר את השנה (ירוש' חגיגה דף ע"א ע"ד). אח"כ נכנסו לאושא, וכמו חבריו גם רבי מאיר דורש בכבוד אנשי אושא (מדרש חזית על שה"ש ב' ד'). באושא החזירו את בית דין הגדול ליושנו, ורבי שמעון בן

גמליאל ישב על כסא אבותיו והיה לנשיא, ואצלו מינו את ר' נתן לאב בית דין, ואת ר' מאיר לחכם. כאשר תקן רבי שמעון בן גמליאל שיחלקו לנשיא כבוד גדול יותר מהכבוד שחולקין לאב"ד וחכם, התייעץ עם ר' נתן כיצד לפעול מול קביעתו של רבי שמעון בן גמליאל, אך עצתם נתבטלה.

ת"ר כשהנשיא נכנס כל העם עומדים ואין יושבים עד שאומר להם שבו.

כשאב ב"ד נכנס עושים לו שורה אחת מכאן ושורה אחת מכאן עד שישב במקומו. כשחכם נכנס אחד עומד ואחד יושב עד שישב במקומו.

רבן שמעון בן גמליאל נשיא, רבי מאיר חכם, רבי נתן אב"ד.

כי הוה רשב"ג התם הוו קיימי כולי עלמא מקמיה (כשהיה רשב"ג נכנס כולם היו עומדים) כי הוו עיילי רבי מאיר ורבי נתן הוו קיימי כולי עלמא מקמייהו (כשנכנסו רבי מאיר ורבי נתן כולם היו עומדים).

אמר רשב"ג לא בעו למיהוי היכרא בין דילי לדידהו תקין (אמר רבן שמעון האם לא צריך להיות היכר ביני ובין האחרים וקבע סדרים חדשים).

הא מתניתא ההוא יומא לא הוו רבי מאיר ורבי נתן התם למחר כי אתו חזו דלא קמו מקמייהו כדרגילא מילתא (ר' מאיר ור' נתן לא היו באותו היום למחרת כשנכנסו ר' מאיר ור' נתן ראו שלא היו קמים כפי שהיו רגילים לראות) אמרי מאי (שאלו מה קרה ?) האי אמרו להו הכי תקין רשב"ג (אמרו להם שכך תיקן רבן שמעון בן גמליאל) אמר ליה ר"מ לרבי נתן אנא חכם ואת אב"ד נתקין מילתא כי לדידן (אמר לו רבי מאיר לרבי נתן : אני חכם ואתה אב בית דין נשיב לו כגמולו) מאי נעביד (מה נעשה) ליה נימא ליה גלי עוקצים דלית ליה וכיון דלא גמר נימא ליה (אמרו מחר נאמר לו לדרוש במסכת עוקצין שהיא קשה ואינו בקיא בה כשלא ידע נאמר לו את הפסוק למי נאה למלל גבורות ה' – למי נאה לעמוד בראש הסנהדרין) למי נאה למלל גבורות ה' מי שיכול להשמיע כל תהלותיו נעבריה והוי אנא אב"ד ואת נשיא (וכשלא ידע רבן שמעון בן גמליאל לדרוש במסכת עוקצין נעבירו מכהונתו ואני – רבי מאיר אהיה אב בית דין ואתה רבי נתן תהיה נשיא).

שמעינהו רבי יעקב בן קרשי (שמע רבי יעקב בן קרשי ואמר לעצמו) אמר דלמא חס ושלום אתיא מלתא לידי כיסופא (אולי חס ושלום יגרום הדבר לבושה) אזל יתיב אחורי עיליתיה דרשב"ג פשט גרס ותנא גרס (הלך וישב

מאחורי חלוננו של רבן שמעון בן גמליאל והתחיל ללמוד מסכת עוקצין בקול ובכך רצה לסייע לרבן גמליאל בעקיפין ולא במישרין) ותנא אמר מאי דקמא דלמא חס ושלום איכא בי מדרשא מידי יהב דעתיה וגרסה למחר (שמע רבן שמעון בן גמליאל ואמר לעצמו אולי יש דבר מה בבית המדרש שמחייב אותי ללמוד מסכת זו וישב ולמדה). אמרו ליה ניתי מר וניתני בעוקצין פתח ואמר בתר דאוקים אמר להו אי לא גמירנא כסיפיתנן פקיד ואפקינהו מבי מדרשא (למחרת ביקשו רבי מאיר ורבי נתן שילמד מסכת זו, לימד מסכת זו וכשסיים ציווה להוציא את השניים מבית המדרש כי אמר לולי הייתי מתכונן הייתם מלעיבים אותי) הוו כתבי קושייתא [בפתקא] ושדו התם דהוה מיפריק מיפריק דלא הוו מיפריק כתבי פירוקי ושדו (היו התלמידים שולחים פתקים עם שאלות לרבי מאיר ולרבי נתן והוא היה עונה להם בכתב) אמר להו רבי יוסי תורה מבחוץ ואנו מבפנים (אמר רבי יוסי תורה מבחוץ ואנו מבפנים?) אמר להן רבן [שמעון בן] גמליאל נייעיילינהו מיהו ניקנסינהו דלא נימרו שמעתא משמייהו אז התיר להם רבן שמעון לחזור אבל קנס אותם שלא יאמרו הלכה בשמם

ר' נתן פייס את רבי שמעון בן גמליאל, ורבי מאיר לא פייסו ונפרד מחבריו (הוריות י"ג:). בקשו לנדותו, ואמר להם אין אני שומע לכם עד שתאמרו לי את מי מנדין ועל מה מנדין ועל כמה דברים מנדין (ירוש' מ"ק ריש פ"ג).

רשב"ג קנס את ר' מאיר לקבע שכל הלכה בבית המדרש לא תובא בשמו של ר' מאיר אלא יהיה כינויו "אחרים".

אחר שנפרד כתוצאה מהאירוע הנ"ל קבע את מקום מושבו בטבריה.

ענותנותו של רבי מאיר בעל הנס

בצד תקיפותו אנו מוצאים גם ענווה וותרנות והיה מתאר את המאמצים של כדי להשכין שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחברו

הסיפור הבא מראה שלא מחל על כבודו בפני רבן שמעון בשעה שנראה לו שאין מקום למחילת כבוד אולם כאן הוא מוחל על כבודו בכדי להשכין שלום בין לאשתו.

וכך מובא באבות דרבי נתן יב

רבי מאיר היה רגיל לדרוש בליל שבת בביה"כ של חמת (בטבריה) ואשה אחת הייתה רגילה לבוא ולשמוע בכל שבת את דרשתו.

פעם אחת האריך רבי מאיר בדרשתו וכשחזרה לביתה מצאה שהנר כבה אמר לה בעלה היכן היית? אמרה לו האזנתי לדרשה, אמר לה: אין את נכנסת לביתי עד שתלכי ותירקי בפני הדרשן.

יצאה מביתה, ישבה שבת ראשונה, שניה שלישית מחוץ לבית.

אמרו לה שכנותיה עדיין שרויים אתם בכעס? נבוא עימך אצל הדרשן, כיון שראה אותן רבי מאיר צפה ברוח הקודש ועשה את עצמו חושש(סובל) בעיניו

אמר כלום יש ביניכן אישה חכמה היודעת ללחוש, אמרו לה שכנותיה: לכי את, לחשי לו ורקקי בתוך עינו ותהי מותרת לבעלך.

הלכה כיון שישבה לפניו והייתה מתייראת מפניו אמרה לו אין אני יודעת ללחוש בעין אמר לה רקקי בעיני שבע פעמים וייטב לי. לאחר שירקה אמר לה לכי אמרי לבעלך אתה אמרת פעם אחת ואני רקקתי שבע פעמים.

הגמרא בסנהדרין מספרת כמה היה זהיר בכבוד תלמידיו והרי המעשה: אשה אחת באה לבית המדרש של רבי מאיר ואמרה לו: רבי אחד מכם קידשני בביאה. כדי שלא

יתבייש אותו תלמיד שאולי עשה זאת, עמד רבי מאיר וכתב לה גט כריתות ונתן לה, כתבו כולם ונתנו לה.

יפה תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עוון. " וכל תורה שאין עמה מלאכה, סופה בטלה וגוררת עוון" (אבות, ב).

רבי מאיר התפרנס ממלאכתו – אומנות, מלאכת לבלרות, היה כותב ספרי תורה, תפילין ומזוזות, כפי הנראה למד את המלאכה הזאת עוד מימי נעוריו. כי אמר: כשהייתי לומד אצל ר' עקיבא הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו ולא אמר לי דבר וכשבאתי אצל ר' ישמעאל אמר לי בני מה מלאכתך אמרתי לו לבלר אני אמר לי בני הוי זהיר במלאכתך שמלאכתך מלאכת שמים היא שמא אתה מחסר אות אחת או מייתר אות אחת נמצאת מחריב את כל העולם כולו. איסי בן יהודה כשהיה מונה את שבחן של חכמים, אמר על רבי מאיר: חכם וסופר.

כמו כן מסופר שרבי מאיר היה כותב טוב והיה מרויח ג' סלעים בשבוע, באחד אכל ושתה, באחד התלבש, ואחד נתן צדקה לרבנים ועניים, אמרו לו תלמידיו, רבי ממה יחיו בניך? אמר להם: אם יהיו צדיקים הרי כתוב ולא ראיתי

צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם, ואם לא יהו צדיקים, מה לי לדאוג לאוייבי המקום? (מדרש רבא קוהלת)

הוא היה אומר לעולם ישתדל אדם ללמד את בנו אומנות נקייה ויתפלל לפני מי שהעושר שלו, לפי שאין לך אומנות שאין בה עניות ועשירות. ואין העניו מן האומנות, ואין עשירות מן האומנות (ירושלמי קידושין).

כמו כן רבי מאיר היה מצדד בזכות המלאכה ואומר: בוא וראה כמה גדול כח של מלאכה: שור שביטל ממלאכתו משלם הגנב פי חמישה, שה שלא ביטלו ממלאכתו משלם הגנב פי ארבעה (בבא קמא עט:)

כמו כן דיבר ר' מאיר בשבח המלאכה "גדולה מלאכה שכל מי שאינו עושה מלאכה בחול, סופו לעשותה בשבת, כיצד? היה בטל ביום א' וביום ב' אין לו מה לאכול, הלך וגנב, מסרוהו למלכות והטילוהו לעבוד בשבת, מי גרם לו לעשות מלאכה בשבת? על שלא עשה מלאכה בחול" (אבות דרבי נתן)

ר' מאיר לא היה עשיר ופרנסתו כסופר אינה דומה לסופרים בימינו מובא בגמ' בפסחים "כד תעניות ישבו אנשי כנסת

הגדולה על כותבי ספרים , תפילין ומזוזות שלא יתעשרו שאילמלא מתעשרין אין כותבים.

וכך היה אומר : איזהו עשיר ? כל שיש לו נחת רוח מעשרו .
כן אמרו כשאדם בא לעולם , ידיו קפוצות כלומר : כל
העולם כולו שלי , וכשנתפטר מן העולם ידיו פשוטות כלומר
לא נחלתי מן העולם הזה כלום (ספרי האזינו)

אהבת ארץ ישראל ומקום קבורתו

גדולה היתה אהבתו של ר' מאיר לארץ ישראל וישובה .
ארץ ישראל לא ירדה מקדושתה גם בחורבנה . כל מיני
צמחים גדלים בא"י ואין א"י חסרה כלום .
וכן אומר על ירושלים "אבני ירושלים כולן קודש הן"
והיה אומר " כל היושב בארץ ישראל , הארץ מכפרת עליו ,
כשהוא אומר "וכפר אדמתו עמו" הרי פורקים עוונות מעליה
ואין נושאים עוונות עליה רבא האזינו)

אימרתו המפורסמת הייתה כל הדר בארץ ישראל וקורא קריאת שמעת שחרית וערבית ומדבר כלשון הקודש הרי הוא בן העולם הבא .

או כל היושב בארץ ישראל א"י מכפרת עליו " זכות גדולה הייתה לחיות בא"י ומה רב היה צערו שנאלץ לצאת את ארץ ישראל ולהשתקע באסיה .

לפני מותו על אדמת נכר באסיה ציווה להביא את מיטתו לחוף ים תיכון שתהא קרובה לארץ ישראל וימה של א"י ילחך את ארונו (ירושלמי כלאים).
שני בניו של ר' מאיר מתו בחייו נשארה לו בת והיא הייתה אשת החכם זיוותאי .

למרות זאת מסורת היא על מקום קבורתו של רבי מאיר וכך כותב המהרח"ו בשם האריז"ל "לדרום של טבריה בלכתך אל מרחצאות של המים החמין , יש שם קברות הצדיקים הרחוקים זה מזה ואינם במקום אחד וכבר הוזכרו שמותם בספר הייחוס והם ר' מאיר ...והא כמו שנזכר בספר הייחוס וכמו שאומרים העולם . ונלע"ד כי הודה לי מורי ז"ל על רבי מאיר שהוא קבור מעומד כמו שאומרים בני אדם "

מקובל במסורת מדור לדור, שרבי מאיר ביקש להיקבר בעמידה, כך שאם יבוא המשיח ותהיה תחיית המתים, הוא יקום כפי שנפטר בגיל זקנה, ויוכל לרוץ מייד לקראתו (ויש אומרים שמשום כך הקבר נמשך מהמתחם הספרדי למטה ועד הקבר האשכנזי למעלה, משום שהוא עומד ולא שוכב).

בשנת תרכ"ז (1867) ביקשו לבנות את הציון על קבר רבי מאיר בטבריה והיו שם שתי אבנים עגולות וגדולות זו בצד זו, והיה צורך בעמל גדול כדי להניח האחת על גבי חברתה ונעשה נס גדול ונודעזעה האדמה והאבן התגלגלה מעצמה ונחה על חברתה בהתאמה מושלמת. כשראו האנשים את הנס הגדול שהתרחש אל מול עיניהם שמחו שמח גדולה והודו לה'. כחמישים איש ביניהם ת"ח חזו במעשה והובאה עדותם בקול מבדר "המגיד"

יום חנוכת הבניין מעל ציון רבי מאיר התקיים בי"ד באייר תרכז (1867) ומאז בכל שנה יום יד' באייר הוא יום שמחה ועליה לציונו וקבעוהו ליום הילולה של רבי מאיר בעל הנס. יש אומרים שבאמת הוא נפטר ביום זה, ויש אומרים שתושבי טבריא ניצלו את הסמיכות להילולא של רשב"י

ולהמונים הנמצאים ממילא בצפון, ו"קבעו" את יום ההילולא של רבי מאיר בעל הנס.

גדולתו בתורה

ר' מאיר היה גדול בהלכה ובאגדה. עיקר למודו היו ההלכות וסידורן, וע"כ אמר (קידושין מ"ט). איזו היא משנה – הלכות, שההלכות הם יסודה של תורה שבע"פ. הוא הוסיף לתקן סדרי ההלכות כמו שקבלן מר' עקיבא, ועל משנתו נבנתה משנתו של ר' יהודה הנשיא. וזה מה שאמר ר' יוחנן (סנהדרין כ"ו). סתם מתניתין ר' מאיר.

למרות תרומתו העצומה למשנה ולמרות גדולתו בתורה שעליה מסופר: "כל הרואה רבי מאיר בבית המדרש כאילו עוקר הרי הרים וטוחנם זה בזה .

רבי מאיר נחשב לגדול מחבריו, בכל זאת לא נקבעה הלכה כמותו מפני דרכי רוחו בהיפוך טעמי ההלכות לא נתקבלו דעותיו וסברותיו. אמר רב אחא בר חנינא (אמורא דא"י) גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם, שאין בדורו של ר' מאיר כמותו. ומפני מה לא קבעו הלכה כמותו? שלא יכלו חביריו לעמוד על סוף דעתו, שהוא אומר על טמא טהור ומראה לו פנים(אומר על דבר טמא שהוא טהור

ובחריפותו מביא ראיות לדבריו עד שהוא משכנע את החכמים שאכן הטמא טהור (ועל טהור טמא ומראה לו פנים (מוכיח שהטהור טמא , כלומר אף החכמים לא יכלו להבין את דבריו עד סופם ולהבחין בהבחנות הדקות שהבחין ומאחר שאיש לא הגיע לדרגתו לא יכול היה איש לפסוק ע"פ פסקיו (עירובין י"ג).

גם רבי יהודה הנשיא אמר עליו אני חריף יותר מחברי מפני שראיתי את רבי מאיר מאחוריו ואילו ראיתו מלפניו הייתי עוד יותר חריף (עירובין).

רבי מאיר סיים את משנתו של ר' עקיבא ור' יהודה הנשיא סידר אותה סידור אחרון ולכן נקבע כלל: סתם משנה שלא נזכר שמו של אומר ההלכה – רבי מאיר היא (סנהדרין פ"ו). אהבתו של ר' מאיר לתורה התבטאה במאמריו הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה , והוי שפל רוח בפני כל אדם ואם בטלת מן התורה יש לך בטלים הרבה כנגדך ואם עמלת בתורה , יש לך שכר הרבה (אבות ד)

כמו כן אמר רבי מאיר "כל השוכח דבר אחד ממשנתו מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו וכל העוסק

בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ונקרא רע, אהוב, אוהב את המקום, אוהב את הבריות, גדולה תורה מן הכהונה ומן המלכות.

מובא באבות דרבי נתן " בשם רבי מאיר " כל השוקד עצמו על דברי תורה מוסרים לו שקדנים כנגדו וכל הבטל מדברי תורה, מוסרים לו בטלנים כנגדו.

היה רגיל בלשונו לומר: גמור בכל לבבך ובכל נפשך לדעת את דרכי ולשקוד על דלתי תורתך, נצור תורתך בלבך. כמו כן אמר: הלומד תורה ואינו מלמדה – ז הוא "דבר ה' ביזה".

שיטתו בלימוד היתה: לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך הקצרה.

במסכת מגילה (י"ח:) מובא סיפור על ר' מאיר: אמר רבי יוחנן אסור לכתוב אות אחת שלא מן הכתב. מיתיבי אמר רבי שמעון בן אלעזר מעשה ברבי מאיר שהלך לעבר שנה בעסיא ולא היה שם מגילה וכתבה מלבו וקראה אמר רבי אבהו שאני רבי מאיר דמיקיים ביה "ועפעפוך יישירו נגדך" אמר ליה רמי בר חמא לרבי ירמיה מדפתי מאי ועפעפוך יישירו נגדך אמר לו אלו דברי תורה

דכתיב בהו "התעיף עיניך בו ואיננו" ואפילו הכי מיושרין הן אצל רבי מאיר.

למרות שר' יוחנן פסק שאסור לכתוב אות אחת שלא מן הכתב, ר' מאיר שונה בכך מהאחרים. אדם רגיל שרואה משהו ומסיר את עיניו ממנו מיד הוא מתחיל לשכוח (משלי כ"ג, ה'): "התעיף עיניך בו ואיננו" ואילו אצל ר' מאיר המראות נשארו אצלו כאילו היו מול עיניו תמיד (משלי ד', כ"ה): "ועפעפוך יישירו נגדך".

ר' מאיר היה נוהג לשלב בדרשותיו משלים בהרבה מאוד ממשליו סופר על השועל ומעלליו כשהיה ר' מאיר דורש לפני תלמידיו, היה דורש שליש הלכה שליש אגדה ושליש משלים. שלוש מאות ממשלות שועלים היו לו לרבי מאיר (סנהדרין ל"ח כבר בימי רבי יוחנן שחי כמה עשרות שנים לאחר רבי מאיר אבדו משלי רבי מאיר ולא נותר אלא אחד בלבד וזה לשונו :

אבות אכלו בוסר ושני בנים תקהינה – המשל שהמשיל רבי מאיר סובב סביב רעיון זה שהבן סובל בגלל חטאי אביו : מעשה בשועל שאמר לזאב : הכנס לחצר היהודים בערב

שבת והשתתף עמהם בהכנת צרכי סעודה ותאכל עימהם בשבת, כשבא לכנס חברו עליו במקלות (תושבי המקום התאספו ובכוחות משותפים גרשוהו) בא להרוג את השועל (על שנתן לו עצה רעה) אמר לו השועל לא הלקוך אלא בשביל אביך, שפעם אחת היה מסייעם בסעודה אבל כל חתיכה יפה (מאז אין הם מעוניינים לשתף זאבים בסעודתם) אמר לו הזאב: ובשביל אבא אני לוקה?! אמר לו הן – אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקהינה" (בבלי סנהדרין, לח)

כל כך גדול היה בתחום המשלים עד שבמותו דומה היה ששוב אין מושלי משלים, אמרו עליו, משמת רבי מאיר בטלו מושלי משלים (משנה סוף סוטה).

גדול היה ר' מאיר באגדה, ונזכרו מחלוקותיו באגדה עם ר' יהודה בן אילעאי (ספרי על דברים י"ג ל"ב, שבת ע"ב). במדרש חזית נמצא שתי פעמים שדרש ר' מאיר פסוקי שיר השירים (א' י"ב, ב' ד') לגנאי, ואמר לו ר' יהודה: דיך מאיר, אין דורשין שיר השירים לגנאי אלא לשבת. גם במקומות אחרים נמצא שלא מצאו דברי רבי מאיר חן בעיני חביריו, ואמרו לו דיך (ב"ר פ"ל, ויק"ר פ"ה, קהיר א' י"א).

רבי מאיר חלק על מי שאמר שהפסוקים אחרונים של התורה לא נכתבו ע"י משה כי אם יהושע כתבם (ספרי דברים ס"י שנ"ז, ועין בפירוש ב"ב ט"ו), והיה אומר שכל השבחות הנאמרות בספר תהילים כולן דוד אמרן (פסחים קי"ז).

כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה, ולא עוד אלא שכל העולם כולו כדאי הוא לו ובו (אבות פ"ו): הלומד תורה ואינו מלמדה – זהו דבר ה' בזה (סנהדרין צ"ט) לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה (פסחים ג'); מנין שאפילו גוי ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול? ת"ל אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, כוהנים ולויים וישראלים לא נאמר אלא אדם (ב"ק ל"ח).

אלהא דמאיר ענני

על קופות צדקה רבות, כתוב "לזכות רבי מאיר בעל הנס". רבים זוכרים זאת עוד בילדותם באירופה וצפון אפריקה. כמעט בכל בית יהודי עמדה אז, "קופת רבי מאיר בעל הנס". מדוע קופות הצדקה היו דוקא לזכרו? לפני כחמש מאות שנה, החלו יהודים רבים לחזור לעלות לארץ ישראל. היתה זו בעיקרה התעוררות דתית, של אנשים שהשתוקקו לקיום מצות שלם יותר. "לשנה הבאה בירושלים הבנויה", לא היה משפט שאומרים רק כי כך כתוב בסידור. הארץ הייתה אז חרבה ושוממה, וביצות ומחלות כיסו שטחים רבים ממנה. הפרנסה הייתה קשה מאד, ורבים סבלו חרפת רעב.

גדולי ומנהיגי הדור אז, היו רבי יוסף קארו (מחבר ה"שולחן ערוך") ורבי משה אלשיך. בראותם את המצב הקשה, החליטו ליסד מגבית מיוחדת מיהודי חו"ל לטובת פרנסת תושבי ארץ ישראל (שו"ת יהודה יעלה, חלק א', יו"ד סימן שטו). המגבית הוכרזה כתרומה, לזכות ר' מאיר בעל הנס. בדרך כלל ההלכה אומרת, שחובתו של אדם לדאוג קודם

כל לעניי העיר שלו (בבא מציעא עא.). אמנם בנוגע לעניי ארץ ישראל, הרי היא העיר של כולנו. כל יהודי הוא קודם כל, תושב ארץ ישראל. לפיכך חובה על אלו שמנועים עדיין מלעלות, לסייע בפרנסת תושבי הארץ.

כך נוסדו בקהילות חו"ל, קופות צדקה למען תושבי הארץ. הפוסקים הזהירו, שלא לשנות תקנה זו (ראה למשל שו"ת חתם סופר, חלק ו' סימן כז).

המשפט "אלקא דמאיר ענני" קשור לסיפור הבא בתקופה קשה מאד לעם היהודי. הרומאים ניסו בכל כוחם לנצח את העקשנות היהודית, להשאר כעם מיוחד ולא להתבולל. הם ניסו לחנך אותם ל"קדמה", ולעזוב את עקרונות הדת שנראו בעיניהם מיושנים. שמירת שבת, כשרות, ולימוד התורה ? נאסרו באיום לעונש מות. הרומאים לא הצליחו להבין, מדוע חשוב כל כך ליהודים לשמור על דתם. בעיניהם, לאומיות יהודית לא הייתה עניין שכדאי למות בשבילו (מסכת עבודה זרה יח).

למרות האיסור החמור, רבי חנינא בן תרדיון המשיך ללמד תורה בסתר (אשתו של ר' מאיר הייתה ברוריה בתו של ר'

חנינא בן תרדיון מעשרה הרוגי מלכות (יום אחד, נתפס בידי הרומאים. הם מצאו אותו בעיצומו של שיעור בהלכה, לפני מאות תלמידים, ובחיקו מונח ספר תורה. זעמם של הרומאים, היה נורא. כל ניסיונותיהם להפוך את היהודים לעם ככל העמים, אינם מצליחים. הם החליטו לתת הפעם עונש נורא ביותר, לו ולמשפחתו, כדי להרתיע את כל האחרים. אותו עצמו, דנו לשריפה בכיכר העיר. בעוד ספר התורה הקדוש בידו, הציתו אותו באש. ספוגין של מים הונחו על לבו, כדי שלא ימות מהר, ויסבול ייסורים קשים. בעודו בוער באש סיפר לתלמידיו, שהוא רואה בעיניו את אותיות ספר התורה פורחות באוויר ועולות לשמים.

הגמרא בעבודה זרה (דף יח ע"א) מספרת באותו זמן שרומי אסרה על לימוד תורה היה רבי חנינא בן תרדיון יושב ועוסק בתורה ברבים וספר תורה מונח בחיקו הביאו וכרכוהו בספר תורה והקיפוא בחבילי זמורות והציתו בהם את האש והביאו ספוגים של צמר ושראום במים והניחום על לבו שלא תצא נשמתו במהרה. אמרה לו בתו: אבא אראך בכך? אמר לה אלמלא אני נשרתי לבדי, היה הדבר קשה לי, עכשיו שאני נשרף וספר תורה עימי, מי שמבקש עלבוננו של ספר

תורה הוא יבקש עלבוני . אמרו לו תלמידיו רבי מה אתה רואה? אמר להם גוילים נשרפים ואותיות פורחות .

בסוף הוא נידון לשריפה, אשתו להריגה ואחת מבנותיו (אחות של ברוריה) נדונה לשבת בקופה של זונות .

כל זאת ראתה ברוריה הצדקת ונשארה בצדקתה , היא הפצירה בבעלה שישתדל לשחרר את אחותה מבית הזונות הרומי . אמר לה רבי מאיר אם נשארה נקייה וטהורה יקרה נס ואצליח להצילה ואם לאו – לאו . התחפש כפרש רומי ולקח אתו כסף לשוחד הלך ועמד על פתח בית הזונות וקרא לה להיענות לו , היא סירבה ומזה הכיר בה שהיא טהורה .

נתן שוחד לשומר הבית ונתן תרקבא דדינרי (חצי סאה של דינרים) לשומר תמורת פדיונה, ואמר לו שבמחצית הסכום ישחד כל מי שילשין עליו. אמר לו השומר, ומה אעשה כשיגמרו הדינרים, הרי יתפסו אותי וישליכוני לכלוב ובו כלבים עזי נפש? אמר לו רבי מאיר שיאמר "אלהא דמאיר ענני" ויינצל מכל רע. אמר לו השומר, איך ידע שכך יהיה? זרק ר"מ אבן על הכלבים שהיו שם ומיד הם באו לטורפו, אך הוא אמר 'אלהא דמאיר ענני' ולא קרא לו מאומה. כשראה כך השומר הוציא אליו את אחות אשתו הכשרה והצנועה. לאחר זמן שמע הקיסר מה שעשה אותו סוהר

ששחרר את אחות אשתו של ר"מ, וציוה לתלותו. והנה כשקשרו את החבל סביב צוארו, אמר הסוהר 'אלקא דמאיר ענני' ולא הצליחו לתלותו. התפלא הקיסר ושאל אותו לסוד העניין, וסיפר לו השומר את כל המעשה.

ור"מ אמר לאותו שר לכוון כמו שהוא עצמו מכוון. וכיצד ידע אותו הגוי המשוקץ לכוון כוונות נעלות ונשגבות כאלו? אלא הוא כיוון לדעת רבי מאיר. כך גם כל אדם יאמר בשעה שהוא אומר "אלקא דמאיר ענני" שהוא מכוון על דעתו של ר"מ ושאר צדיקים. ושואל המהרש"א (שם): "ויש לדקדק היאך ייחד ר"מ שמו של הקב"ה על עצמו בחייו, שהרי אמרו אין הקב"ה מייחד שמו על הצדיקים בחייהם וכו'?" וי"ל: דלא אמר אלהא דמאיר וכו' רק לסימן בעלמא על שמו ולא נתכוין כל עיקר על שמו רק נתכוין אלהא דמאיר לארץ ולדרים עליה הוא יעננו" וכו'.

המהרש"א מסביר, שהמשפט "אלקא דמאיר ענני", אינו מזכיר רק את זכותו של ר' מאיר. הנס קרה גם בזכות ר' חנינא, וצדקת הנערה. אמנם "מאיר" משמש בעברית גם למילה "אור", וכונת המשפט לומר: האלוקים המאיר לנו תמיד בחשכת הגלות והצרות, הוא יעננו גם כעת. תקופת

צרות דומה היתה גם בימי היונים, וגם שם האיר לנו ה' את אור ניסי חג החנוכה. כך גם הרגישו ר' יוסף קארו ור' משה אלשיך, בתקנם את מגבית הכספים ליושבי ארץ ישראל. מתוך חושך הגלות והרדיפות, עלינו לזכור שאור ה' יחזור ויאיר עלינו, בארץ ישראל. שם נמצאת תקות העם היהודי, ותחיתו מחדש. כך גם אנו אומרים בתפילתנו: "אור חדש על ציון תאיר, ונזכה כולנו במהרה לאורו!"

ידוע ומקובל, שבכל מקום שכתוב בש"ס "אחרים" אומרים, הכוונה לרבי מאיר בעל הנס. יש מסבירים שהוא נקרא כך מפני שלמד תורה מאלישע שנקרא 'אחר' על כך בפרק על אלישע בן אבויה.

ויש מבארים שנקרא כך משום מעשה שהיה: לאחר ששמע הקיסר שר"מ הציל את שומר בית הסוהר וברח, מיד הוא ציוה לחקוק את דמותו של ר"מ בעל הנס על לוח (כי בזמנם לא היו תמונות), ושמו זאת בפתח העיר רומי, ואמרו שכל הרואה אדם בדמות זו יביאהו אל המלך.

פעם ראו אותו השוטרים והחלו לרוץ אחריו, ברח ר"מ ונכנס למסעדה של גויים וביקש שיביאו לו תבשיל של חזיר, טבל

את אצבעו ברוטב של אותו התבשיל והרים את ידו לפיו ומצץ אצבע אחרת, ראו זאת השוטרים ואמרו, בודאי שאין זה ר"מ אלא אחר, ועזבו אותו, ומשום כך נקרא רבי מאיר בשם "אחרים".

ברוריה אשתו של ר' מאיר

בתו של ר' חנינא בן תרדיון הייתה עדה מקרוב על הגזירות הנוראיות שגזרו הרומאים. היא רואה כיצד מוכן אביה לשלם מחיר יקר עבור אמונתו. ר' חנינא בן תרדיון מקהיל קהילות ברבים כשוא מודע למשמעות מעשיו. הוא מבין שזה ודאי יביא אותו להריגה. הגזירה על ר' חנינא בין תרדיון לא הייתה רק עליו אלא גם אשתו וגם אחותו היו בכלל הגזירה גם בנו של ר' חנינא נהרג שלא בדרך טבעית. היחידה שנצלה מהגזירה זו ברוריה.

כעת אנו יכולים להבין שמצא מין את מינו והתאימה ברוריה לדמותו של ר' מאיר.

"הנהו בריוני דהוו בשבבותיה דרבי מאיר והוו קא מצערו ליה טובא הוה קא בעי רבי מאיר רחמי עלויהו כי היכי דלימותו (בריונים ישבו בשכנות לבית רבי מאיר וציערוהו , רצה להתפלל למותם) אמרה ליה ברוריא דביתהו: מאי דעתך משום דכתיב יתמו חטאים מי כתיב חוטאים חטאים

כתיב ועוד שפיל לסיפיה דקרא ורשעים עוד אינם כיון דיתמו חטאים ורשעים עוד אינם (אמרה לו ברוריה "יתמו חטאים כתיב ולא חוטאים כיון שיתמו חטאים, רשעים לא יהיו) אלא בעי רחמי עלויהו דלהדרו בתשובה (אלא התפלל שיחזרו בתשובה ובכך לא יהו רשעים) ורשעים עוד אינם בעא רחמי עלויהו והדרו בתשובה: (תלמוד בבלי מסכת ברכות דף י/א).

אנו רואים את כוח הדרישה השיטתי של ברוריה. מחד אנו רואים כיצד ברוריה לא מקטינה את עצמה ואומרת לר' מאיר את דעתה. אולם מאידך מאמינה היא בכוחו הגדול של ר' מאיר ובכוח תפילתו.

מדוע ר' מאיר לא התפלל עליהם מלכתחילה שיחזרו בתשובה. יתכן שכיון שר' מאיר נגע בדבר שהרי ציערו אותו. כאן ברוריה רואה את תפקידה לעזור לר' מאיר להסיח דעתו מהפגיעה האישית. אולם נראה להסביר בדרך אחרת. כנראה שקשה יותר להחזיר בתשובה מלגרום להם למות. אולם כאן ברוריה רואה את תפקידה כמאמינה בכוחות הגדולים של ר' מאיר. היא רואה את תפקידה כאישה הדוחפת את בעלה לעשות יותר. ברוריה לא עומדת

להתפלל במקום ר' מאיר אולם היא מלווה את ר' מאיר בתוכן תפלתו.

"אשת חיל מי ימצא.

זו היא התורה. ורחוק מפנינים מכרה. שהייתה לפני לפנים, זכה משה והורידה לישראל.

מעשה היה ברבי מאיר שהיה יושב ודורש בבית המדרש בשבת במנחה, ומתו שני בניו.

מה עשתה אימן?

הניחה שניהם על המטה ופרשה סדין עליהם.

במוצאי השבת בא ר' מאיר מבית המדרש לביתו.

אמר לה: היכן שני בני?

אמרה לו: לבית המדרש הלכו.

אמר לה: צפיתי לבית המדרש ולא ראיתי אותם.

נתנה לו כוס של הבדלה והבדיל. חזר ואמר לה: היכן שני בני?

בני?

אמרה לו: פעמים שהלכו ועכשיו הם באים. הקריבה לפניו

המאכל ואכל.

לאחר שבירך אמרה לו: רבי, שאלה אחת יש לי לשאול

לך.

אמר לה: אמרי שאלתך.

אמרה לו: רבי, קודם היום בא אדם אחד ונתן לי פקדון, ועכשיו בא ליטול אותו, נחזיר לו או לא?

אמר לה: בתי, מי שיש פקדון אצלו אינו צריך להחזירו לרבו?!

אמרה לו: רבי, חוץ מדעתך לא הייתי נותנת אצלו. מה עשתה? תפשתו בידה, והעלתה אותו לאותו החדר, הקריבה אותו למיטה, ונטלה סדין מעליהם, וראה שניהם מתים ומונחים על המטה.

התחיל בוכה ואומר: בני בני, רבאי רבאי, בני כדרך הארץ, ורבאי שהיו מאירין פני בתורתן!

באותה שעה אמרה לו: רבי, לא כך אמרת לי שאנו צריכים להחזיר הפקדון לרבו?

כך אמר: "ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך".

אמר ר' חנינא בדבר הזה נחמתו ונתיישבה דעתו, לכך נאמר "אשת חיל מי ימצא".

אנו רואים אצל ר' מאיר התענינות ושותפות רבה במה שקורה במשפחתו ועם ילדיו. נשים לב כמה פעמים מתעניין רבי מאיר בילדיו בזמן כה קצר. יתכן שהדאגה לבניו קשורה לכך שהם לא נמצאים בבית מדרש בשבת בזמן הדרשה.

בסוף הסיפור אנו רואים את ר' מאיר שבתחילה ממאן להתנחם וצועק "בני בני רבי רבי". נראה שברוריה לעומת ר' מאיר לא מאבדת את עשתנותיה. [יתכן שזאת יש בה מכוח ההתמודדות שהיו לה בבית אביה]. אולם גם במצב זה שעל פני הדברים ברוריה מתגלה כגיבורה מר' מאיר ברוריה קוראת לר' מאיר "רבי". ר' מאיר מכיר כינוי זה הוא קורא לברוריה "ביתי". יתכן שבין ר' מאיר וברוריה היא כינויים שונים. לא תמיד קראה לו ברוריה "רבי". בסיפור הקודם ברוריה לא מתוארת כביתו אלא כאשתו. יתכן שברוריה הייתה קוראת לו "רבי" כשהיא הייתה שואלת אותו בדברי תורה. באופן כללי ביטויים אלו מעידים על יחס שבין רב לתלמיד. קשר שהוא בעיקרו במישור השכלי.

אולי לא היה זה יחס של קבע ביניהם אך כאן הכינוי מבטא את סגנון ההתייחסות לאירוע. ברוריה מכינה את רבי מאיר לבשורה המרה במישור השכלי אמוני. היא ממשילה משל ע"מ להכין את הקרקע לקבלת הבשורה מתוך קבלת הדין וללא צער כלל. יש כאן עבודה על רמת התייחסות גבוהה מלכתחילה. לכאורה דילוג על שלבים אנושיים רגשיים פשוטים, של שמיעת הבשורה לאט לאט למנוע בהלה

גדולה, בכי וצער עם קבלת הדין. ברוריה מחד חושפת את הבנים המתים בבת אחת ללא הכנה פשוטה ומאידך היא לא "נותנת" לו לבכות, להתאבל. היא מיד חוזרת לכלים בו הוא משתמש תמיד: המשל, האמונה, האמת השכלית הנוקבת שלא בהכרח מתישבת עם הנטיה הטבעית הראשונית.

ברוריה משתמשת בכלי שר' מאיר כה רגיל להשתמש בו בשפת המשל. אולם אנו רואים שכשמתגלה העניין לר' מאיר בתחילה אינו מוכן להתנחם. רק לאחר שברוריה מזכירה שוב את המשל ר' מאיר תופס את עצמו ומקבל דברי ניחומים של אשתו אשת חיל.

למרות שדרך החיים של ר' מאיר הייתה ה"חכמה". יש זמנים שהחכמה לבד לא יכולה לעמוד. במקרה זה שמתו שני בניהם הנחמה לא יכולה לבוא רק בדרך החכמה.

רימון מצא, תוכו אכל, קליפתו זרק
וידועים דברי הגמרא בחגיגה (דף ט"ו ע"ב): "אשכחיה רבה
בר שילא לאליהו א"ל: מאי קא עביד הקב"ה? א"ל: קאמר
שמעתא (אומר חידושי תורה) מפומייהו דכולהו רבנן (משם
החכמים), ומפומיה דר"מ לא קאמר (ומשמו של ר"מ אינו
אומר). א"ל (רבה לאליהו) אמאי? (ענה לו אליהו) משום
דקא גמר שמעתא מפומיה דאחר (שר"מ למד את תורתו
מאלישע בן אבויה שנקרא אחר) א"ל (רבה לאליהו):
אמאי, ר"מ רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק (כלומר, ר"מ
ידע מה ללמוד מאלישע ומה לא ללמוד)? א"ל (אליהו):
השתא קאמר מאיר בני אומר (עתה אומר הקב"ה גם משמו
של ר"מ ובלשון חיבה).

אומרים משם בעל הבא"ח: כל עוד לא פסקו למטה שר"מ
אמר 'רימון מצא' וכו', בשמים לא אמרו דבר משמו, ורק
לאחר שפסקו למטה ויצא הדבר מפי רבה בר שילא בפני
אליהו הנביא, מייד הונהגה בשמים הנהגה שתאמה
לפסיקתו זו של רבה בר שילא והזכירו בשמו את דברי
תורתו של ר' מאיר.

תשבחות ושירות

פיוט במסורת יהודי מרוקו המספר בשבחו של התנא ר' מאיר בעל הנס והמושר ביום ההילולה שלו, י"ד באייר (פסח שני) ליד קברו בטבריה. הפייטן, שמשורר בשירו את נפלאותיו וגדולתו של ר' מאיר על פי הדברים בגמרא, חותם את שירו באמירה – קריאה זו של "אלהא דמאיר ענינא", שהפכה במהלך השנים להיות תפילה קבועה ושגורה בפיות עם ישראל כסגולה להוושע ולהיפקד.

אפתח פי ברינה מאיר בן אלישע

אֶפְתַּח פִּי בְרִינָה, בְּשִׁיר וְנִגִּינָה
לְכָבוֹד זֶה הַתְּנָא, הוּא רַבִּי מֵאִיר
נְכַבֵּד מְכָל נְבָרָא, רֵאשׁ וְעֵטְרָה
פּוֹקֵד כָּל עֵקֶרָה, הוּא רַבִּי מֵאִיר
יַחַד עִם כָּל חֲבוּרָתוֹ, לֹא יֵרְדוּ דַעְתּוֹ
מֵרֵב חֲכָמָתוֹ, שֶׁל רַבִּי מֵאִיר

מְפוֹאֵר בְּחֻכְמָה, בְּעַמְקֵי יָמָה
כֹּל מִשְׁנֵה סְתוּמָה, הִיא רַבִּי מֵאִיר
אִם הִנֵּפֶשׁ מָרָה, זַעַם וְעִבְרָה
יְדוּר בְּעֵת צָרָה לְרַבִּי מֵאִיר
יַעַן עַל כָּל פָּנִים, לָנוּ דִין בְּנִים
הַסְּבִימוּ נְבוֹנִים לְרַבִּי מֵאִיר
רַב הוּא דְאֵתִי לְעַדִּיפוֹתִי
מִשּׁוֹם דְּחִזִּיתִי לְרַבִּי מֵאִיר
חִזְקוּ וְזִמְרוּ שִׁירִים תֹּאמְרוּ
וְגַם הִזְהָרוּ בְּכָבוֹד רַבִּי מֵאִיר
זְכְרוּ גִזְרָתוֹ כְּתִקְנָתוֹ
כְּתוּב בְּתוֹרָתוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר
קִבֵּץ פְּזוּרָנוּ לְעִיר קִדְשָׁנוּ
מִהָרָה עֲנֵנוּ אֱלֹהֵי דְרַבִּי מֵאִיר

אַעֲרֹךְ מִהַלֵּל נִיבִי

לְאֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא לְכָבוֹד הַקָּדוֹשׁ רַבִּי, יַעֲקֹב אַבִּיחֲצִירָא
 נָקִי טְהוֹר כְּפִיּוֹס, כְּבֵעַל כְּנַפְיִים, קִדְשׁוּהוּ שְׁמַיִם רַבָּנָן בְּכָל אַתְרָא,
 יִשְׂרָהֵל בְּתַמּוֹ, בְּמַעֲשָׂיו בְּמַקּוֹמוֹ, כִּירַח בֶּן יוֹמוֹ זֶה הֵיא דְרַךְ יִשְׂרָהֵל
 יַעֲקֹב תַּם אֱהָלִים יוֹשֵׁב וְכָל פֶּה בּוֹלֵם מִיִּם עֲמֻקִּים יְדִלֵם, כִּי אִם לְבִינָה קָרָא.
 בְּחֻכְמַת הַקְּבֻלָּה, גָּבֵר לְשֵׁם וְתַהֲלָה הֶרְחִיב וְהַעֲמִיק שְׂאֵלָה, אַבִּיר יַעֲקֹב נּוֹרָא.
 נִפְתַּי וְדַבַּשׁ בְּפִיהוּ, זֶה אֵלֵי וְאַנְהוּ, אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא וְנִגְהָ לּוֹ כְּאוֹרָה.
 עֲנוּתֵנוּתוֹ תַּמְתּוֹ קִדְשָׁתוֹ יִרְאָתוֹ, אֵף כִּי אַחֲרֵי מוֹתוֹ הוֹדִיעַ עֲזוֹ וְגִבּוֹרָה.
 טָרַם יוֹם נִסִּיעָתוֹ צְוָה קָהֵל עֲדָתוֹ בְּדַמְנַהוֹר קְבוּרָתוֹ. לֹא יִשְׁנֹו אַמִּירָה
 רְצָה גָבֵר חֲבֵרוֹ לְהוֹלִיכּוֹ לְעִירוֹ. שְׁמַיִם הִתְקַדְּרוּ וַיִּרְדּוּ גְשָׁמֵי אוֹרָה
 חֲדַל יֵה מֵהוֹשִׁיעַ, כִּי רַב הַגֶּשֶׁם הוֹפִיעַ, לֹא יָכְלוּ לְהַסִּיעַ, אַרְוֹן בְּרִית הַתּוֹרָה.
 זַעַם הַיָּשׁם אֶת אוֹיְבָיו בְּבוֹאֵם אֶל סְבִיבָיו, לֹא הִפִּירוּ רַב טוֹבָיו לֹא נִהְגּוּ בוֹ
 חֲמָרָה

קָרַן הוֹדֵם בְּכֶסֶף, יָרַד כִּי חָל הַקֶּצֶף, אִישׁ רָגְלוֹ לֹא יֵאָסֵף, לְבַד מֵהוּא אַתְרָא
 הֵן גְּבוּרָתוֹ וְרַבִּי נִפְלְאוֹתָיו שְׁמַעְנוּ מִבְּרִיּוֹתָיו אֵין דֵּי לְכַתֵּב וּלְאַמְרָה
 אַמִּיץ יוֹשֵׁב אֱהָלִים פְּרִיו קִדְשׁ הַלְוִלִים כְּנִטְעִים מְגֻדְלִים שְׁכָבֵר זָקֵן הוֹרָה

בְּרַי יוֹחָאֵי יִסוּד עוֹלָם (סימן אני יעקב אביחצירא חזק)
בְּרַי יוֹחָאֵי יִסוּד עוֹלָם בוֹ בְּחַר מְלַךְ עוֹלָם. בְּזִכּוֹתוֹ עוֹמֵד עוֹלָם.
 עַד בּוֹא בֶּן דָּוִד מְלַךְ:
 אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ וְאֲשֶׁרִי. וְאֲשֶׁרִי כָּל חֲבֵרָיו. אֲשֶׁרִי הוֹגֵי אַמְרָיו.
 מֵעַד נֵי הַמְּלַךְ:

נגלה לו סוד הניטמן. אשר נגלה להימן. הוא בביתי נאמן.
בכל גנזי המלך:
יום למערה ברת. משם האור לו זרת. הציץ ציץ וגם פרת.
וגידלו המלך:
יצק מים אשריהו. על ידי אליהו. כל סוד נפלא הורהו.
כי בן ציוה המלך:
עבודה זו תפילה. היא העולה למעלה. את סודותיה גילה.
כי בן יסד המלך:
קדושת שבת קודש. וסוד מועד וחודש. גילה וגם סוד קדיש.
ברב עם הדרת המלך:
אות ברית ציצית ואות. תפילין הנראות. היוה בהם
נפלאות. חן בעיני המלך:
בסוד הסופר חתם. אות ברית טמון נסתם. הכל בזוהר נחתם.
בטבעת המלך:
יחד כל מצוות תורה. גילה סודם והורה. הכל נחתם בביררה.
בחותם המלך:
חיבר כל העולמות. ויחד כל השמות. ותיקן הנשמות.
לבוא אל בית המלך:
צדק שלום נשקו. חסד אמת דבקו. עלך ידו נתמתקו. ונחה
חמת המלך:

יִיחַד אֶת הַשְּׂכִינָה. קִישָׁטָה וְהִכִּינָה. כָּל מַעֲשָׂיו אֲמוּנָה. טוֹב
בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ:

רְאוּ יוֹם פְּטִירָתוֹ. הוּא נִקְרָא חֲתוּנָתוֹ. בּוֹ נִכְנַס לַחֹפְתוֹ. גִּינַת
בֵּיתֵן הַמֶּלֶךְ:

אֶת קוֹל שְׂמִיחָה וְרִינָה. נִשְׁמַע בְּשָׁמַי מַעוֹנָה. צְאִינָה גַם רְאִינָה.
בְּנוֹת צִיּוֹן הַמֶּלֶךְ:

חֲדוּוּה וּשְׂמִיחָה רַבָּה. שַׁעֲשׂוּע וְאֵהָבָה. עַתְּ בָּא לְעוֹלָם הַבָּא.
אֶל תוֹךְ חֲצַר הַמֶּלֶךְ:

זֶה הַיּוֹם לִגְ"ל עוֹמֵר נְהַלֵּל. בּוֹ וְנִזְמַר עַל. קְדוּשָׁה זֶה יִיאֹמַר
שִׁירוֹ. שִׁיר אֶל הַמֶּלֶךְ קוּלֵי:

יַעֲרַב לָךְ כְּמוֹ. שִׁי לְפָנֶיךָ קְדוֹשׁ. בְּנֶךְ בְּכוֹרֶךָ מֵהָר. לְמַקְדָּשׁ
הַמֶּלֶךְ:

יודו לך רעיוני (סימן ישראל לרבינו ישראל אביחצירא זי"ע"א)

יודו לך רעיוני. אל מבטן יוצרי. על קרבתך בסיני. להאיר
את נרי.

על פן בתחנוני. אפאר בשירי. בכל ימי ושני עד לעד לעולם:
אשמח בך. אשמח בך. אשמח בך אל עולם.
אשמח בך גואל נפשי. את גאולת עולם:

ששון ליבי המה. בזכרי חסדיו. פי בחר מכל אומה. ישראל
עבדיו.

נצר נטיעה תמה. האבות ידידיו. אבן צדק שלמה. משורש
גידלם:

אשמח בך

רצונך אשאלה חי בעל הרצון. פאשר בתחילה נהגת את
הצאן.

במרעה טוב ונפלא. והיה כל-עלצון. רועה ישראל סלה
האזן את כולם:

אשמח בך

אתה הוא האלו-הים. העד והדין. קום נא לקראת גבהים.
צא נא מזוין.

לנקום נקמתך מהם. להשלים כל עניין. שמך וכסאך שיהם.
מעין כל-חי נעלים: אשמח

לעשה נפלאות לבדו. את יריבי יריב. אקווה תמיד חסדו.
השכם ואעריב. ולא יסוך בעדו. את טירתו יחריב. ואז נשיר
לכבודו. השירים במשלים: אשמח בך

אַגְדֵּלְךָ

אַגְדֵּלְךָ אֱלֹהֵי כָּל נְשָׁמָה וְאוֹדֶךָ בְּרַב פִּחַד וְאִימָה
 בְּעַמְדֵי תוֹךְ קִהְלֶךָ צוּר לְרוּמִם לְךָ אֶכְרַע וְאֶכְף רֹאשׁ וְקוֹמָה
 רְקִיעֵי רוּם הֵלֵא נָטָה בְּמַבְטָא וְהָאָרֶץ יִסְדָּה עַל בְּלִימָה
 הַיּוֹכֵל אִישׁ חֲקוֹר אֶת סוּד יַצְרוּ וּמִי הוּא זֶה בְּכָל קִדְמָה וְיָמָה
 מְרוּמִם הוּא עָלֵי כָּל פֶּה וְלִשׁוֹן אֲשֶׁר הִפְלִיא וְעָשָׂה כָּל בְּחֻכְמָה
 וַיִּתְגַּדֵּל בְּגוֹי קָדוֹשׁ וְעֲלִיוֹן וַיִּתְקַדֵּשׁ שָׁמַיָּה רַבָּא בְּעֵלְמָא

אֵל מְאֹד נִעְלָה

אֵל מְאֹד נִעְלָה אֶקְדָּם פָּנָיו בְּשִׁירָה וְתַהֲלָה אָבִיא לְמַעַנְיוֹ. כִּימִי
 מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן יוֹבִילְנִי לְמִשְׁכְּנוֹתָיו.
 לוֹ שִׁוְעָתִי תַעַל וַיִּשְׁמַע קוֹלִי וַיִּסְלַח לִי מֵעַל וַיַּעֲזוֹר לִי. יֵאָזֵן
 לְאִמְרֵי פִי וְאֵל יִפֶּן לְמַעַלְלִי.
 יְהִי הָרֶם לְחַתָּן וְכִלְתּוֹ בְּזִכּוֹת אָב הָאִיתָן, וְצַדִּיקָתּוֹ. וְתִמְלֹךְ
 הַמַּלְכָּה רַחֵל בְּשִׁלְמָה בְּמַלְכוּתָהּ.

אַשׁוּרֵר שִׁירָה לְכְבוֹד הַתּוֹרָה

אַשׁוּרֵר שִׁירָה לְכְבוֹד הַתּוֹרָה מִפּוֹ יִקְרָה זָכָה וּבָרָה
 נִתְּנָה לָנוּ עַל יַד רוּעֵנוּ מִשֶּׁה רַבְּנוּ בְּחִיר הָאָמָה
 נִאָּמֵן שְׁמוֹ בְּחַר בְּעַמּוֹ לְהִיּוֹת לוֹ לְשִׁמוֹ אָמָה נְבַחְרָה

אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר עַל יִצְרוֹ גֹבֵר מִיִּשְׂרָאֵל דּוֹבֵר בּוֹחֵר בַּתּוֹרָה
רַבָּה נְעִימָה תּוֹרָה תְּמִימָה פְּתִי מַחְכֵּימָה עֵין מְאִירָה

יְדִידֵי הַשְּׂכַחַת

יְדִידֵי הַשְּׂכַחַת חֲנוּתָךְ בֵּין שְׂדֵי וְלָמָּה מְכַרְתָּנִי צְמִיתוֹת לְמַעַבְיָדִי
הֲלֹא אֲזוּ בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה רַדְפְּתִיךָ וְשַׁעִיר וְהַר פְּאָרָן וְסִינַי וְסִין עַדִּי
וְהָיוּ לְךָ דּוּדֵי וְהָיָה רְצוֹנְךָ בִּי וְאִיךָ תַחֲלַק עֵתָה כְּבוֹדִי לְבַלְעָדִי
דְּחוּיָה אֵלַי שַׁעִיר הַדּוּפָה עַדִּי קָדָר בְּחוּנָה בְּכוֹר יוֹן מְעַנָּה בְּעַל מָדִי
הֵישׁ בְּלִתְךָ גּוֹאֵל וּבְלִתִּי אֲסִיר תִּקְוָה תִּנָּה עֲזָךְ לִי כִי לְךָ אֶתְנָה דּוּדִי

נְגִילָה הַלְלוּיָהּ נְגִילָה בָּא זְמַן הַגְּאֻלָּה

אֵל שְׂדֵי קִבְּץ נְדָחֵי יְדִידֵי וְגֵרֵשׁ מְשֻׁנְאֵי, נִפְשֵׁי בָהֶם גְּעָלָה
נְגִילָה הַלְלוּיָהּ: שְׁלַח לִי בֶן יִשְׁי גּוֹאֵלִי וּבְנֵיה לִי בֵית הַיְכָלִי, בְּאוֹיְבֵי
עֲשֵׂה פָלָה, נְגִילָה הַלְלוּיָהּ: רַחֲמָן חוּס עַל עַם לֹא אֱלָמָן וְשְׁלַח
לָהֶם צִיר נְאֻמָּן. יְבַשֵּׁר עִם סִגְלָה, נְגִילָה הַלְלוּיָהּ
חֲזַק זְכוֹר זְרַע יִצְחָק וְקִבְּצֵם מִמְּרַחֵק, וְנִסְדֵּר שִׁיר וְתַהֲלָה,
נְגִילָה הַלְלוּיָהּ.

שְׁלוֹם לְךָ דּוּדִי

הַצַּח וְהַאֲדָמוֹן	שְׁלוֹם לְךָ דּוּדִי
רַקָּה כְּמוֹ רִמּוֹן.	שְׁלוֹם לְךָ מֵאֵת
צֵא נָא לְהוֹשִׁיעָה	לְקִרְאֵת אַחֲוֹתְךָ רוּיָן

וְצִלַח כְּכֵן יִשְׂי
מָה לָךְ יִפְיִפִּיָה
וְתִצְלַצְלִי קוֹלְךָ
הָעֵת אֲשֶׁר תַּחֲפוּץ
עֲתָה וְעַלֶיךָ
רַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן.
תְּעוֹרְרֵי אֲהַבָּה
כְּמַעִיל בְּקוֹל פְּעַמּוֹן.
אֲהַבָּה אַחִישָׁנָה
אֵרֵד כְּטַל חֶרְמוֹן.

שִׂמַח בְּנֵי בְּחֻלְקֶךָ
שִׂמַח בְּנֵי בְּחֻלְקֶךָ, לֹא תִקַּח גַּם אֶת שְׁלֶךְ,
הַשְּׂמֵחָה תַחֲיִיךָ, הָעוֹלָם לִפְנֵיךָ:
הוֹלֵךְ בְּרִגְלֶךָ, מְנַעֲנֵעַ בְּיַדֶיךָ, עֵינַיִם צוֹפוֹת לָךְ, הַלֵּב פּוֹעֵם בְּךָ:
מִי עֲשִׂיר וּמִי שִׂמַח, בְּעוֹלָם הַיְזָה אֹרַח,
לֹא בְחַיִּיל וְלֹא בְכּוֹחַ, הַמְמוֹן יִהְיֶה לָךְ:
הַבֵּט וְשֵׂא עֵינֶיךָ, מִי נָתַן כָּל אֵל אֵלֶיךָ, גַּם בְּנֵים לְשׁוֹלְחֲנֶךָ,
אִם תּוֹדָה רַק לְבוֹרְאֶךָ, כֵּן תִּמְיֵד יִהְיֶה לָךְ:

סדר ברכת המזון

אם הם שלושה אומר המזמן – הַב לָן וְנִבְרִיךְ לְמַלְכָּא עֲלָאָה קְדִישָׁא:
עוֹנִים – שְׁמַיִם:

אומר המזמן – בְּרִשׁוֹת מַלְכָּא עֲלָאָה קְדִישָׁא, (בשבת יוסיף – וּבְרִשׁוֹת
שַׁבַּת מַלְכָּתָא). (ביום טוב – וּבְרִשׁוֹת יוֹמָא טָבָא אֲשַׁפִּיזָא קְדִישָׁא).
(בסוכות – וּבְרִשׁוֹת שַׁבְּעָה אֲשַׁפִּיזִין עֲלָאִין קְדִישִׁין). וּבְרִשׁוֹת מוֹרֵי
וְרִבּוֹתֵי, וּבְרִשׁוֹתְכֶם, נְבִיךְ שְׁאַכְלָנוּ מִשְׁלוֹ:

והמסובים עונים – בָּרוּךְ שְׁאַכְלָנוּ מִשְׁלוֹ וּבִטְוִבוֹ חַיֵּינוּ:

והמזמן חוזר – בָּרוּךְ שְׁאַכְלָנוּ מִשְׁלוֹ וּבִטְוִבוֹ חַיֵּינוּ:

ואם הם עשרה או יותר אומר המזמן – נְבִיךְ אֱלֹהֵינוּ שְׁאַכְלָנוּ מִשְׁלוֹ:

והמסובים עונים – בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שְׁאַכְלָנוּ מִשְׁלוֹ וּבִטְוִבוֹ חַיֵּינוּ:

והמזמן חוזר – בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שְׁאַכְלָנוּ מִשְׁלוֹ וּבִטְוִבוֹ חַיֵּינוּ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָאֵל הַזֶּן אוֹתָנוּ וְאֵת
הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוֹבוֹ בְּחֵן בְּחָסֵד בְּרִיּוֹחַ וּבְרַחֲמֵים רַבִּים. נִתֵּן
לָחֶם לְכֹל בָּשָׂר. כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ: וּבִטְוִבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא
חָסַר לָנוּ וְאֵל יַחְסֹר לָנוּ מִזֶּזֶן תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הוּא אֵל זֶן
וּמִפְּרִנְס לְכֹל וְשִׁלַּחְנוּ עָרוּךְ לְכֹל וְהִתְקִין מַחְיָה וּמִזֶּזֶן לְכֹל
בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא בְּרַחֲמָיו וּבְרוּב חֲסָדָיו כְּאָמֹר. פּוֹתַח אֵת
יָדָךְ. וּמִשְׁבִּיעַ לְכֹל חַי רְצוֹן: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַזֶּן אֵת הַכֹּל:

נוֹדָה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לְאַבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וְרַחֲבָה בְּרִית וְתוֹרָה חַיִּים וּמְזוֹן. עַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עֲבָדִים. וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחֲתַמְתָּ בְּבִשְׂרָנוּ. וְעַל תּוֹרַתְךָ שֶׁלְּמַדְתָּנוּ. וְעַל חֻקֵּי רְצוֹנְךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ. וְעַל חַיִּים וּמְזוֹן שֶׁאַתָּה זֵן וּמְפָרֵנס אוֹתָנוּ:

בחנוכה ובפורים אומרים "על הניסים". ואם לא אמר ונזכר לפני שאמר תיבת "ה" של ברכת על הארץ – חוזר לאומרו. ואם נזכר אחר שאמר תיבת "ה", יאמר אותו בהרחמן, ויאמר: הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות כמו שעשה לאבותינו, בימים ההם בזמן הזה, בימי וכו':
וְעַל הַנְּסִים וְעַל הַפְּרָקָן. וְעַל הַגְּבוּרוֹת. וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַנְּפִלְאוֹת וְעַל הַנְּחֻמוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לְאַבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזֶמֶן הַזֶּה:

לחנוכה:

בַּיָּמִים מִתְתַּיֵּה בֶן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל חֲשֻׁמוֹנָאִי וּבְנָיו כְּשֶׁעֲמַדָּה מְלָכוֹת יוֹן הִרְשָׁעָה עַל עַמּוֹד יִשְׂרָאֵל לְשִׁכְחָם תּוֹרַתְךָ וּלְהַעֲבִירָם מִחֻקֵּי רְצוֹנְךָ. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים עֲמַדְתָּ לָּהֶם בַּעַת צָרָתָם. רַבַּת אֶת רִיבָם. דִּנְתָּ אֶת דִּינָם. נִקְמַת אֶת נִקְמָתָם. מְסַרְתָּ גְבוּרִים בְּיַד חֲלָשִׁים. וְרַבִּים בְּיַד מְעֻטִים. וְרִשְׁעִים בְּיַד צְדִיקִים. וְטַמְאִים בְּיַד טְהוֹרִים. וְזָדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תּוֹרַתְךָ. לְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמְךָ. וּלְעַמּוֹד יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפְרָקָן כֹּהֵיּוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בְּנֵיךָ לְדַבֵּיר בֵּיתְךָ וּפְנוּ אֶת הַיְכָלְךָ. וְטָהְרוּ אֶת מְקוֹדְשֶׁךָ. וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחִצְרוֹת קֹדֶשֶׁךָ. וְקָבְעוּ שְׁמוֹנֵת יָמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ בְּהִלָּל וּבְהוֹדָאָה. וְעָשִׂיתָ עִמָּהֶם נְסִים וְנִפְלְאוֹת וְנוֹדָה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סְלָה:

לפורים:

בִּימֵי מְרֻדְכַי וְאַסְתֵּר בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה. בְּשַׁעֲמֹד עֲלֵיהֶם הַמֶּן הַרְשָׁע. בְּקִישׁ לְהַשְׁמִיד לְהַרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנְּעַר וְעַד זָקֵן טָף וְנָשִׁים בָּיּוֹם אֶחָד בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לְבוֹז. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים הִפְרַת אֶת עֲצָתוֹ. וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ. וְהִשְׁבוֹתָ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ. וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בְּנָיו עַל הָעֵץ. וְעָשִׂיתָ עִמָּהֶם נֶס וּפְלֵא וְנוֹדָה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סְלָה:

וְעַל הַכֹּל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אֶת שִׁמְךָ בְּאִמּוֹר וְאַכְלֵת וְשַׁבְּעָתָּ. וּבִרְכַת (כְּשִׂיאֵמֶר מִילַת "אֵת" יִמְזוּג אֵת הַכּוֹס) אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמְּזוּן: רַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ. וְעַל הַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ. וְעַל הַיְכָלְךָ. וְעַל מְעוֹנֶךָ. וְעַל דְּבִירְךָ. וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. אָבִינוּ רַעֲנוּ זִוְנָנוּ. פְּרַנְסָנוּ. כִּלְכַּלְנוּ. הִרְוִיחְנוּ הַרוּחַ לָנוּ מִהֲרָה מִכָּל צָרוֹתֵינוּ. וְנֹא אֵל תִּצְרִיכְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְיַדֵּי מִתְנֹת בָּשָׂר וְדָם. וְלֹא לְיַדֵּי הַלְוָאָתָם. אֲלֵא לְיַדְךָ הַמְּלָאָה וְהַרְחָבָה. הָעֹשִׂיָה וְהַפְּתוּחָה. יְהִי רָצוֹן שְׁלֵא נִבּוֹשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְלֹא נִכָּלָם לְעוֹלָם הַבָּא. וּמְלָכוֹת בַּיִת דָּוִד מְשִׁיחֶךָ תִּחְזַרְנָה לְמְקוֹמָהּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ:

בשבת אומרים:

רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ וּבְמִצּוֹת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. הַשְּׁבֶת הַגָּדוֹל
וְהַקְּדוֹשׁ הַזֶּה. כִּי יוֹם גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ הוּא מִלְּפָנֶיךָ. נְשַׁבּוֹת בּוֹ וְנִנּוּחַ בּוֹ וְנִתְעַנֵּג
בּוֹ כְּמִצּוֹת חֲקֵי רְצוֹנְךָ. וְאֵל תְּהִי צָרָה וַיְגוֹן בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ. וְהִרְאֵנוּ בְּנִחְמַת
צִיּוֹן בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ. כִּי אַתָּה הוּא בֹּעַל הַנְּחָמוֹת. וְהִגַּם שְׂאֵבֵלֵנוּ וְשִׁתֵּינוּ
חֶרֶבֶן בֵּיתְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ לֹא שָׁכַחְנוּ. אֵל תִּשְׁפָּחֵנוּ לְנֶצַח וְאֵל תִּזְנַחֵנוּ
לְעַד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ אַתָּה:

בראש חודש וביום טוב ובחול המועד אומרים "יעלה ויבוא", ואם לא
אמרו אינו חוזר, חוץ מליל א' של פסח וליל א' של סוכות שאם שכח
חוזר לראש ברהמ"ז:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וַיָּבֵא וַיַּגִּיעַ וַיִּרְאֶה וַיִּרְצֶה וַיִּשְׁמַע וַיִּפְקֹד וַיִּזְכֹּר
זְכוּרֵנוּ וְזְכוּרֵן אֲבוֹתֵינוּ. זְכוּרֵן יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ. וְזְכוּרֵן מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדְּךָ.
וְזְכוּרֵן כָּל עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לְפִלִיטָה לְטוֹבָה. לְחֵן לְחַסֵּד וּלְרַחֲמִים.
לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. בְּיוֹם:
בראש חודש – ראש חודש הַזֶּה:

בפסח – חג המצות הַזֶּה, בְּיוֹם (ביום טוב אומר – טוב) מְקַרְא קֹדֶשׁ הַזֶּה:
בסוכות – חג הסוכות הַזֶּה, בְּיוֹם (ביום טוב אומר – טוב) מְקַרְא קֹדֶשׁ הַזֶּה:
בשבועות – חג השבועות הַזֶּה, בְּיוֹם טוֹב מְקַרְא קֹדֶשׁ הַזֶּה:
בשמיני עצרת – שְׁמִינֵי חַג עֲצֵרַת הַזֶּה, בְּיוֹם טוֹב מְקַרְא קֹדֶשׁ הַזֶּה:
בראש השנה – הַזְּכוּרֵן הַזֶּה, בְּיוֹם טוֹב מְקַרְא קֹדֶשׁ הַזֶּה:
לְרַחֵם בּוֹ עָלֵינוּ וּלְהוֹשִׁיעֵנוּ. זְכוּרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפְקֹדֵנוּ בּוֹ
לְבָרְכָהּ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. בְּדַבֵּר יְשׁוּעָה וּרְחֻמִּים. חוּס וְחַנּוּנוֹ

וְחִמּוּל וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנוּן וְרַחוּם
אֶתָּה:

וְתַבְּנֶה יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ:
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם. (ואומר בלחש – אָמֵן):

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. לָעַד הָאֵל אָבִינוּ מִלְכֵנוּ
אֲדִירָנוּ. בּוֹרְאָנוּ. גּוֹאֲלָנוּ. קְדוֹשָׁנוּ. קְדוֹשׁ יַעֲקֹב. רוֹעֵנוּ רוֹעֵה
יִשְׂרָאֵל. הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב לְכָל. שֶׁבְּכָל יוֹם וַיּוֹם הוּא הַטֵּיב
לָנוּ. הוּא מְטִיב לָנוּ. הוּא יֵטִיב לָנוּ. הוּא גִמְלָנוּ. הוּא גּוֹמְלָנוּ.
הוּא יְגַמְלָנוּ לָעַד חַן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרִיחַ וְהַצְלָה וְכָל טוֹב:
יַעֲנוּ – אָמֵן:

הַרְחֲמֵן הוּא יִשְׁתַּבַּח עַל כְּסֵא כְבוֹדוֹ: הַרְחֲמֵן הוּא יִשְׁתַּבַּח
בְּשָׂמִים וּבְאַרְצֵי: הַרְחֲמֵן הוּא יִשְׁתַּבַּח בְּנוֹ לְדוֹר דּוֹרִים: הַרְחֲמֵן
הוּא קָרַן לְעַמּוֹ יְרִים: הַרְחֲמֵן הוּא יִתְפָּאֵר בְּנוֹ לְנֶצַח נְצָחִים:
הַרְחֲמֵן הוּא יִפְרֹנְסֵנוּ בְּכָבוֹד וְלֹא בְּבוֹזֵי בְּהִתֵּר וְלֹא בְּאִסּוּר
בְּנִחַת וְלֹא בְּצִעֵר:

הַרְחֲמֵן הוּא יִתֵּן שְׁלוֹם בֵּינֵינוּ: הַרְחֲמֵן הוּא יִשְׁלַח בְּרָכָה רוּחָה
וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵינוּ: הַרְחֲמֵן הוּא יַצְלִיחַ אֶת דְּרָכֵינוּ:
הַרְחֲמֵן הוּא יִשְׁבּוֹר עוֹל גְּלוּת מְהֵרָה מֵעַל צְוֹאֲרֵנוּ: הַרְחֲמֵן הוּא
יֹולִיכֵנוּ מִהֲרָה קוֹמְמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ: הַרְחֲמֵן הוּא יִרְפָּאֵנוּ רְפוּאָה

שְׁלֵמָה רְפוּאָת הַנְּפֶשׁ וְרְפוּאָת הַגּוּף: הֶרְחַמְן הוּא יִפְתַּח לָנוּ
אֶת יָדוֹ הַרְחֲבָה: הֶרְחַמְן הוּא יְבָרֵךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִמֶּנּוּ בְּשֵׁמוֹ
הַגָּדוֹל כְּמוֹ שְׁנַתְּבָרְכוּ אַבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב בְּכָל
מְכַל כָּל. כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ יַחַד בְּרִכָּה שְׁלֵמָה. וְכֵן יְהִי רְצוֹן
וְנֹאמַר אָמֵן: הֶרְחַמְן הוּא יִפְרוֹשׁ עָלֵינוּ סִבַּת שְׁלוֹמוֹ:

בשבת – הֶרְחַמְן הוּא יִנְחִילָנוּ עוֹלָם שְׁכָלוֹ שַׁבַּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:
בראש חודש – הֶרְחַמְן הוּא יַחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלְבָרָכָה:
בסוכות – הֶרְחַמְן הוּא יִזְכֵּנוּ לִישֵׁב בְּסִבַּת עוֹרוֹ שֶׁל לוֹיְתָן:
הֶרְחַמְן הוּא יִשְׁפִיעַ עָלֵינוּ שִׁפְעַ קִדְשָׁהּ וְטָהָרָה מִשְׁבַּעַה אוֹשְׁפִיזִין עַל־אֵין
קִדְיָשִׁין. זְכוּתָם תִּהְיֶה מִגֵּן וְצָנָה עָלֵינוּ:

במועדים – הֶרְחַמְן הוּא יִגְיַעֵנוּ לְמוֹעֲדִים אַחֲרִים הַבָּאִים לְקִרְאָתָנוּ
לְשָׁלוֹם:

ליום טוב – הֶרְחַמְן הוּא יִנְחִילָנוּ לְיוֹם שְׁכָלוֹ טוֹב:
הֶרְחַמְן הוּא יִשַׁע תּוֹרָתוֹ וְאַהֲבָתוֹ בְּלִבָּנוּ וְתִהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פָּנֵינוּ לְבִלְתִּי
נִחְטָא. וְיִהְיֶה כָּל מַעֲשֵׂינוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם:

ברכת האורח – הֶרְחַמְן הוּא יְבָרֵךְ אֶת הַשְּׁלַחַן הַזֶּה שְׂאֵבְלָנוּ עָלָיו וְיִסְדֹּר
בוֹ כָּל מַעֲדָנֵי עוֹלָם וְיִהְיֶה כְּשֶׁלַּחְנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ כָּל רָעֵב מִמֶּנּוּ יֹאכֵל
וְכָל צָמֵא מִמֶּנּוּ יִשְׁתֶּה. וְאֵל יַחֲסֹר מִמֶּנּוּ כָּל טוֹב לְעַד וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים
אָמֵן:

הֶרְחַמְן הוּא יְבָרֵךְ בְּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וּבְעַל הַסַּעֲדָה הַזֹּאת. הוּא וּבְנָיו וְאִשְׁתּוֹ
וְכָל אֲשֶׁר לוֹ. בְּבָנִים שְׂיַחֲיוּ. וּבְנִכְסִים שְׂיִרְבוּ. בָּרֵךְ יְהוָה חֵילוֹ וּפְעַל יָדָיו
תִּרְצֶה. וְיִהְיֶה נִכְסָיו וְנִכְסֵינוּ מְצֻלָּחִים וְקְרוּבִים לְעִיר. וְאֵל יִזְדַּקֵּק לְפָנָיו וְלֹא
לְפָנֵינוּ שׁוֹם דְּבַר חֲטָא וְהִרְהוֹר עֲוֹן. שֵׁשׁ וְשֵׁמֶחַ כָּל הַיָּמִים בְּעֶשֶׂר וְכָבוֹד

מַעֲתָהּ וְעַד עוֹלָם. לֹא יִבוֹשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא יִפְּלֵם לְעוֹלָם הַבָּא. אָמֵן כֵּן
יְהִי רָצוֹן:

הַרְחַמֵּן הוּא יַחֲיֵינוּ וַיַּזְכֵּנוּ וַיִּקְרַבְנוּ לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ וּלְבְנֵי בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ וְלַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. מִגְדִּיל (בִּיּוֹם שְׁמַת פְּלִלִים מוֹסֵף,
וְכֵן בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת אֹמְרִים: מִגְדֹּל) יִשׁוּעוֹת מַלְכוּ. וְעֲשֵׂה חֶסֶד
לְמַשִּׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזֶרְעוֹ עַד עוֹלָם: כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעִבוּ. וְדַרְשֵׁי
יְהוָה לֹא יַחְסְרוּ כָּל טוֹב: נֶעַר הָיִיתִי גַם זָקֵנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי
צַדִּיק נִעְזָב. וְזָרְעוֹ מִבֶּקֶשׁ לֶחֶם: כָּל הַיּוֹם חוֹנֵן וּמְלוֹה. וְזָרְעוֹ
לְבָרָכָה: מַה שְּׂאֲכֹלְנוּ יִהְיֶה לְשִׁבְעָה. וּמַה שְּׂשִׁתִּינוּ יִהְיֶה
לְרִפּוּאָה. וּמַה שְּׂהוֹתָרְנוּ יִהְיֶה לְבָרָכָה כְּדַכְתִּיב וַיִּתֵּן לְפָנֶיהֶם
וַיֹּאכְלוּ וַיִּזְתִּירוּ כְּדַבֵּר יְהוָה: בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה. עוֹשֵׂה שָׁמַיִם
וָאָרֶץ: בְּרוּךְ הַגֹּבֵר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה. וְהָיָה יְהוָה מִבְּטָחוֹ: יְהוָה
עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

עוֹשֵׂה שָׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֵׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל
כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן:
אִם מְבָרְכִים עַל הַכּוֹס אֹמְרִים:

כּוֹס יִשׁוּעוֹת אֲשֶׁא. וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא: סְבְרֵי מְרַנֵּן: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה,
אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:

כל דבר שצריך כוס צריך לשתות ממנו מלוא לוגמיו שהוא רוב רביעית ומצוה לשתות רביעית שלם: אחר ששתה משגרו לאשתו שתשתה ממנו. ואם שתה רביעית דהיינו כ"ז דרהם (גרם) יברך אחריו ברכה זו:

ברכה מעין שלוש:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, עַל:
אם אכל מזונות יאמר – הַמַּחִיָּה וְעַל הַכֹּלְכָלָה:
אם שתה יין יאמר – הַגָּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגָּפֶן:

אם אכל פירות משבעת מינים יאמר – הָעֵץ וְעַל פְּרֵי הָעֵץ:
וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וְרַחֲבָה שְׂרָצִית
וְהַנְּחִלָּת לְאַבוֹתֵינוּ לְאֶכּוֹל מִפְּרִיָּהּ וּלְשַׁבּוֹעַ מִטּוֹבָהּ. רַחֵם יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹךְ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ וְעַל הַר
צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ. וְעַל מִזְבְּחֶךָ. וְעַל הַיְכָלְךָ. וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם
עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה בְיָמֵינוּ. וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ. וְשִׁמְחָנוּ בְּבִנְיָנָהּ
וּנְבָרְכֶךָ עָלֶיךָ בְּקֹדֶשׁ וּבְטָהֳרָה:

בשבת – וְרַצָּה וְהַחֲלִיצָנוּ בְיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה:
בראש חודש – וְזָכְרָנוּ לְטוֹבָה בְיוֹם רֵאשִׁית הַחֹדֶשׁ הַזֶּה:
בראש השנה – וְזָכְרָנוּ לְטוֹבָה בְיוֹם הַזְכָּרוֹן הַזֶּה:
ביום טוב ובחול המועד – וְשִׁמְחָנוּ בְיוֹם:

בפסח – חג המצות. בשבועות – חג השבועות. בסוכות – חג
 הסוכות. בשמיני עצרת – שמיני חג עצרת:
 הַזֶּה. בַּיּוֹם (ביום טוב – טוב) מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה:
 כִּי אֶתָּה טוֹב וּמְטִיב לְכָל וְנוֹדָה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל הָאָרֶץ:
 וְעַל הַמַּחֲיָה וְעַל הַכֹּלְכָה:
 וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן:
 וְעַל הַפְּרוֹת:
 עַל שֵׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוֹמֵר – וְעַל מַחֲיָתָהּ וְעַל כֹּלְכָתָהּ:
 עַל שֵׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוֹמֵר – וְעַל פְּרֵי גֶפְנָהּ:
 עַל שֵׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוֹמֵר – וְעַל פְּרוֹתֶיהָ:
 בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, עַל הָאָרֶץ וְעַל:
 הַמַּחֲיָה וְעַל הַכֹּלְכָה:
 פְּרֵי הַגֶּפֶן:
 הַפְּרוֹת:
 עַל שֵׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוֹמֵר – מַחֲיָתָהּ:
 עַל שֵׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוֹמֵר – פְּרֵי גֶפְנָהּ:
 עַל שֵׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

